

P.S.D. / P.S. / PSI - I -

Sinteze . Acțiune politică 1928 - nov.1932

[LD: obligatoriu vezi la fișier Socialism -doctrină]

P.S.D. / P.S. / PSI - I -	1
Sinteze . Acțiune politică 1928 - nov.1932	1
1) Dim Drăghicescu,"Evoluția ideilor liberale" și "Apel "	8
către tineret...și lucrători,1921	8
2) Dim.Drăghicescu,"Partide politice și Clase sociale ",1922	8
▫ Partidul Socialist . (pag.106-112)	8
3) George Strat,"Organizația socială a muncitorilor din România",1938	8
4) dr.I.Pistiner Articole în "Mișcarea socială"	9
5) Ilie Moscovici , Articole în "Mișcarea Socială",1929-1932	9
6.) Șerban Voinea, Socialismul marxist și evoluția socială,	10
▫ Concepția materialistă	10
▫ Fatalitatea socialismului.Rolul proletariatului	11
7) Ilie Moscovici, Lupta de clasă și transformarea socială.(febr.'23)	12
▫ Internaționalism doctrinar . [L.D : Sincronism doctrinar]	12
	16
Guvernul Maniu . Legislatura I .Sesiunea I. 1928/ 1929	16
	16
8.) Omagierea lui Nădejde în parlament , 29 dec.'28	16
9.)I.Pistiner,Discurs la mesaj, 31 dec.'28	16
▫ Legea electorală	16
▫ Cartel electoral PSD-PNȚ	17
▫ Amoralitatea PNL	17
▫ Banco -boierimea liberală	17
▫ Militarismul liberal	17
▫ Imperialismul liberal	18
▫ Comuniștii / socialiștii / țărănimea / [L.D: penibil!]	18
▫ Lupta de clasă [L.D.ce meserie avea acest Pistiner ?]	18
▫ Siguranța	19
▫ Capitalul străin	19
▫ Politica externă	20
10.) Petre Andrei (PNȚ),Discurs la mesaj , 16 ian.'29	20
11.) Polizu Micșunești ,Discurs la mesaj, 16 ian.'29	20
▫ Socialiștii români	20
12.) O.Goga (P.P.) ,Discurs la Mesaj, 15 ian.1929	20
▫ Alianța PNȚ cu PSDR	21
13.) N.Iorga, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928	22
▫ Socialiștii	22
14.)I.Fluerăș, Discurs la mesaj, 18 ian.'29	23
▫ Legiferarea muncitorească	23
▫ PSD ,Mișcarea social democrată	23
▫ Chestiunea țărănească	23
▫ Recurs istoric : social-democrația română	23
▫ PSD / PNR .Revoluția din 1918	24
▫ 1918	25
▫ 1918. PNR - PSD	25
▫ PNR - PNL,1918	25
▫ Exploatarea minerilor decâtre Goga et&	25
▫ Doctrina social-democrată	26

▣ Social- democrația apuseană.....	26
▣ Minorități naționale	26
▣ Sindicatele.....	26
▣ PNT.....	26
▣ PSD.....	27
▣ Cartel PP - PSD. 1919. [L.D cusut cu ață albă !].....	27
15.) Lotar Rădăceanu (PSD) , la legea jandarmeriei, 8 mart.'29.....	27
16.) Protocolul cu Moscova , privind Tratatul B-K, Camera Deputaților, 14 febr.'29.....	28
Rădăceanu /'29.....	28
▣ L.D.: Notă critică unică, suspect de grăbită.....	28
.....	28
Guvernul Maniu . Legislatura I .Sesiunea II. 1929/ 1930.....	28
.....	29
17.) dr.Iacob Pistiner, (PSD,deputat Cernăuți), discurs la mesaj, 27 nov.'29.....	29
▣ Guvernul. (Vezi pe larg la Guvern).....	29
▣ Etică socialistă. (Vezi pe larg la Etică, moravuri).....	29
▣ Parlament "burghez" . (Vezi pe larg la Parlament).....	29
▣ Moravuri . (vezi la Etică, moravuri).....	29
▣ Poliția : bătaia ! (Vezi pe larg la Poliție).....	29
▣ Legea administrativă. (în vigoare : 6 august'29) (Vezi la Legislație).....	30
▣ vot femeilor ! (Vezi la Regim electoral).....	30
▣ Învățământ . (Vezi la Învățământ).....	30
▣ Minorități. (vezi la Minorități) (p. 49).....	30
▣ Legea electorală. (vezi la Regim electoral).....	30
▣ Armata . (vezi pe larg la Armată).....	30
▣ Rolul PSD : socialismul !.....	30
18.) I.I.Mirescu (PSD , deputat de Ilfov), discurs la mesaj , 2 dec.'29.....	31
▣ Guvernul Maniu . (vezi pe larg la Guvern).....	31
▣ Traficul de carne vie ; Casele de toleranță . (Vezi pe larg la Etică, moravuri).....	31
▣ Învățământul religios. (Vezi la Învățământ).....	32
▣ Industria - ca "interes politic". (Vezi la PNT sau PNL).....	32
▣ PSD << / >> PNT.....	32
▣ PSD... "Comunist" ?.....	33
19.) Ion Petrovici (pe atunci PNT) , discurs la mesaj, 5 dec.'29.....	33
▣ PSD.....	33
▣ Armata.....	33
▣ Învățământ.....	33
20.) Iosif Jumanca (PSD) , discurs la mesaj, 11 dec.'29.....	34
▣ PSD - partid independent.....	34
▣ Împrumutul extern (vezi la Economie sau Guvern).....	34
▣ PSD - continuare -.....	34
▣ PSD... "Comunist" ?.....	35
▣ Guvernarea Maniu . (Vezi la Guvern).....	35
▣ Parlament . (vezi la Parlament).....	35
▣ Lupeni , 6 aug,'29 (Vezi la Muncitorime).....	35
▣ Cazul Milozi . (vezi la Poliție) (p. 232).....	35
▣ "Voinicii " țărăniști <<>> "sportivii " socialiști.....	35
▣ Antisemitism studentesc. (vezi pe larg la Antisemitism).....	36
▣ Minorități (vezi pe larg la Minorități).....	36
21.) N.Ghiulea* (PNT, stînga țărănistă, deputat de Cluj) , 12 dec'29.....	36
▣ Implicări politice.....	37
▣ Contribuții doctrinare socialiste.....	37
▣ Lupeni, 6- 9august 1929.....	37
▣ Adunarea de la Alba Iulia (6 mai'28).....	37
▣ Responsabilități (Lupeni, aug.'29) -continuare A.B.C.D -.....	38

22.) N.Bogdan (PNȚ, deputat Hunedoara), Interpelare:Lupeni'29, 12 dec.'29.....	38
▫ Valea Jiului.1918 (vezi la Muncitorime).....	39
▫ PSD / Sindicatele muncitorești.....	39
▫ Contractul colectiv , 1926.....	39
▫ Relații PNȚ-PSD (Hunedoara).....	40
▫ Adunarea de la Alba Iulia (6 mai'28) (p. 268-269).....	40
▫ Guvernul Maniu.Alegerile./ PSD-PNȚ (Valea Jiului).....	41
▫ Anchetete/ vinovăția PSD/ PCR.....	41
▫ CGM / Uniunile de breslă / PSD.....	42
▫ Sindicatele ,Valea Jiului.1929.....	42
▫ Întruniri PSD, 1- 6august'29.....	43
▫ Răspunderea prefectului Rosvan.....	43
▫ Concluzii.....	43
23.)Eftimie Gherman (PSD), Chestiune personală , 12 dec.'29.....	44
▫ Cazul "Muntean" - PCR (retro').....	44
▫ Contractul colectiv - 1926 (vezi la Muncitorime).....	45
▫ Mentalitatea minerească (vezi la Muncitorime).....	45
▫ Lupeni. (vezi la Muncitorime și la PCR).....	45
▫ Sforării politice "sindicale".....	45
24.) N.Polizu-Micșunești (PNȚ, deputat Dorohoi), discurs la mesaj, 13dec.'29.....	46
▫ PNȚ-PSD.....	46
▫ Denunțarea cartelului electoral PNȚ-PSD.....	46
▫ Lupeni	47
▫ Înarmarea.....	47
25.) P.C.Andrei (PNȚ,stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29.....	47
▫ Criticarea PNȚ.....	47
▫ Liberalism (PNL) -Democratism (PNȚ) (Vezi pe larg la Doctrine).....	48
▫ Muncitorimea. Protecția socială.....	48
▫ Proprietatea țărănească.....	48
▫ Stat cultural-democrat. [Țărănesc] (vezi pe larg la Cultură).....	48
▫ PNȚ - învățăminte istorice - (vezi context la PNȚ).....	49
26.) Lotar Rădăceanu (PSD), discurs la mesaj,16 dec.'29.....	49
▫ Regimul PNȚ.....	49
▫ Rolul PSD.....	50
▫ Reforma electorală. (vezi la Regim electoral).....	50
▫ Sistemul de partide. (vezi la Sistemul de partid).....	50
▫ Minorități (Vezi la Minorități).....	50
▫ Antisemitism. (Vezi pe larg la Antisemitism).....	50
▫ Armata [cunoscuta teză socialistă a dezarmării și pacifismului] (p. 328).....	50
▫ Problema agrară (vezi pe larg la Agrarienism).....	50
▫ Politica muncitorească.....	51
27.) Pamfil Șeicar (ziarist independent, pe lista PNȚ, deputat deDolj), discurs la mesaj, 10 dec.'29.....	51
▫ PSD.....	51
28.) Mihail Ghelmegeanu (PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail).....	52
▫ PSD.....	52
▫ Armata	52
▫ 2 Europe : "occidentală" - "orientală".....	53
▫ Țărănime "Țărănism" PNȚ.....	53
▫ PNȚ: industrie	53
▫ PNȚ: protecționism -raționalizare.....	53
▫ PNȚ : Legislație muncitorească.....	54
▫ Parlament.Parlamentarism.....	55
29.) Voicu Nițescu (Ministru de Stat) , discurs final la Mesaj, 17 dec.'29.....	55
▫ PSD.....	55
▫ Muncitorimea :.....	55

▣ Armata (Vezi la Armată).....	55
▣ Poliția.....	55
-----	56
Restaurație.Carol II	56
-----	56
30.) Restaurația : 8 iunie'30.....	56
▣ Adunarea Națională :proclamarea Regelui Carol II (vezi la Monarhie).....	56
31.) Revenirea guvernului Maniu, 14 iunie'30.....	57
Pistiner (PSD) :.....	57
▣ Guvernul Maniu.....	57
▣ Moartea lui Iacob Pistiner (PSD) (DAD,MO 2, 18 nov.'30, p. 10).....	57
-----	57
Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31.....	57
-----	57
32.) Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 29 nov.-1 dec.'30.....	57
▣ Regimul PNȚ (Vezi pe larg la Guvern).....	58
▣ Țărănism social-democrat (vezi pe larg la Țărănism).....	58
▣ Agrarienism.....	58
▣ Protecționism agrarian	58
▣ "Țărănismul " PNȚ (Vezi pe larg la Țărănism).....	59
▣ Politica economică PNȚ (Vezi pe larg la Economie).....	59
▣ Industria (Vezi pe larg la Economie).....	59
▣ Criza economică.....	59
▣ Capitalul străin.....	59
▣ Bugetul.....	60
▣ Armata . (vezi pe larg la Armată).....	60
▣ Legislația	60
▣ Ca la ușa cortului ! (vezi integral la Etică, Moravuri).....	60
▣ Legea administrativă. (Vezi pe larg la Legislație).....	62
▣ Poliția (Vezi pe larg la Poliție).....	62
▣ Minorități.....	62
▣ Legislația muncitorească.....	62
▣ Legea electorală.....	62
33.) I.Nicolau (PNȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30.....	62
▣ PSD.....	62
34.) M.D.Ralea (PNȚ) , discurs la mesaj , 8 dec.'30.....	63
▣ Dinamica sistemului departide.....	63
▣ PSD.....	63
35.) Lotar Rădăceanu (PSD), Comunicare:grevă de la Buhuși , 19 ian.'31.....	63
35 b) Nae Ionescu " Dictatura ... altora " ("Cuvîntul" , 20 febr.'31).....	64
-----	64
Guvern Iorga-Argetoianu. Legislatura I.Sesiunea I, extraordinară.....	64
-----	64
37.) Eft.Gherman (PSD) , Comunicare , situația muncitorilor din Valea Jiului, 24 iun.'31.....	64
38.) George Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 26 iun.'31.....	65
▣ Fixarea conduitei PSD.....	65
▣ Birocrația administrativă.....	65
▣ Sistemul de partide.....	66
▣ PSD.....	66
▣ Regimul electoral.....	67
▣ Guvern Iorga -Argetoianu	67
▣ PNȚ.....	67
▣ Guvern de "uniune națională" ?.....	68
▣ PSD : retro 1918.....	68
▣ Compromisul politic.....	69
▣ Lupta de clasă și naționalismul.....	69

▫ LANC.....	70
▫ Guvern parlamentar.....	71
▫ Alegerile	71
▫ Trasul în țeapă.....	71
▫ "Socialiști" - "Comuniști".....	72
▫ Bucovina.....	73
▫ Reforma agrară .Agricultura . Țăranii	74
▫ Mentalități.....	75
▫ Minoritățile.....	75
▫ Funcționarii.....	76
▫ Școala.....	76
▫ Provinciile unite.....	76
39.) Lege pentru încurajarea întreprinderilor producătoare de țigete , 13 iul.'31.....	77
M.Manoilescu / iul.'31.....	77
▫ Politica economică a guvernului.....	78
-----	78
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	78
-----	78
40.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31.....	78
▫ Influența doctrinei socialiste	78
▫ PNL: Stînga democratică burgheză.....	78
41.) G.Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 27 nov.'31.....	79
▫ Criza economică mondială.....	79
▫ Națiunea muncitoare.....	80
▫ Clasa muncitoare.....	80
▫ dr Cantacuzino, ministrul Muncii	80
▫ Șomajul.....	81
▫ Frontul Unic Muncitoresc.....	81
▫ Minim de existență	81
▫ Diurnele parlamentarilor.....	82
▫ PSD : reformism în cadrul democratic.....	83
▫ Conversiune "țăărăneasă ".....	83
▫ Regimul ministrului Argetoianu.....	84
*Notă .Câmpulung, Vama	84
▫ " Jandarmul " prefect.....	85
42.) Teodor Roznovanu (PSD)* , la conversiune , 4 mart.'32.....	86
43.) Confiscări de ziare în Basarabia, 10 mai'32.....	86
-----	86
Căderea guv.Iorga.....	86
Eșecul lui Titulescu.....	86
Guvernul "de alegeri" Vaida.....	86
-----	87
44.) Partidul social -democrat și criza politică " , 5 iun.'32.....	87
45.) Tratatul Vaida- PSD , pentru intrarea în guvern "de alegeri" , 6 -9 iun.'32.....	88
46.)Conferința P. Socialist Independent , // participare la alegeri // 20-28 iun.'32.....	89
47.) Manifestul partidului social-democrat (alegeri, 17 iul.'32) , iun.'32.....	89
48.) Întrunire electorală PSD , 11 iul.'32.....	91
49.) Șerban Voinea (PSD), "Social democrația și Parlamentul" , iun.'32.....	92
▫ Parlamentarismul.....	92
▫ PSD și Parlamentul.....	92
▫ Marxismul.....	93
49.) Rezultatele alegerilor generale pe partide și județe , Camera, 20 iul.'32.....	93
50 .) Rezultatul alegerilor din aug.'32.....	94
51.) Lotar Rădăceanu (PSD) , Declarație, 2 aug.'32.....	94
▫ Legea electorală.....	94

▣ Comuniștii.....	94
▣ Abuzuri electorale.....	95
▣ Rezoluția PSD.....	95
-----	95
Guvern Al.Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug-'oct. 32.....	95
-----	95

Sinteze.Memorii.

Autorii în ordinea introducerii pe calculator:

1. **Dim.Drăghicescu**,1921
2. **Dim.Drăghicescu**,1922
3. **George Strat**,1938

Din rev. "**Mișcarea socială**" ,pe diverse teme :

Politică internă/ Problema agrară/ Doctrină/ Polemici/ Internaț.II //

4. **Dr.I.Pistiner**,1929,1930
5. **Ilie Moscovici**,1929,1930,1931,1932

Nefișate : **Lotar Rădăceanu**,1929 , 1930,1931,1932

Ilie Horodniceanu,1929 **S.Emil** ,1930,1931, **A.Stelian**,1930

Șerban Voinea,1930, **Dr.M.Oberlander-Cernăuți**,1932,

Karl Kautski,**Benedict Kautski**,**Otto Bauer**,**Emile Vandervalde**,

Leon Jouhaux,etc.etc.

Documente programatice .

6. **Șerban Voinea**, Socialismul marxist și evoluția socială, 1923.
7. **Ilie Moscovici**, Lupta de clasă și transformarea socială.,1923 .

Politică curentă.

Guvern Maniu. Legislatura I .Sesiunea I . 1928/ 1929

8. Moartea lui **I.Nădejde**, 29 dec.'28
 9. **I.Pistiner**,(PSD) ,discurs la mesaj, 31 dec.'28
- Intervenție **Duca** .
10. **Petre Andrei** (PNT) ,discurs la mesaj, 16 ian.'29.
 11. **Polizu Micșunești** (PNT) , discurs la mesaj, 16 ian.'29
 12. **Octavian Goga** (P.P),discurs la mesaj,
Al.Vaida (PNT),Replică , 15 ian.'29
 13. **N.Iorga** , discurs la mesaj, 29 dec.'28
 14. **I.Flueras**,(PSD) ,discurs la mesaj, 18 ian.'29
 15. **Lotar Rădăceanu**(PSD),intervenții la Legea jandarmeriei rurale,8 mart.'29
 16. **Lotar Rădăceanu** , la ratificarea Protocolului de la Moscova ,14 mart.'29

Guvernul Maniu . Legislatura I .Sesiunea II. 1929/ 1930

17. **Iacob Pistiner** (PSD), discurs la mesaj, 27 nov.'29
18. **I.I.Mirescu** (PSD) , discurs la mesaj, 2 dec.'29
19. **I.Petrovici** (PNT) ,discurs la mesaj, 5 dec.'29
20. **Iosif Jumanca** (PSD) , discurs la mesaj, 11 dec.'29
21. **N.Ghiulea** (PNT) , interpelare : Lupeni, 12 dec.'29
22. **N.Bogdan** (PNT), interpelare :Lupeni, 12 dec.'29
23. **Eft.Gherman** (PSD), chestiune personală :Lupeni, 12 dec.'29
24. **N.Polizu-Micșunești** (PNT) , discurs la mesaj, 13 dec.'29

25. **Petre Andrei** (PNT) discurs la mesaj, 16dec.'29
26. **Lotar Rădăceanu** (PSD) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29
27. **Pamfil Șeicaru**,discurs la mesaj, 10 dec.'29
28. **M.Ghelmegeanu** (PNT,raportor) discurs- final la Răspuns, 17 dec.'29
29. **Voicu Nițescu** (secretar de Stat), discurs-concluzie, la mesaj, 17 dec.'29

Restaurația .Carol II .8 iun.'30

30. **Lotar Rădăceanu** (PSD), declarația la **Restaurația** regelui Carol, 8 iunie'30
 31. **Iacob Pistiner** (PSD), discurs la revenirea gov.Maniu, 14 iun.'30
- Moartea lui **I.Pistiner** , [?], vacanța parlamentară , toamna'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNT.Sesiunea III, 1930/'31

32. **Lotar Rădăceanu** (PSD), discurs la mesaj, 29 nov.- 1 dec'30
33. **I.Nicolau** (PNT-tineret),discurs la mesaj, 3 dec.'30
34. **MDRalea** (PNT),discurs la mesaj, 8 dec.'30
35. **Lotar Rădăceanu** (PSD), comunicare :greva de la Buhuși , 19 ian.'31
- 35 b. **Nae Ionescu** , "Cuvîntul " , 20 febr.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Sesiunea extraordinară , iun.'31

36. **PSD**- în alegeri , 6 mai '31 (vezi **fișier Alegeri**)
PSD -față de invalidarea listelor BMT , 16 -19 iun. 1931. (vezi la **fișier PCR**)
/ **I.Mirescu** -declarație // **Pătrășcanu,Aladar** -despre PSD //
37. **Eft.Gherman** (PSD) , Comunicare , situația muncitorilor din Valea Jiului, Banat , Reșița, 24 iun.'31 (Vezi pe larg la **fișier Muncitorime**)
38. **G.Grigorovici** (PSD), discurs la mesaj, 26 iun.'31
39. **M.Manoilescu** (Industrie și comerț) Lege pentru **încurajarea întreprinderilor producătoare de țigări** :
Eft.Gherman (PSD) 13 iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

40. **V.Iamandi** (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31
41. **G.Grigorovici** (PSD), discurs la mesaj, 27 nov.'31
42. **T.Roznovanu** (PSD), la conversiune , 4 mart.'32
43. **I.Mirescu** ,(PSD, dir. "Lumea Nouă") confiscarea ziarului în Basarabia, apr.'32

Căderea gov.Iorga

Eșecul lui Titulescu

Guvernul "de alegeri" Vaida

44. **PSD și criza politică, Moțiune**, 5 iun.'32
45. Tratatul lui **Vaiada** cu **PSD** // **guvern "de alegeri"** // , 6- 8 iun.'32
46. **Conferința P. Socialist Independent** ,// Conferință // alegeri // , iun.'32
47. **Manifestul electoral al PSD** , 26 iun.'32
48. **Întrunire electorală PSD** , 11 iul.'32
49. **Șerban Voinea** (PSD), "Social democrația și Parlamentul" , iun.'32

Rezultatul alegerilor din aug.'32

Deputații : **Eft.Gherman** , **Lot.Rădăceanu** , **I.Mirescu** , **N.Moscăuțeanu** , **Teod.Roznovanu**
Lotar Rădăceanu , declarație la validări , 2 aug.'32

Vezi fișierul următor ...

1) Dim Drăghicescu, "Evoluția ideilor liberale" și "Apel "

către tineret...și lucrători,1921

[Atenție L.D.am tratat considerațiile lui la fișier Sistem de Partide.
Are idei foarte de "stînga" privind locul și rolul unui partid "socialist liberal" sau
"liberal-socialist ",pe care le-ar fi vrut ,cumva ,contopite în același partid .
Ca analogie , un fel de "trădare a generoșilor" ediția a II-a. Vezi !

2) Dim.Drăghicescu,"Partide politice și Clase sociale ",1922

▣ **Partidul Socialist .** (pag.106-112)

/ Azi o realitate în curs,mîine o realitate deplină,în dauna țărănismului [???] **Cadrela PS**,cu mici excepții,sunt recrutate după norme cu totul diferite de ale PT [???] **Statul său major**,cu excepția cîtorva **intelectuali burgheji** veniți din cauza convingerilor lor,este compus din **lucrători propriu-ziși**.

Mișcarea socialistă, în contrast cu țărănismul [???],**a progresat lent și temeinic** și, cu toate peripețiile ("**generoșii**",**de curînd Racovski**),nu a fost nici un moment întreruptă.

-Jumanca,Dragu, Moscovici,Ghelerter,cei mai culți și realiști în concepții.

"Dacă conducerea lor reușește să se impună partidului,

atunci **socialismul român va intra în colaborare cu partidele burgheze** , și va înceta de a fi ,**partid de clasă[!!!]** ,rămînînd mai mult partid de idei.

/ Cu **Cristescu și Dobrogeanu [PCR !]** ,dimpotrivă,**utopia va triumfa**, și **cauza muncitorilor nu va cîștiga nimic** din zguduitorile și turburările pe care această clasă le-ar provoca în această țară"

/ Dacă **comparăm acest partid de clasă cu PT [!!!]** nu se poate să nu ne izbească "**profunda sinceritate**"a **social-democraților [!!!]** ,

față de **nesinceritatea unor țărăniști.[???)**

.....Soc-dem au refuzat ministere ,pe cînd țărăniștii[???) le vînează!

.....Raporturile dintre fruntașii socialiști și aderenții lor ,sunt statornice, pe cînd raporturile dintre țărăniști și țărani sunt precare.

(face elogiul conștiinței și disciplinei proletare)

/ "**Puterea lor de inițiativă** ca și **forța lor de intuiție** în problemele vaste ,sociale și naționale,[...] **fac din clasa proletariatului cel mai bun instrument de evoluție socială și de progres al societății moderne ."**

-Peste 20-30 de ani,cînd proletariatul va reprezenta 50% din populație,el va prelua rolul deținut de burghezie ,iar"**Partidul Socialist ,dacă nu va fi absorbit partidul liberal de azi, îl va înlocui la cîrma Statului [...]"**

Dim.Drăghicescu / 22

3) George Strat,"Organizația socială a muncitorilor din România",1938

(extras din Enciclopedia României,vol. I ,cap.IX)

L.D.Am tratat problema la fișier Proletariat.

Aici numai incidența cu mișcarea socialistă

*Legea Missir,1912

Dr.Racovski (liderul mișc.soc)nu concepea o mișcare sindicalistă în afara mișcării socialiste,deși la Congresul X (1910)se hotărîse separarea lor.

Pentru el, un partid socialist trebuia să fie un organ al sindicalismului, iar singurele sindicate justificate istoric erau cele socialiste.

De aceea sindicalismul românesc va purta toate ponoasele mișcării socialiste. (pag. 12/13)

*Greva generală din oct. 1920

-Încercarea "revoluționarilor socialiști" de a înlătura ordinea de stat burgheză. Înăbușirea și represiunea.

4) dr. I. Pistiner Articole în "Mișcarea socială"

a) "Democrație înarmată și fascism" (M.S., oct. '29)

Criza parlamentarismului și democrației ?

- "Această discuție și această luptă este posibilă pentru că se ia forma drept fond.

Pentru că există o broșură care se cheamă "Constituție" [!!!],

se vorbește în România despre o viață constituțională. [!!!]

Pentru că a existat un Parlament, [!!!]

s-a vorbit despre parlamentarism și

pentru că dreptul de vot este universal și egal, [!!!]

se crede că s-a realizat democrația." [!!!]

-În realitatea, democratizarea României abia începe...

(dezamăgire față de guvernarea PNȚ, care nu va putea stăvili fascismul)

Pistiner/

b) "Oglinda național-țărăniștilor" (M.S., ian. '30)

Comentariu la bugetul prezentat de Virg. Madgearu.

Acest buget dovedește "adevăratul caracter al guvernului,

al unui guvern de clasă, cu un pronunțat spirit dinastic-militarist [!!!] [...]

Aceasta este tragedia tuturor partidelor burgheze și este în același timp siguranța că din aceste contradicții nu există decât o singură ieșire: spre Socialism" [!!!]

Pistiner/

c) "Criza" (M.S., mart. '30)

Comentariu la criza economică care bîntuiea România.

Cauzele: politica criminală economică a PNL [!!!] (industria "parazitară"),

criza agrară, politica economică a țărăniștilor.

Soluții: industrie, construcții, locuințe, credit agricol, ...

Pistiner/

d) "Criza agrară din România" (M.S., nov. '30)

Comentariu privind reforma agrară din România:

/ 6 milioane ha de pământ, la 1.375.000 țărani. Maxim 5 ha de familie.

/ exproprierea moșilor pînă la limita de 100, respectiv 500 ha.

/ Defectele reformei agrare (lipsa de capital, îndatorarea țăranilor)

"În locul neo-iobăgiei, a apărut îndatorarea țăranilor. [!!!]

În locul jandarmilor, au apărut portăreii [!!!]"

5) Ilie Moscovici, Articole în "Mișcarea Socială", 1929-1932

a) "Putea să fie democrație..." (MS, nov. '29)

/ Marea speranță pusă în venirea PNȚ la putere, bazată pe o tradiție comună de luptă, pe antipatia și dorința de a răsturna PNL.

/ Poziția /PSDR - față de PNȚ

\PCR -

Moscovici/

b) "Contrazicerile noastre și dl. prof. Andrei" (M.S., ian. '30)

- Polemică cu Petre Andrei în legătură cu afirmațiile soc. dem. la adresa PNȚ privind prestația "democratică" a guv.,

ocazie cu care Andrei a insinuat "contradicția endemică" a socialiștilor.

Moscovici îl pune la punct.

Recunoaște că între el, Pistiner, și Rădăceanu există unele aprecieri diferite privind PNT și rolul pe care el ar urma să-l aibă în democratizarea României.

(vezi fișier Socialismul și PNT)

Moscovici/

c) "**Succesul liberal**" (M.S.martie'30)

Comentariu la rezultatele alegerilor județene, care au marcat un succes liberal .

(Vezi fișier PNL)

d) "**Patriotism, alarmism și ... prostie**"

e) "**Nu vrem puterea**"

f) "**Criza capitalismului**"

g) "**Europa n-are vacanță**"

h) "**1931-1932**"

Documente programatice .1919-1928

6.) Șerban Voinea, Socialismul marxist și evoluția socială,

18 febr.1923. (Conferința la ISR) p.119-140.

[L.D.cea mai lungă conferință din ciclu]

/ În ciclul deconferințal ISR, s-au înfățișat cele mai diferite laturi ale **gîndirii politice**. S-a auzit cuvîntul **liberalismului**, al **coservatorismului**, **țărănismului**, **naționalismului** .

Dar **toate aceste concepții politice** , ori cîte **deosebiri** ar fi între ele,

"nu reprezintă în fond decît **aspecte deosebite ale aceleiași ideologii** care, nici în cele mai depărtate năzuințe ale ei ,**nu trece dincolo de cadrul alcătuirii sociale existente.**"

/ "**Socialismul științific** (pe care are cinstea să-l prezinte) este

o doctrină care tinde spre **prefacerea din temelii a societății** de astăzi

și prin aceasta **are un caracter revoluționar** ,

pe cîtă vreme **toate celelalte doctrine** , oricum și-ar zice ele ,

liberale, democratice sau altfel, au, în raport cu socialismul ,

o trăsătură conservatoare.

Așa fiind, **ar fi greșit** dacă am considera **socialismul** ca **un simplu inel**

în lanțul doctrinelor politice generale.[...]

trebuie privit ca **un lanț de sine stătător.**" (p. 119)

Voinea / '23

▣ **Concepția materialistă.**

Doar socialismul are o metodă proprie :**concepția materialistă.**

/ **Celelalte doctrine**, fără a avea o filozofie istorică proprie, se întemeiază pe o "înrudire" cu o filozofie istorică comună , **concepția idealistă.**

Unii au văzut elementul hotărîtor într-o ființă de esență superioară ;

alții ... în religie, în tradiție, în profeți, în părinți, în preoți, în savanți ;

alții ... în domeniul lumii naturale , mediul înconjurător, geografie, rasă.

/**Concepția materialistă** își are istoria sa (ideologia burgheziei , raționalității francezi, ideea evoluției sociale-cu lepădarea materialismului,

etnologia) ... pînă la **marxism.**

Voinea /'23

Marxismul .

Definiția dată de Marx ("Critica economiei politice") : **< În producția socială a vieții lor,** oamenii intră în anumite relații necesare , independente de voința lor, în **relații de producție**, care corespund

unei **anumite trepte de dezvoltare** a forțelor lor materiale de producție.**Totalitatea acestor**

relații de producție alcătuiește

structura economică a societății, baza reală, deasupra căreia se ridică o **suprastructură juridică și politică** și careia îi corespund anumite forme sociale.[...] **Nu conștiința oamenilor** este aceea care condiționează existența lor, ci dimpotrivă, **existența lor socială condiționează conștiința lor.** > (explică termenii definiției și evoluția omului prin prisma ei :uneltele, limbajul, gândirea, diferențierea după sex și preocupări, apariția claselor sociale, organizarea politică în epoci istorice, curentele de idei corespunzătoare ...)

/Se reproșează marxismului că a neglijat factorii ideologici.Nu trebuie să se uite situația în care s-a născut marxismul, lupta ce a trebuit să o ducă contra hegelianismului, încît **a fost firească o anume exagerare a materialismului.Marx și Engels** au fost **conștienți de această exagerare**,de aceea Engels îi atrăgea atenția lui Mehring sau Bloch despre asta . În asta constă meritul mare al întemeietorilor socialismului științific, că prezintă **istoria** ca un domeniu al **fenomenelor necesare**, ridicînd **sociologia la rangul unei științe.** (p. 122- 128-131)

Voinea /'23

Renașterea. Umanismul.

/ **Dacă ideea** ar fi cea care hotărăște formele de manifestare omenească și formele sociale de conviețuire , **ar fi trebuit** ca odată cu **renașterea ideilor antice** să asistăm la ...**renașterea acelei epoci , a sclavajului și antichității.**Dar autorii care împrumută forme de gândire antice , **selectează ideile trecutului**, în funcție de **interesele lor materiale**, lepădîndu-se de partea ce nu le este de folos.De aceea , o trăsătură caracteristică a "umanismului " este **inconsecvența** .

/ Ex.: **ideea națională** (sprijinită de umanism) este cu totul străină lumii antice ; admiratori umaniști ai vechilor republicani, Cicerone și Demostene, devin **sprijinitori vajnici ai monarhiei absolute**, în frunte cu un **principe "umanist "** (pentru acest principe umanist scrie Machiavel tratatul său politic) . (p. 130)

Voinea / '23

Rolul personalității în istorie.

Marxismul nu ignoră nici rolul personalității.În literatura marxistă există studii serioase despre Napoleon, Danton, Morus, Lessing dar ...

în strînsă legătură cu **epoca ,condițiile economice** și rolul **masselor.**

Voinea / '23

▪ Fatalitatea socialismului.Rolul proletariatului.

/ Geniala analiză pe care **Marx** a făcut-o societății capitaliste, pe care **Kautsky** o sintetizează în preambulul "**Programului de la Erfurt** " , sunt înfățișate tendințele de dezvoltare care duc în mod necesar spre **societatea socialistă.** (explică această axiomă marxistă) .

/ Singurul purtător al acestui proces de transformare este **proletariatul**, pentru că **celelalte categorii sociale se opresc în pragul proprietății individuale.** (el nu se va referi la lupta de clasă, pentrucă ea va face subiectul conferinței lui Ilie Moscovici) (p. 133)

Voinea/'23

Rostul social-democrației.

/ Dar **socializarea** nu este posibilă decît cu ajutorul și după **cucerirea puterii politice.**

"Rostul social democrației , partidul de clasă al proletariatului , nu e altul decît acela de **a da mai multă conștiință acestei lupte**, a cărei **victorie** nu poate fi asigurată decît

prin **colaborarea proletariatului din toate țările."**

/ În concepția marxistă "**socialismul** nu este înfățișat ca un **concept etic** , ca obiectivizare a unei **idei abstracte de dreptate sau de egalitate** ,

ci ca un **rezultat necesar al dezvoltării economice."** (p. 133-135)

Voinea /'23

Revoluția bolșevică.

După ce respinge (cu argumente) diverse critici "clasice" ce se aduc marxismului

(superioritatea marii exploatări capitaliste , crizele economice, degenerarea proletariatului), el se oprește la obiecția privind **realitățile din Rusia sovietică.**

" **Bolșevismul, credințele și metodele sale sunt identificate cu marxismul**, iar rezultatele sale practice ne sunt înfățișate ca o supremă **dovadă a utopiei socialiste.**"

/ "Asemenea încercare trebuie să **o respingem cu hotărâre**, și domniile voastre , după cele expuse de mine,veți înțelege pentru ce.[...]

Ce este oare bolșevismul rus alta , cu încercarea sa de a trece deadreptul **din plină barbarie feudală la socialism** ,

decît **o tăgăduire a marxismului ?**

Cum poate cineva să identifice **socialismul științific , mișcare și ideologie** rezultată din **dezvoltarea marelui industrii**,

cu **o revoluție socială** izvorită din **nevoile agriculturii și ale țăranului ?**

Însuși **falimentul practic al bolșevismului** , cu grandioasa sa încercare de a violenta legile economice [...] sunt **o supremă confirmare** a ideii fundamentale **a marxismului.**[...] Nimic mai firesc decît acest rol al proletariatului industrial rus ,**travestirea ideologiei sale primitive , în formele socialismului marxist ! "**

Voinea /'23

/ **Și în revoluțiile burgheze** , burgheziei i s-au alăturat ..." ycomenrya engleză, ironsizii din armata lui Cromwell , sansculoții , jacobinii , plebea orășenească înarmată , care [...] voiau să întroneze ,prin **dictatură** ,

dreptul lui Hristos pe pământ, în veacul al 17-lea, iar în al 18-lea , **libertatea , fraternitatea și egalitatea.**

Același lucru se petrece și în Rusia " (p. 137-139)

7) Ilie Moscovici, Lupta de clasă și transformarea socială.(febr.'23)

(Conferința la ISR) p.283-303.
Moscovici /'23

▣ **Internaționalism doctrinar . [L.D : Sincronism doctrinar]**

/Ciclul de conferințe asupra doctrinelor politice organizat de ISR, care este

" **o contribuție serioasă la clarificarea concepțiilor și luptelor politice** de la noi, este în același timp **o afirmare de ordin internațional** , o afirmare **că trăim** , ca toate statele și toate popoarele , viața internațională, **supunându-ne regulilor ei, luînd ideologia ei, luptele ei politice și chiar terminologia ei.**"

Începînd cu conferința directorului ISR(doctrinele și partidele politice) ,

numai enunțînd **titulatura celorlalte conferințe**, constatăm că **trăim viața internațională și cugetăm după regulile impuse de ea.**

/Este adevărat că **doctrinile internaționale** au , în fiecare țară, **caracteristicile lor naționale** , dar în România, țară încă " semifeudală, neoiobagă " , **adoptarea acestei terminologii** dovedește că "**nu suntem un organism național izolat, închis în ziduri chinezești,că trăim și simțim ca toată lumea**, viața și cugetarea internațională,

că, luîndu-ne exemplele de la **cavalerii Spaniei, dela lorzii englezi,**

de la **negustorii germani** sau de la **bancherii francezi**, de la **țărani bulgari și danezi**, de la

muncitorimea din toate țările , sau chiar de la Neagoe Basarb, **suntem internaționaliști și facem internaționalism** fără să vrem.[...] **România**, ca toate statele, face parte dintr-un **organism internațional** , care-și are **legile sale**

de **naștere, de dezvoltare, de transformare, de pieire.** " (p. 283)

Moscovici /'23

Lupta de clasă.

/ **Unealta**, care l-a făcut pe om mai tare de cît animalele, regele animalelor, dezrobindu-l de sub jugul naturii, aceeași unealtă **l-a împărțit pe om în clase**, a făcut stăpîni și servi, **exploatatori și**

exploatați.(trece în revistă formele pe care le-a îmbrăcat lupta de clasă)

/Marea revoluție franceză, forma cea mai clasică a revoluției burgheze, a dus la formarea **societății burghezo-capitalistă**, bazată pe **munca liberă** și pe **libertatea politică**.

Dacă **creștinismul**, care a fost **o revoluție morală** , a scăpat omenirea de sclavie, **revoluția burgheză** care a scăpat omenirea de **iobăgie și feudalism**, a fost cea mai mare **revoluție politică**. (Manifestul comunist)

(trece în revistă tot ce a făcut burghezia pentru progresul societății , dar și crizele regimului burgez)

Moscovici /'23

Lupta de clasă în capitalism.

Lupta dintre burghezie și resturile feudale ; între marele industriaș și meseriaș ; între marele și micul comerciant ; între industriaș și comerciant ; între industriaș și bancher ; între proprietarul rural și burghezia orășenească ; între burghezie și cler ; între burghezie și casat militarăș.a.Niciodată în istoria omenirii n-au fost atâtea clase, pături, grupuri diferite. Dar nici una din aceste clase nu poate răsturna și înlocui burghezia.**Singura clasă chemată de istorie să îndeplinească acest rol este proletariatul.**

/Lupta ia diferite forme.La început ,inconștientă,fără țel, se manifestă prin **răzburări personale**, prin **distrugerea uneltelor** de muncă, **opunere** la mașini noi.Apoi, conștiința crescîndu-i, formele de luptă se scgimbă.Strîns în organizații de breslă, în sindicate, lucrătorul nu se mai revoltă, nu omoară, nu distruge, ci prin **arma pașnică a grevei** , pune rezistență la pofta de cîștig - cum ar spune Gherea .

/În afară de lupta economică , proletariatul are de dus lupte pentru **reforme sociale** , pentru asigurarea bătrîneții, a accidentelor etc etc.

Moscovici /'23

Proletariatul.

Crește odată cu burghezia, își formează **o ideologie aparte** de clasă, și începe **lupta de clasă**. La început , ea ia forma **urei individuale** contra patronului izolat. Treptat, ea se organizează , se asociază, de la grupuri mici , pînă la nivelul **clasei pe scară națională** și... **internațională**.

/ Lupta proletariatului se deosebește de celelalte forme ale luptei de clasă, pentru că , pentru prima oară în istorie,**ea nu poartă** această luptă **din instinct de clasă** , ci și-a dat **un țel superior**, în direcția progresului social. **"Acest serviciu** l-au adus proletariatului , luptei de clasă, omenirii în genere, **Karl Marx** împreună cu **făuritorii socialismului științific."**

/Proletariatul este prima clasă din istoria omenirii care are **drepturi politice egale cu stăpînii**.Această luptă , proletariatul o duce prin partidul său politic ,**Partidul Socialist**.

Moscovici /'23

Karl Marx

El a descoperit legile de transformare socială a omenirii ; "dînsul" a fost pimul care a pătruns înțelesul profund al luptei de clasă ; rolul proletariatului în evoluția societății ;a dat luptei de clasă un conținut , o metodă de analiză, o armă, un țel. (p. 295)

Moscovici /'23

Partidul Socialist.

/Este **partidul de clasă** al proletariatului. El a dat proletariatului un țel, i-a arătata rolul social, i-a dat mîndria misiunii sale istorice.

P.S.nu se confundă cu clasa muncitoare, e **partea conștientă a clasei**, care " **pricepînd evoluția** , mersul omenirii, interesele permanente ale clasei, caută să împace **interesele ei imediate [...]** cu **interesele ei viitoare** , adică cu **interesele generale ale societății**."

/ "Socialismul, reprezentat și predicat de **Partidul Socialist**, este **ultimul scop** al luptei de clasă proletară , și acest ultim scop este **transformarea societății** de astăzi, **burghezo-capitalistă**, bazată pe **proprietatea individuală** a mijloacelor de producție și de scgimb, în **societatea socialistă** , bazată pe **proprietatea comună** a acestor mijloace." (p. 296)

/Deși partid de clasă, **P.S.** nu este format numai din elemente proletare.

Mișcarea proletară, prin creșterea forței ei, prin dezvoltarea ideologiei sale , **impune și**

deșteaptă conștiința de clasă a funcționarilor și intelectualilor proletari, atrage **lucrătorii și funcționarii** din mica industrie și comerț, pe **funcționarii particulari** de la Stat, pe **țăranii salariați**, apoi...prin reformele generale pe care le cere, pe **țăranii, meseriașii și comercianții săraci**, nemulțumiți de regimul de azi.

Moscovici /'23

Intelectualii și socialismul

/ **"Mentalitatea proletariatului manual, ideologia sa**, începe curînd **să stăpînească** toate celelalte **pături și clase producătoare** nedreptățite de regimul de azi. Dar nu numai [...] vin chiar și **intelectuali bogați, elemente** care fac parte direct din **clasa burgheză.**"

/ Așa cum s-a petrecut în revoluția burgheză , tot așa **trec de partea clasei muncitoare , intră în P.S. , multe elemente culte din burghezie.**"[...] **ele reușesc chiar să ocupe pretutindeni primele locuri** în lupta revoluționară a clasei muncitoare." (p. 297)

Moscovici /'23

Revoluția socială.

/Pentru a face transformarea socială dorită,

proletariatul trebuie să pună mîna pe puterea politică, adică pe Stat.

/ **O serie de încercări** ale proletariatului de a pune mîna pe putere

(Comuna din Paris, revoluția ungară, bavareză, rusă)

"au dovedit că proletariatul nu are ce să facă cu puterea politică ,dacă în societate nu există **condițiile obiective și subiective** pentru această transformare. **Cît timp capitalismul** nu și-a îndeplinit complet rolul său social, **cît timp industria** nu este dezvoltată și concentrată, [...] **cît timp masa proletară** este încă inconștientă

nu are de partea sa elemente tehnice și intelectuale necesare pentru conducerea unei societăți, **puterea politică în mîinile proletariatului** înseamnă **o aventură trecătoare** , sau cel mult **o experiență** , nu însă începutul **Revoluției Sociale.**"

/ **P.S. nu este o sectă de conspiratori, o clică** care pune mîna pe putere,

el nu poate și **nu trebuie să se joace cu viața clasei muncitoare,**

să facă experiențe pe spinarea ei. (p. 297)

Moscovici /'23

Condițiile preluării puterii de proletariat.

Teoreticianul socialist francez **Charles Rappoport**, în volumul său asupra revoluției sociale, pune **următoarele condiții :**

1.Evoluția economică și politică avansată ; capitalismul dezvoltat în cel mai înalt grad ;

democrația un fapt împlinit.

2.Majoritatea proletariatului **conștientă și organizată** ,sau **o elită** care să poată trage

majoritatea , adică **o minoritate foarte populară și foarte prudentă.**

3.Imensa majoritate a națiunii , **detașată de regimul actual,**

ne mai sperînd nimic de la dînsul, **așteptînd totul de la o schimbare.**

Moscovici /'23

/Numai în **țările capitaliste înaintate** ,cu un proletariat pregătit și organizat pentru a prelua puterea politică, **se va produce revoluția.**

Dar, și atunci ... se va trece mai întîi printr-**o perioadă de tranziție,**

de **"dictatură democratică "** , va realiza o serie de reforme...

/Kautsky fixează aceste **reforme :**

1.Crearea unor societăți de producție de Stat;

2.Intrarea statului în întreprinderile existente ;

3.Socializarea cu despăgubiri a unor ramuri industriale ;

4.desființarea moștenirilor colaterale ;

5.Taxe mari pentru moștenirile directe ;etc.etc.

...Abia după această **perioadă de tranziție,**

se va intra în societatea socialistă,

dar atunci **proletariaul va înceta să mai fie proletariat .**

Vorba lui **Jaures** <nu va mai trăi după izbînda sa :**el va pieri în lumea nouă clădită de dînsul.**

>

(p. 298-299)

Moscovici /'23

Revoluția bolșevică.

" Ceea ce se întâmplă sub ochii noștri în **imensul imperiu rusesc** ,
confirmă în mod sîngeros adevărurile de mai sus.

O revoluție făcută de **o mîină hotărîtă de proletari,**

într-un moment cînd avea deabia loc **revoluția burgheză** împotriva feudalismului atotstăpînitor

....

a adus stăpînirea politică a proletariatului asupra unuia din cele mai mari imperii.**Concepția greșită a conducătorilor proletariatului rus,** care **au crezut că puterea politică e suficientă**

ca să facă dintr-o țară înapoiată, feudală, cu o burghezie încă în fașă, cu o populație de analfabeți, care n-a trecut niciodată prin școala democrației ,

o țară socialistă, a fost plătită scump de poporul rus. [...]

Socialismul nu poate veni decît din **maximumul de civilizație capitalistă**, el nu poate ieși deodreptul din **barbaria feudală asiatico-țaristă.**" (p. 298)

Moscovici /'23

România și socialismul.

/ Formarea tîrzie a **țărilor românești** (sec.XIV);

înconjurate de popoare nomade sau seminomade, războinice ;

expuse la năvăliri ; trăind cîteva secole de **stăpînire străină turco-fanariotă** ; menținute într-o

stare înapoiată ; fără serioase **lupte naționale, religioase sau de clasă** ; cu **revoluție**

burgheză survenită tîrziu, sub influența Apusului ...

<Țările rămase în urmă ,intră în orbita țărilor capitaliste înaintate;

ele se mișcă **în orbita acestor țări** , și întregă lor viață , dezvoltare și mișcare socială , e

determinată de epoca istorică în care trăim, de **epoca burghezo-capitalistă. >**

Aluatul din care s-au modelat formele burgheze este înapoiat, pe fondul feudal și iobag,

o societate "neoiobagă"

(Dobrogeanu -Gherea, "Cuvinte uitate ")

Moscovici /'23

Neavînd factorii obiectivi, **neexistînd** factorii subiectivi, **România** suferă de toate contradicțiile regimului capitalist, fără să aibă factorii necesari pentru transformarea socială.Dar România nu

trăește izolată în univers, zidurile chinezești au căzut și

trebuie să participe la viața internațională, să se supună legilor ei.

Moscovici /'23

PSDR luptă :

Înlăturarea tuturor piedicilor puse de oligarhie în calea dezvoltării industriale a țării , pentru un progres real;

Cucerirea cîtor mai multe reforme pentru clasa muncitoare ;

Ridicarea nivelului cultural al masselor ;

Democratizarea cît mai largă a țării , educarea cetățenească ;

Internaționalizarea , contopirea gîndirii și acțiunii lor cu acțiunea internațională.

Ilie Moscovici'23

Politică curentă.

Guvernul Maniu . Legislatura I .Sesiunea I. 1928/ 1929

8.) Omagierea lui Nădejde în parlament , 29 dec.'28

("DAD,MO,5/'29, șed. 29 dec.'28 , p.158-159)

Emil D.Fagure (dir."Lupta",deput.independ.,evreu,),Comunicare .

Aduce la cunoștință **moartea** lui **I.Nădejde** (deputat în 2 legislaturi).

Cei care au făcut studii la Iași, l-au cunoscut mai bine.

Și-a dat doctoratul la Universitatea din București, cu o teză despre "chestiunea țărănească". Elogiu pentru munca lui de luminare a poporului.

N.Iorga (PND) : **deși** în ultimii ani, **I.Nădejde a fost membru PNL**, trebuie să se știe că **de la dînsul** și de la un **grup de tineri din Iași**, prin **revista "Contemporanul"**, care avea o **direcțiune "internațională"**, pe care el, Iorga, nu o aproba, **"a plecat o mare mișcare de onestitate în știință, în cultura românească."**

/"**Nădejde** a alcătuit cel dintîi **partid socialist**. Partidul acesta socialist, mai întîi a fost **combătut cu violență**, pe urmă **exploatat cu dibăcie.**"

/ În ultima fază, **Ion Nădejde**, om **respectabil**, prin **marea sa cultură**, de un talent puțin strălucitor, dar de o **nesfîrșită răbdare** și de o perfectă **onestitate** în tot ceea ce făcea, a asistat la **dărîmarea tuturor speranțelor sale în partidul său socialist**, ca și în **ideea de a înnoi printr-o concepție mai generoasă**, organismele mai vechi, **el a fost învins** și fiindcă știu și eu în viața mea politică ce însemnează durerea de învins, față de neînțelegerea unei societăți,"

de aceea **se unește la omagiul** adus unui om care merita mai mult.

IGDuca (PNL) : se asociază omagiului adus. A fost unul dintre cei mai vechi și mai hotărîți ai **chestiunii țărănești**; și-a consacra viața cercetării istorice; credincios, toată viața unui ideal; închide ochii prețuit și stimat.

Șt.Cicio Pop (PNT) : în numele camerei, se asociază omagiului. se va depune o coroană de flori

9.)I.Pistiner, Discurs la mesaj, 31 dec.'28

(DAD.MO.8/'29, șed. 31 dec.'28, p. 344-348)

[**L.D. gîndire rudimentară, formule marxist- gheriste "aplicate", ură pătimășă "de clasă", tendențiozitate de rea credință, contaminări cu lozinci din vocabularul bolșevic.]**

Pistiner /'28

▣ **Legea electorală.**

/Muncitorimea nu a putut să-și trimită reprezentanți în Parlament, datorită **legii electorale "fasciste"**, făcute de liberali. [L.D: de fapt, Averescu]

"Cînd liberalii au observat că, cu toate fraudele, cu toate violențele, votul universal începea să dea roade serioase, atunci au venit cu o **lege nouă spre a da dictaturii lor o bază oarecum legală**, de a împiedica,

printr-o lege, ca votul universal să aibă un efect bun pentru România."

/Legea a împiedicat dezvoltarea normală a partidelor.

Ea a scos la **"tribuna străzii"** nu numai **muncitorimea**, ci și **partidele mici**, ba și **PNT**, **silite să recurgă la întruniri publice pentru a răsturna guvernul.** (p. 344)

Pistiner / '28

▣ **Cartel electoral PSD-PNT**

Prin cartelul încheiat, **PSD** și-a asigurat **un număr de deputați**, coresponzător **numărului de voturi** din alegerile trecute.

Dar **acest cartel** l-am făcut **nu numai din p.d.v. "tehnic"** (al legii fasciste), ci și din **considerații politice.**

Pistiner /'28

▣ **Amoralitatea PNL**

/Sistemul liberal electoral (PNL și PP-care este o "ediție aventuristă" a PNL) a creat o **stare de corupție**, de jos, de la percepțiile financiare, pînă la panamaua petrolieră.

/"Am văzut că ei **au otrăvit țara cu corupție**, așa că nu numai **imoralitatea** s-a născut, ci chiar o **amoralitate**, o **lipsă de gîndire pentru morală**, așa că masele au început să creadă că așa

trebuie să fie totdeauna și că nu mai poate fi altceva."

/"Violența , începînd cu **violarea legilor** scrise în **Constituția** pe care ei singuri au votat-o" (ex: "libertatea" presei-cu **confiscări** de ziare ;

"libertatea" întrunirilor - cu **interzicerea** lor ; 8 ore de lucru - cu interzicerea întrunirilor muncitorești care o cereau)

"Pentru că **liberalii** au făcut totdeauna **legile numai pentru străinătate**, iar **pentru țară** au avut numai **jandarmi și arbitraru.**"

"**Violența** aceasta a dus pînă la **asasinarea cetățenilor în massă.**

Ei au provocat **comploturi** , cu **singurul scop** de a menține mai departe **starea de asediu și dictatura lor.**Ei au schimbat **armata și jandarmeria**

În **instrumente politice** [...] pentru menținerea lor la putere." (p. 344)

Pistiner / '28

▣ Banco -boierimea liberală

/ **Capitalul străin a fost împiedicat** prin **legile economice** ,

și prin starea de **amoralitate și anarhie** care a fost în țară.

/S-au găsit oameni [L.D. **aluzie la doctrinari ? !**] care să declare că

"**liberalii vor face din România o țară burgheză**".

El, Pistinier, a declarat de 7-8 ani, tot în Parlament,că " **nu este adevărat că liberalii sunt un partid burghez**, ei **n-au fost și nu vor fi.**

[...] nu reprezintă **nici capitalul industrial**, ci **un fel de banco-boierime** , un capital bancar [...] **exploatănd industria și ruinînd-o chiar ."**

(aplauze la **PNT**)

/"**Capitalul bancar** nu a urmărit decît **dobînzi** " ruinînd economia țării.

(p. 345)

(aplauze **PNT**)

[**L.D. :În acest moment intră în Cameră Iuliu Maniu, ovaționat**]

Pistiner /'28

▣ Militarismul liberal .

/ " În afară de bănci, **liberalii dispun și de militarism.**"

"**Tendința militaristă** există prin faptul **întrebuințării armatei** pentru **scopuri politice** ,așa cum au făcut totdeauna liberalii (**aprobări la PNT**)

și **reacțiunea** mai dispune de **o birocrație înaltă** , pusă în seveciul liberalilor, **care v-a sabotat** pînă acuma și **sabotează** astăzi încă

actele noului guvern .

(p. 345)

Pistiner / '28

▣ Imperialismul liberal.

/"**Puterea liberală** este bazată pe un **imperialism internațional ."**

"**Industria**, care este interesată la un **război**, industria care **subvenționează imperialismul internațional** ,acea industrie, fără îndoială, **va încerca** cel puțin ca **regimul oligarhic să revie încăodată.**

[...]anul **1929** va aduce **lupta decisivă** dintre **democrație și dintre fascism** și va veni un an care **va decide despre evoluțiunea României** ,dacă România va merge spre **democrație sau**

fascism." (p. 345)

Pistiner /'28

▣ Comuniștii / socialiștii / țărănimea / **[L.D: penibil!]**

"**Noi**, în deosebire de comuniști, **nu avem o tactică** care este **dictată de la Moscova** pentru toate țările **și nu cerem ca fiecare partid** dintr-o țară să facă totdeauna **aceleași acte.**"

" **Noi** care **avem o tactică** ,care **ține seama de împrejurările din fiecare țară** , știm foarte bine că **acuma în România** ,**țărănimea joacă alt rol** decît a jucat înainte de război , în țările din

Apus.De aici rezultă că **tactica** noastră de acum trebuie să țină seama de **rolul țărănimii în România.**"

(Aplauze la PNȚ!!!)

/"Înainte de război, în țările din Apus, **țărănia nu a fost deșteptată;**

țărănia a mers, pe de o parte, **cu marile latifundii [Sic !]**

pe de altă parte, **cu capitalismul orășenesc.**

Iar după război, **în țările înapoiate, țărănia s-a deșteptat** și a început **să facă singură o politică** care corespunde nevoilor ei."

/"Și din aceste **considerente politice**, noi **ne-am aliat** la lupta pentru **dărîmarea sistemului liberal.**" (Aplauze prelungite la PNȚ)

Pistiner /'23

▣ **Lupta de clasă** [**L.D.ce meserie avea acest Pistiner ?**]

/Scopul PSD este **democratizarea** profundă a țării.În același moment, va fi nevoie și de **dreptate socială.**"Știm foarte bine că **lupta aceasta va fi dusă pe baza luptei de clasă[...]** chiar dl **prof. Iorga** care este un **adversar al luptei de clasă**, a **recunoscut lupta de clasă** atunci cînd cerea de a se face împărțire între oamenii care muncesc și între oamenii care nu muncesc."

(p. 345)

Pistiner/'28

Minorități.

/Evreii nu au nici o școală publică, iar ucrainenii nici una particulară.

El a luptat, cîndva, cu ministrul Angelescu pentru aceste drepturi.

Știa că și situația învățămîntului românesc era grea, că lipseau cca 30.000

învățători,tot din cauza sistemului oligarhic...

-I.Buzdugan (PT) : dar evreii au și licee !

...el vorbește de ucrainenii.Școlile ebraice nu sunt "școli evreești".

Este nevoie și de **autonomie culturală...**

/Privitor la **administrație și judecătoria**, el se mulțumește cu îndeplinirea programului de la **Alba Iulia.**

/ "**Străinii**" născuți aici, să li se recunoască imediat **cetățenia.**

Pistiner /'28

▣ **Siguranța.**

E o chestiune "măruntă", însă legată de **democratizarea țării.**

"În nici o țară democratică, nu există o **instituție** cum este la noi

Siguranța Generală a Statului.Numai în **statele de dictatură**

există, cum era în **Rusia țaristă Ochra**, cum este și azi în republica sovietelor,**Ceka**, și cum e **statul fascist**, o instituție similară.

Noi avem Siguranța generală.**Eu nu concep** să poată fi vorba de **reorganizarea** acestei instituții, **ci numai despre dizolvarea ei.**

Poate să fie o Poliție de Stat, dar nu poate să fie în nici un caz o instituție cu singurul scop de a **provoca comploturi**, de a **face spionaj**, chiar între cetățenii de aici din țară, numai **în interesul partidelor oligarhice.Instituția Siguranței generale trebuie să dispară."**

(p. 346)

(aplauze la PSD)

/ "Știm că avem o **Siguranță**, știm că avem o **Jandarmerie** care pînă acum, cel puțin, **au avut ca scop** al lor numai **prigonirea gîndurilor politice.**Dar acum, **dacă începe o epocă nouă**, dovada cea dintîi va fi dată ,dacă **toți aceștia vor fi amnistiați.**" (p. 347)(aplauze la PSD)

Pistiner /'28

Armata.

Este imediat necesar **să se reducă** termenul **serviciului militar.**

Nu sunt necesari 2 ani, pentru ca **soldații** să fie folosiți la **clădirea caselor generalilor.** (p. 346)
(aplauze PSD)

Pistiner / '28

▫ Capitalul străin

/Prin **naționalizare** s-au creat doar **locuri** unui șir de **membrii ai PNL** în **consiliile de administrație** .S-a mers pînă acolo , încît **s-au împărțit acțiuni gratuite** pentru **anumite partide**, iar capitalul nu s-a mărit.

/ " **Capitalul** de care **avem noi nevoie** poate să fie **numai din străinătate**, și cu voia sau fără voia noastră, este **datoria noastră** acum de a face tot posibilul ca **acest capital străin să aibă puțința să vie în țară...**" (p. 346)

Pistiner / '28

Muncitorimea.

/ "**O democrație** are o bază trainică numai atunci cînd ține cont și de **muncitorime**." Prea puțin se vorbește despre ea în R.la Mesaj.

/ "Se vorbește acolo despre **armonia între clase** ; **lucru în care noi nu avem nici o încredere**."

Nu se vorbește despre nici o lege.

/ **Se fac legi numai pentru străinătate**, iar **în țară nu sunt aplicate**.

Cînd s-a discutat **Legea privind 8 ore** de lucru, **Dinu Brătianu** a spus industriașilor :<**nu aveți frică, legea asta nu va fi aplicată niciodată** >

(există un Proiect de lege ,făcut chiar de actualul șef de guv.,Iuliu Maniu)

/ **Asigurările muncitorești să fie unificate** , cu deplina lor autonomie.

/Șomajul.Să primească ajutorul, nu ca o "pomână" , ci ca un drept.

/ " **Muncitorimea din România** de acum **nu are nimic de pierdut**, pentru că **în sistemul oligarhic** , **muncitorii** au fost considerați în totdeauna , **ca străini, ca niște criminali**, au fost **suspectați** , **prigoniți**

și niciodată **nu** au fost tratați ca **cetățeni egali**." (aplauze PSD)

/" Sunt și acum **în închisorile din România** , la **Doftana**, la **Jilava**,

sute de oameni reținuți numai din cauză că au fost **implicați în comploturi provocate de Siguranță**, sau pentru că au dovedit **părerile lor politice**." (În Belgia au fost amnistiați și cei ce au dorit împărțirea Belgiei !) **Amnistie pentru cei condamnați ! Să nu se mai aștepte 10 mai, ci imediat să fie eliberați !** (aplauze PSD) (p. 347)

Pistiner /'28

▫ Politica externă.

/ Se zvonește că s-a încheiat **un nou acord anti-sovietic**, prin semnarea unei noi **convenții cu Polonia**.

Socialiștii se deosebesc de **comuniști**,

nu vor "**revoluție mondială**" dar... **acest zvon trebuie infirmat**.

- **Pamfil Șeicaru** : este o **convenție defensivă, nu ofensivă**.

- **IGDuca** :dta prezinți chestiunea sub o **formă inexactă**, fiindcă știi f. bine că **intențiile României sunt cît se poate de pașnice** (aplauze) **că nu există în România nici un partid cu intenții războinice**, există **unanimitate** (aplauze) și este bine că ea există (aplauze) . Fiindcă, **pe cale de insinuare, ai căutat să strecori** că partidul, din care fac eu parte , nu a avut în această chestiune o atitudine destul de hotărîtă, țin să-ți reamintesc că noi, **partidul și guvernul Național Liberal, am oferit Rusiei Sovietice , de două ori , încheierea unui pact de neagresiune , nu limitat , ci permanent "** (p. 348) (aplauze întreaga Cameră)

- **Pistiner** :Nu a vorbit despre agresiune, ci de **zvonul unui acord anti-sovietic**;

"poate" s-au adăugat lucruri noi ; el **nu a apărut niciodată Rusia sovietică** ;

socialiștii se deosebesc de **comuniști** ; (vezi la **Politica externă**)

(intervin în polemică **Șeicaru, Duca, Pompiliu Ioanițescu, etc etc.**)

10.) **Petre Andrei (PNȚ)**,Discurs la mesaj , 16 ian.'29

(DAD,MO.11 /'29, p. 400-401)

Andrei / '29

/PSDR este un **partid persecutat** de vechiul regim(Goga îl considera o

<invențiune a lui Maniu ! >), căruia îi va reveni , în viitor , "**să aibă un mai mare rol decât astăzi**" . (aplauze la majoritari.) (p. 401)
/ PNT a fost atăcat de **Goga [P.P.] , că n-ar fi "național "** , deoarece ...a făcut **acord cu socialiștii** .
/" Mărturisesc că m-a surprins **confuziunea** ,pe care a făcut-o un bărbat de stat , **între socialism și comunism**, și care nu cunoaște existența unui **socialism național ."** În Franța, în timpul războiului, Jean Jaures a declarat că socialiștii sunt , înainte de toate ... "francezi" .(p. 405)

Petre Andrei

11.) Polizu Micșunești ,Discurs la mesaj, 16 ian.'29

(DAD,MO. 11, p. 397-398 - text parțial)

▣ Socialiștii români

S-a spus [Goga] că socialiștii sunt o "invenție " , o "erezie" a lui Maniu .
"Este o profundă erezie socială să se spună că se poate crea organ fără funcțiune .
Veți recunoaște că dacă **există socialiști** , este că **există socialism** .
" Teoretic , dacă n-ar fi existat socialism , Maniu nu putea să-l inventeze .
Practic , cum se poate nega existența socialiștilor în Ardeal ,înainte !?
Poate a fost mai puțin , poate că acest "virus" a pătruns mai greu la românii din din Ardeal , dar ...
(p. 397)

12.) O.Goga (P.P.) ,Discurs la Mesaj, 15 ian.1929

[DAD,MO 10 /'29, șed. 15 ian.'29, p . 371- 388.]

Intervenție **Vaida**

Goga /'29

▣ Alianța PNT cu PSDR .

/ PNT a luat sub aripa sa ocrotitoare PSDR .

- **Pompiliu Ioanițescu (PNT) : Liberalii i-au luat chiar în partid !**

- **O.G:** Ghelmeageanu a încercat ieri **să justifice teoretic** această alianță .

Dar ,au făcut ca ,la rezultatul votului , să nu se mai știe raportul de forțe . "[...]
este **o veche erezie politică a dlui Maniu** , această **alianță cu socialiștii** .

La Adunarea de la Alba Iulia , la 1918 , [...] care era manifestarea principiului de naționalitate a Ardealului , **dl Maniu a inventat un partid socialist ad-hoc** .

Niciodată în Ardeal [...] în cadrele poporului românesc ,înainte de război , n-a fost o mișcare socialistă[...]

- **Voci PNT :** Nu-i adevărat !

- **Viorel Tilea (PNT) :** dar Morțun ce a fost ?

O.G.: ...pentru că **structura social-economică a Ardealului românesc refuza dialogul cu Marx.**" (**protestări la PSDR, zgomot, vociferări**)

Roagă pe socialiști să fie "toleranți" , cum a fost și el cu ei ,pentru că , altfel ,

"întoarce chestiunea" . Exista **în Ungaria o mișcare socialistă** , în capitală și orașele industriale , un fel de "**socialism agrar**" . Dar **nu în Ardeal** , și **nu la poporul românesc** .

Maniu a inventat PS , ca să se pună de acord cu mișcarea socialistă din afară ,

cu **socialismul occidental** .A fost o "**erezie**" , deoarece din aceasta a ieșit proasta "colaborare " în **Consiliul Dirigent** , cu **Flueraș și Jumanca** , datorată marilor **deosebiri de concepții** .

(p. 375)

- **Iacob Pistiner (PSDR) :** întrerupe.....

- **O.G.:** "Dle Pistiner , cred că , în această incintă , unde vorbește Iacob Pistiner , **am și eu , Goga , dreptul să vorbesc** .Te rog să fii potolit." (**Zgomot, vociferări la PSDR**)

În **Consiliul Dirigent**, nu se puteau pune de acord, pentru că erau **"doi poli de cugetare politică opuși"** și **s-au despărțit** la prima întrunire a primului **Sfat Național din Ardeal**.

Cînd președ. adunării a propus să se trimită o "telegramă omagială" răposatului **Rege Ferdinand I**, în care se exprima credința Ardealului către Țara Mamă , **cei doi socialiști** nu s-au ridicat în picioare , **refuzînd demonstrativ** să participe la această omagiere. Atunci, el, **Goga**, a luat cuvîntul, a explicat echivocul, iar **ei și-au dat demisia !**

- **Al. Lucian (PSDR)** : atunci de ce PP s-a aliat cu PSDR ,

în alegerile comunale din 1927 ? (**Vociferări, zgomot**)

- **O.G** : "Socotesc că **un partid de guvernămînt nu** poate să aibă **alianță** , astăzi, în România , **cu partidul socialist** " Socialiștii sunt "internaționali" în convingeri (p. 374- 375)

- **Vaida** : "Dta vrei să făurești **o armă contra lui Iuliu Maniu** ,[...] La Alba Iulia , **începe istoria tovarășiei noastre cu socialiștii** , ba chiar de **mai de mult** , cînd dta erai într-un refugiu mult mai plăcut [...] ferește-te să te adîncești prea mult în trecut , că ne cunoaștem noi amîndoi reciproc, prea bine, [...] dar pînă atunci, ia la cunoștință că **socialiștii existau la 1905** , **cînd am ajuns deputați la Budapesta**. [...] cărora li se pretindea să se contopească în marea internațională a socialiștilor ...

- **O.Goga** : Spune-mi numele unuia !

- **Vaida** : Flueraș știe mai bine.

- **Flueraș** : Existau la Budapesta .

- **Vaida**

PS din Ardeal .

"Reprezentanții **socialiștilor români** au venit **la mine și la Aurel Vlad** și ne-au spus că **vor să-i contopească în masa socialiștilor maghiari** , iar noi **le-am dat toate sfaturile**, cum să se organizeze în **secțiune românească în cadrul PS**. [...]

iar cînd a sunat ceasul, **în 1918**, dumnealor au venit **la noi , la Budapesta** , tot la Aurel Vlad și la mine , și ne-au spus :

< vor să ne rețină la Budapesta , spre a se servi de noi ca de un instrument , **pentru a compromite ideea unității tuturor românilor** , înaintea lumii internaționale , **demonstrînd că socialiștii români** ,

de origine din Transilvania, chiar și din Vechiul Regat, și din toate provinciile , **sunt în contra acestei uniri** , de frica ciocoismului .

Noi rămînem însă în sentimentul vremii și mergem cu dvs. >

Și atunci , dlor, nu i-am respins, ci **i-am strîns cu dragoste la piepturile noastre și am mers cu ei la Alba Iulia** . (**Aplauze la PNȚ**)

Vei recunoaște, dle Goga, că unul dintre cele mai **strălucite discursuri** , ținute la marea adunare istorică, a fost manifestarea plină de sentiment și înaltă înțelegere politică **a socialistului Jumanca**. " (p. 375-376)

-**Al.Vaida Voevod** (ministr. de Interne) : " Convingerea noastră este că **da**,

avem nevoie de acești socialiști cu sentimente patriotice românești , în sensul că ei **nu caută peste hotare** soluțiunile pentru mulțimea muncitorească pe care o repreuintă ei.

Socialiștii români vor , în cadrul acestei Români Mari, **să aranjeze chestiunea muncitorească conform intereselor reale** , nu numai ale lor, ci ale întregii țări.

(aplauze PNȚ)

"**De ce ne acuzi , cînd venim** , în mod cinstit , cu tovarăși buni de-ai noștri , **cu socialiști români**, care apără această țară împotriva ideii internaționale?

(Aplauze PNȚ)

și **vrem , împreună cu ei , să rezolvăm chestiunea muncitorească** înaintea căreia nu putem să ne ascundem , pentru că **este o realitate** ,

nici **nu putem să întrebuițăm armata** , cum ați întrebuițat-o

dvstră și tovarășii dvoastre de mîna stîngă, **liberalii**." (p.376)

Goga /'29

/Mulțumește lui Vaida că **"a înjghebat o specifică concepție socialistă"** și

ar dori ca socialiștii să se prezinte pînă la sfîrșit în această postură ,

desmințind astfel și doctrina de care s-au împărțășit , de cînd s-au ivit ,și

" creînd un socialism românesc ad-hoc între granițele României,

fără nici o legătură cu doctrina socialistă de peste frontieră "

- **Vaida** : iar o sucești !

Goga : "Aș fi foarte satisfăcut dacă din contactul cu dvs. ar deveni niște **naționaliști** , așa cum doriți să ni-i înfățișați, **care să adere la toate idealurile noastre naționale ."**
(p.375- 377)

O. Goga / Al. Vaida

13.) **N.Iorga**, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928

(DAD,MO.5/'29, șed. 29 dec.'28, p. 121- 129)

[**Iorga era singurul reprezentant în Cameră al PND**]

Iorga /'28

▣ **Socialiștii .**

/ "Eu nu sunt socialist deloc;eu am socialismul milei, nu socialismul teoriei."

/ "Acum între **socialismul generozității umane** ,care se ridică împotriva oricărei suferințe, împotriva oricărei lovituri nedrepte și

decalogul perimat al lui Karl Marx, eu aleg pe cel dintii"

/ El poate merge cu generozitate și bune sentimente **în Valea Jiului, la Hunedoara, în Valea Prahovei** dar ... pe el **nu-l alege nimeni** acolo, pentrucă **el nu le vorbește** de "posibilitatea unei noi împărțiri a averilor", de pe urma cărora, ori vor munci, ori nu vor munci, "va avea **fiecare aceeaș parte ,la ospățul pe care nu știu cine îl pregătește"**

(p. 126) Iorga

14.)**I.Flueras**, Discurs la mesaj, 18 ian.'29

(DAD,MO 13 /'29, șed. 18 ian.'29. p. 447-456)

[L.D discurs emblematic pentru **social-democrația românească**, expresie a **marxismului "reformist"** ; emblematic și pentru **mentalitatea ardelenescă**, de respingere a regățenilor ; adăugată și doza de **politicianism curent**, pentru victoria contra liberalilor .Din această

suprapunere - **ură de clasă , dispreț provincial, antiliberalism - a rezultat un discurs distructiv, sumbru, subiectiv.]**

El specifică că, deoarece **Pistiner** s-a ocupat de **chestiunile generale**,

el se va ocupa numai de cele exclusiv muncitorești.

În realitate, nu s-a ținut de cuvînt. A făcut politică.

Flueras /'29

▣ **Legiferarea muncitorească.**

/ În toate **Mesajele și Răspunsurile la mesaj**, de către **toate guvernele**, se promit **legi pentru muncitori.**

-**Legea pentru asigurări** se perindă de 10 ani ;

-**Codul muncii**, la fel ;

-**Legea conflictelor de muncă**, ș.a. s-au făcut numai de "**ochii lumii**"

,mai mult pentru "**împiedicarea dezvoltării clasei muncitoare**" , decît în favoarea ei.

- **Legea pentru 8 ore** de lucru (**Guv.PNL. ministrul Lupu**, care aplecat din Cameră cînd a văzut că urmează el la cuvînt) **s-a făcut** pentrucă

a fost obligat de Conferința Internațională a muncii (Washington)

(**Duca** ,parcă ,i-a liniștit pe majoritari că **legea nu se va aplica !**).

Legea , deși votată, încă nu a fost aplicată, dar ,acum , **guv.Maniu...**

/Există peste **100.000 de muncitori fără lucru; zeci de mii de muncitori** sunt pe drumuri , dacă s-ar aplica legea...

Flueras /'29

▣ **PSD ,Mișcarea social democrată.**

/ "Recunosc , d-lor,că ,deși nu am fost inventați de d. prim-ministru Maniu , așa cum a spus dl Goga, totuși **partidul social democrat** , mai bine zis **mișcarea social democrată**, este astăzi **atît de slabă** , încît **nu a fost în stare** să impună regimului trecut , nici măcar **respectarea legilor existente** privitoare la clasa muncitoare " ;
/ A fost **atît de slabă**, încît **nu a putut influența** mersul social și **guvernarea țării** (p. 447)

Flueraș /'29

▣ **Chestiunea țărăneasă**

/ Deși unii i-au povățuit să nu se mai ocupe de ea,ei **nu uită că sunt "de la opincă "**, mai mult **decît** cei ce acum **pretind că o reprezintă [PNT]** .

"Eu cred că **țărănimea muncitoare** , țărănimea producătoare, **are interesul** de a fi **în tabăra social-democrată** , iar **nu în tabăra dvs. "**

(ex.Polonia, unde **sute de mii de țărani** , organizați în **sindicate social-democrate** , conduse de **învățători** - și ei organizați în **sindicate social-democrate** , ca în Franța) (p. 447)

Intelectuali

"[...] nu este o rușine ca și **intelectualii** să facă parte, în massă, **PSD**, **fără a trăda** , prin asta, țara și națiunea (cum a spus Goga) (p. 447)

Flueraș /'29

▣ **Recurs istoric : social-democrația română.**

Maniu a inventat **social-democrația** în **Ardeal și Banat !?**

dar în **Vechiul Regat** cine a inventat-o !?

/Pe cînd Goga era la studii (cu sprijin de la Budapesta !)

Flueraș, era **păstor** de cai și porci la **Chereluș** (Crișana) , de unde a plecat la învățătură la Budapesta. (Vaida nu aștiut să răspundă la întrebările lui Goga)

/ În Arad, încă de la **1900** ,erau soc.-dem. cunoscuți de PNR

(tipograful Ion Budeanu, Sava Ștregaru,etc); la Timișoara (Voichescu, redactor la "Vocea Poporului " ,1903, mutată apoi la Budapesta) .

/ La **Congresul PSD** din **1903** (Budapesta) , s-a votat un **statut** , prin care se asigura tuturor **"fracțiunilor naționale"** autonomie deplină,

avînd **6 Comitete Centrale "regnicolare"** (german,sîrb, român etc) .

Așa că... **PSDR** nu s-a născut în 1905 (cum spune Vaida) .

/ La **Lugoj**, erau Partenie,Jianu și Oreghian ; la **Reșița** era Bernau.

/În **Valea Jiului** (unde li s-a interzis să pătrundă) l-au trimis pe ascuns pe

Iosif Ciser,care s-a băgat servitor la un avocat, întrunea muncitorii noaptea, îi ajuta, răspîdea "Adevărul" .

/la Sibiu, **Aurel Crețu** (redactor apoi al gazetei, la Budapesta) , **dr.Nora Lemeny** ; la Orăștie , **Ion Herța** (a organizat sindicat) ;la Brașov, **Grădinar și Brătfăleanu** ; la Cluj , **Emil Isac** (scriitor) ;la Făgăraș , **Iosif Receanu** ; la Blaj, pe **Teodor Onișor**; la Zlatna , **Ilie Iosif** care a condus un

sindicat al minerilor ; la Brad, **Pleșa Constantin**, adevărat fiu al moșilor

(exploatați crunt pe atunci, **dar și azi !**) ;la Oradea era **dr.Rozvan** ;

/ În **1910**, **Flueraș a candidat la Chișinău [Criș]** (împreună cu Goga) , contra contelui maghiar Wenckeim (au fost "trîntiți" amîndoi, cu bani și jandarmi)

/ Mulți soc.-dem au suferit pușcării (Novac- în 1903 , Ion Budeanu, pentru articolele din "Adevărul"-10 luni la Segedin ; Flueraș și Jumanca au fost "iertăți" de delictele de presă în

preajma războiului (p. 452)

Flueraș /'28

/În vremea aceea, **mișcarea social-democrată în Vechiul Regat** a dat conducători iluștri :

Morțun, Nădejde, Mille, Radovici, ș.a. , **creatori ai ziaristicii moderne românești** (A fost o **nenorocire** că acești oameni au trecut la **liberali**, devenind **"paraziții și răufăcătorii acestei țări. "**)

/ **Flueraș, Aurel Cristea, Mihuț și Jumanca ș.a.**(care au fost la **Alba Iulia**) nu au avut nici un

contact cu Vaida și alții,
deși știau că au simpatii printre ei (Aurel Vlad),
unii chiar sprijinind-o (Miron Cristea). (p. 447-450)

Flueraș/ '29

▣ **PSD / PNR .Revoluția din 1918 .**

Prin urmare, **Maniu n-a trebuit să "inventeze" PSD.**

ar **participarea la Ad. Națională** și apoi în **Consiliul Dirigent** , (Flueraș, Jumanca) s-a făcut de pe **principii "diametral opuse"**.

/ **PSD a susținut cu tărie Rezoluția de la Alba Iulia.**

"Proiectul rezoluțiunii a fost dictat [lui Goldiș] de modesta mea persoană,cu revendicările PSD, **pentru a duce lupta mai departe** față de orice evenimente , care ni se vor pune în cale.

(aplauze **PNȚ și PSD**)

Și **acest lucru s-a întâmplat chiar cu aprobarea partidului social- democrat ,revoluționar și internaționalist din Ungaria,***

din care noi am făcut parte, și ,prin urmare , **nu putem fi naționaliști** ,
în sensul spuselor dlui Vaida.Dar nu suntem **nici anti-naționali** .

Aceasta e **o invenție a dlui Goga "** (aplauze **PNȚ și PSD**) (p. 450)

*** PSD Ungaria** , ca partid "**internaționalist**" , a dat **tuturor popoarelor din Vechea Ungarie , dreptul de a se elibera.** Chiar **deputații PNR** ,

în 1905, în parlamentul de la **Budapesta,** țineau **contact apropiat** cu **conducătorii soc.-dem.**
(Kunfi, Buchinger), singurul care apăra interesele minorităților. (p. 451)

Flueraș '1928

▣ **1918 .**

/ " Încă odată ,repet că ,**în 1918, partidul social-democrat din Ungaria** ,

în totalitatea sa, a trebuit să caute **să-și îndeplinească rolul său istoric** ,

în realizarea ideilor și principiilor , pentru că **au figurat în programul PSD intențional,**
totdeauna, în primul rând **dezrobirea popoarelor subjugate** , a minorităților naționale , pentru că
asuprirea lor era o piedică pentru dezvoltarea socială. " [...]

/ " **Comitetul român** , așa zis regnicolar , **al PSD din Ungaria,** [...] a luat **contact** atunci cu
conducătorii partidului național , iar aceasta am făcut-o **cu consimțământul partidului** de care
aparținem , ba am putea să zicem că am făcut-o **chiar la îndemnul forului suprem al acestui
partid** , precum **și a unor elemente** din afară, cum a fost d. **Oscar Jasxy** care era ministru al
minorităților."

Flueraș / 1929

▣ **1918. PNR - PSD**

/**Ei cu Mihuț** , s-au dus la reprezentanții **PNR,** la Budapesta ,cu această **propunere** .D-lor ne-au
primit cu dragoste, **au acceptat propunerea** noastră și s-a format **Consiliul Național** (6+6) care
urma **să conducă** viața întreagă a **poporului român din fosta Ungaria,** pînă la tratatul de pace.
Mai tîrziu, evenimentele s-au precipitat și am plecat la **Alba Iulia.**

"Nici după 10 ani **n-a sosit timpul ca să vorbesc [atenție LD!!!]** destul de larg despre acțiunea
aceasta [...]este destul că s-a convocat **Adunarea** [...] s-a alcătuit **Sfatul național** ,
și acesta alcătuiund **un guvern nou,** noi am intrat în **acel guvern** [...] dar **ne preocupa gîndul** și
în special **îndemnam pe domnii naționali** să îngrijească **ca nu cumva [atenție L.D !!!]** dacă
ne aruncăm cu toată dragostea așa zisei < maici dulci > , România,

să nu ne aruncăm și în ale liberalilor [!!!!] , pentru că **ne vor strînge prea tare ... (aplauze**

PSD)

Flueraș / '29

▣ PNR - PNL, 1918

D-lor [PNR] , n-au ascultat de noi, dar mai tîrziu au pățit-o.

Iar azi putem să o spunem că **dacă ne-ar fi ascultat și și-ar fi făcut datoria atunci**, prin asta nu s-ar fi salvat pe dîșii , ci salvau poporul , nu numai din Ardeal, dar din întreaga țară.

(aplauze PSD)

- **Gavril Alvirescu (PNT?)** : "Cum înțelegeți **aruncarea aceasta în brațele liberalilor ?**

Vedeți că, **după zece ani, partidul național este tot în opoziție cu liberalii."**

Flueraș : "[...] dacă **partidul național ardelean opunea o rezistență** mai mare , așa cum trebuia, **împotriva acaparărilor național-liberale,**

atunci **partidul liberal** nu putea să domineze zece ani și să împilească țara. [...] era mai bine dacă [...] **liberalii ar fi fost reduși** la ceea ce trebuia.

Ei au ocupat un loc pe care nu-l meritau și nu din vina d-lor, ci mai cu seamă **din vina dvoastră [PNT]**, cari, de la început **trebuia să vă opuneți**. [...] nu din slăbiciune [...] ci **din marea încredere ce ați avut-o față de dîșii ."**

Flueraș / '29

▣ Exploatarea minerilor decătore Goga et&

/Minele de aur "12 Apostoli" (care pe vremea Austro-Ungariei erau ale împăratului german) erau conduse de un anume **Sieber** .

El le conducea și azi (principal acționar) , prezidate de **Averescu și Goga**

(care a transformat cei 800.000 morți ai noștri pe care i-a "plîns",

în **zeci sau sute de acțiuni la aceste mine**) (aplauze la PNT)

El este hotărît să facă chiar o Comunicare, privind **situația grea a minerilor din Apuseni**. (acolo era director, un fost șef de Siguranță , **Floru**, rudă a lui Gîgurtu)

/Propune **Comisie parlamentară, naționalizarea terenurilor aurifere** , trecera lor în folosul locuitorilor din Apuseni . (p. 449)

Flueraș /'29

▣ Doctrina social-democrată

/ Sistemul socialist ar da roade excelente și ar fi **folositor întregii omeniri**. Se face adesea o **confuziune voită** între **socialism** și **comunism**. El nu sesimțea cel mai chemat să răspundă la asta.

"Avem noi în România , teoreticienii noștri și veți găsi dvs răspunsul la **Șerban Voinea** , dat într-un volum " **Marxismul oligarhic**". Este un

răspuns dat d-lui Zeletin despre **crearea burgheziei În România**. "

Flueraș / '29

▣ Social- democrația apuseană.

Socialismul internațional, în **forma lui modernă**, s-a dezvoltat după **1870**. ("Manifestul Comunist a fost publicat de Marx și engels în 1848)

/După război, în multe țări (Germania, Austria, Suedia) **au existat guvernări socialiste** (singure sau în coaliții) . În Anglia, Mac- Donald , ajuns la guvern; în Germania, Herman Muller , salvează interesele naționale. **"După acestea** , cred că **nu vă veți mai speria**

de internaționalismul nostru ,

oricît ar căuta d. Goga să fluture falmura roșie , ca o primejdie... (p. 450)

Flueraș /'28

▣ Minorități naționale .

Toate guvernele șovine, seamănă cu **guvernele șovine maghiare**.

/ "Adevăratul sentiment național, îți impune ca **să ocrotești populațiunea minoritară**, pentru că și ei **sunt cetățenii noștri** , **frații noștrii**, și nu ne este permis să-i persecutăm [...]"

Să nu se uite că dacă **Appony și Andrassy** (contele "negru")

au persecutat pe români, pentru aceasta **nu sunt de vină** sutele de mii de **cetățeni maghiari sau germani** (și ei au regretat deja crimele lor!)

(Appony a destituit pe **Kunfy** din profesoratul de la Timișoara, l-a alungat în stradă , și acesta a devenit ... **stîlp al PSD** ; apoi, împreună, la tribuna adunării din Arad,ca "reformiști" , au cerut amîndoi votul universal !)

/În minele din Apuseni(exploatate de Goga) , din Valea Jiului (exploatate de liberali) , în uzinele din Reșița, ș.a. , muncitorii români lucrează alături de cei maghiari, germani ,etc, sunt exploatați, deopotrivă. (p. 451)

Flueraș /'29

▫ **Sindicatelor.**

/ **Sindicatelor** nu sunt partide, dar **sunt conduse " în spirit soc.democrat"** În baza tratatelor de pace, trimit **delegați la Conferința Internațională a muncii** (Geneva) .

/Aceste sindicate sunt conduse de **11 Uniuni de breslă** (mineri, metalurgiști, constructori, tipografi etc etc.) .Cu cotizațiile de la membri, ele fac ajutorări .Statul le-a persecutat , le-a ținut sub starea de asediu, (p.452)

Flueraș /'29

▫ **PNT**

/ **Liberalii erau "capitaliști conștienți"** , iar **național-țărăniștii abia începeau să fie, se înfiripau**.Cu timpul, **se vor asemăna**.

/Dacă are **o speranță**, este în cei pe care îi reprezintă **Andrei și Ralea,[L.D.regățeni !]** care au făcut niște **profesiuni de credință [?!?]**, care au plăcut și **social -democraților**.

- **D.Moldovanu (PNT)** : "Vă rog să aveți încredere în curentul [?!?] reprezentat de d.Ralea **[L.D.?!?]** și,dacă **partidul nostru va păcătui [?!?]** , rugăm ca pe viitor, **partidul social-democrat să nu mai aibă încredere în noi.** " (p. 453)

Flueraș /'29

▫ **PSD**

"**Interesul scopului** pe care îl urmărim și **rolul istoric** pe care trebuie să-l îndeplinim **ne impune** să ne facem datoria , ca dvs să nu ajungeți pe panta aceea pe care au ajuns liberalii ci **să conduceți țara pe bazele democrației burgheze** , făcînd posibilă **dezvoltarea capitalismului pînă la maximum** - **maxim** care va însemna **falimentul lui** ,

cedînd locul sistemului socialist de producție.Astfel **dvs. veți pregăti**

-vrînd nevrînd - **venirea noastră la guvernarea țării "(aplauze PSD)**

Flueraș /'29

▫ **Cartel PP - PSD. 1919. [L.D cusut cu ață albă !]**

Cartelul nu urmărea numai alegerile, [guv de generali, Văitoianu]

pentru că **Averescu și Argetoianu urmăreau răsturnarea monarhiei**.

În discuțiile la restaurantul " Enescu" ,la care au participat **Averescu, Herța, Argetoianu și Take Ionescu** iar de la soc-.dem. **Flueraș, Moscovici, Voinea, ș.a.** "ni s-a propus **să aderăm la răsturnarea dinastiei sau... guvern democratic și alegeri liberi."**

Cineva a propus să se aducă **prinț englez**;unul din asistenți a preferat "**republică sovietică**" ;

Flueraș a fost pentru **republică social-democratică**; altul , pentru **republică burgheză**;**Flueraș** a renunțat la

de republică , considerînd că englezii sunt democrați ;**Argetoianu** a fost dezamăgit ; **s-a hotărît** să se facă **întîi revoluția** , și pe urmă să se hotărască. [**se iscă tumult, întreruperi, vociferări ; se cer lămuriri**]

Dintre toți,**Argetoianu era cel mai intransigent**."Vă declar pe onoare "

că **Argetoianu i-a spus lui Averescu** că n-are nevoie nici de sută de mii de țărani ai lui, nici de social-democrați, nici de bolșevici, **o poate face singur** . Nu vrea să spună mai mult și...

nu-l interesează dacă **Argetoianu** era sau nu **agent provocator**.**Este posibil** ca Averescu să fi vrut **să-i folosească pe socialiști drept unelte** ... (p. 454)

Flueraș /'28

Regretă că Iorga, Duca, Lupu, Șeicaru, Ralea, Andrei ș.a. , vorbind la Mesaj, **s-au ocupat foarte puțin de clasa muncitoare.**

- **Petre Andrei (PNT)** : nu pentru că ar disprețui PSD, ci pentru că **s-au ocupat de partidele care au guvernat** , care reprezintă **realități mai însemnate** .

Lucrătorii industriali și proletari în România sunt cca 500.000 , nu reprezintă o **forță**. Când toată **Țara Românească** va avea **proletariatul industrial din Ardeal** , atunci și **PSD** va avea o altă dezvoltare, și un cuvânt mai greu de spus.

- **I Flueraș** : **el nu s-a plîns** că dnii nu s-au ocupat de **PSD** !

El a spus doar că **guvernele** ar trebui să se ocupe de **această clasă** .

Cît privește **numărul**, este o rușine dar... **nu există statistici** .

La Casa centrală de asigurări , datele indică **peste 1 milion**.

Aceștia, împreună cu familiile lor, reprezintă **cîteva milioane**.

Flueraș

15.) **Lotar Rădăceanu (PSD)** , la legea jandarmeriei, 8 mart.'29

(DAD, MO. 47 , șed. din 8 mart.'29 , p. 1536- 1537)

(vezi context și pe larg **la PCR**)

/ Proiectul de lege, a servit , ca pretext , reprezentantului PNL (Franasovici) pentru anume scopuri politice. Dsa a afirmat că **toate partidele** ar fi pentru **menținerea Jandarmeriei** , cu excepția **partidului comunist**

(după cum ar rezulta din broșura citită) .

/ **"Nu știu dacă PCR cere desființarea jandarmeriei.**

Mi se pare însă că în **Rusia** , unde acest partid este la putere ,

există o instituție care egalează pe aceea a jandarmeriei

și mi se pare că această instituție **lucrează în Rusia** ,

cam **în același senz** în care a lucrat la noi **jandarmeria , sub liberali"** (**aplauze la PSD**)

/ În ziarul "Viitorul" , a apărut cuvîntarea dlui Franasovici, cu un comentariu răstălmăcitor,

despre **legăturile PNT cu PCR**, în alegerile recente, depunînd liste comune.

- **DRloanișescu** : sunt obișnuit cu "grațiozitățile" Viitorului.

- **Rădăceanu** : dacă cumva se referă la noi, **epitetul de "comunist"** e mai puțin ofensator de

cît cel de **" liberal. "** S-a spus despre deputatul **Mirescu și Rădăceanu** ,

că sunt **" comuniști "** și că instigă la revoluție.

/ Există o artă specială a PNL , de a se eschiva, de a fugi de discuție...

" Evident, **mișcarea comunistă în România este inexistentă sau foarte slabă.**

Dar greșala mare este că **se vorbește atît despre acest bolșevism** ,

și **nu-l discută ca doctrină socială și politică** , ci îl prezintă drept o crimă ,

ca și cînd **în alte țări** nu ar exista în **toată libertatea partide comuniste** ,

fără ca acolo toată lumea să sară și să strige că țara este în primejdie

din cauza existenței unei **mișcări comuniste** și a unei **tendențe sociale comuniste."**

(p. 1537)

16.) **Protocolul cu Moscova , privind Tratatul B-K, Camera Deputaților, 14 febr.'29**

(DAD, MO. 32, șed. din 14 febr. '29 , p. 1026-1029)

Lotar Rădăceanu (PSD):

/ **"Partidul social-democrat** , în perfectă concordanță cu politica sa de pace, expuse cu ocazia ratificării Tratatului Kellog, **ia act cu satisfacție de semnarea protocolului de neagresiune** între România și Rusia."

/ În politica sa externă, **România** trebuie să urmărească cu hotărîre

" normalizarea relațiilor diplomatice cu Rusia ."

Rădăceanu /'29

▣ **L.D.: Notă critică unică, suspect de grăbită.**

/ "Recunoscîndu-se că România a fost și pînă acum în relațiuni de pace cu Rusia, se recunoaște implicit că starea de asediu n-a avut nici o legitimare din punctul de vedere extern și constituțional .

Cu atît mai mult, **PSD are dreptul să ceară** acum guvernului , **cu toată energia , să procedeze la ridicarea stării de asediu , în zona de frontieră**, conform declarațiunii făcută de dl. ministru de război, în numele guvernului; **să lichideze jurisdicțiunea militară** pentru delikte politice și să acorde cît mai în grabă **amnistia generală , politică și agrară. "**

(p. 1029)

(aplauze la grup PSD)

Rădăceanu /mart.'29

Guvernul Maniu . Legislatura I .Sesiunea II. 1929/ 1930

17.) **dr.Iacob Pistiner, (PSD,deputat Cernăuți), discurs la mesaj, 27 nov.'29**

(DAD, MO 4, șed. din 27 nov.'29, p 43- 51)

[**L.D.:** discurs integral, xeroxat; în calculator dispersatproblematic .

Gata cu cartelul, cu colaborarea PNȚ-PSD.S-a încheiat "anul de miere";

PSD se pregătește pentru preluarea puterii , pentru revoluție , pentru socialism.]

Pistiner/ dec.'29

▣ **Guvernul.**

(**Vezi pe larg la Guvern)**

Nu va face vreo comparație între **guv.Maniu** și **guv.averescane** sau liberale ;va analiza doar guvernarea de un an, în raport cu **Programul PNȚ.**

"Făcînd această observațiune să-mi dați voie să **contest că guvernul a consolidat** de fapt **politica financiară, economică sau administrativă ;**

Virgil Madgearu : "**Nu veniți cu critica aceasta în bloc,căci această critică lipsită de**

temeinicia faptelor nu poate să onoreze, cred eu, pe un reprezentant al

partidului social-democrat cînd acest partid **se deosebește** , mi se pare mie, de

partidul socialist-comunist , tocmai pentru faptul că **își întemeiază critica lui pe o examinare**

științifică a faptelor ." (**aplauze la PNȚ**) (polemica continuă) (p. 43- 44)

Pistiner / dec.'29

▣ **Etică socialistă. (Vezi pe larg la Etică, moravuri)**

/ **Țăranii** nu sunt adevărați proprietari , ei sunt mai degrabă, " lucrători agricoli" ,"muncitori cu o bucată de pămînt ".

S-a suprimat dreptul frînarilor la gratuitate pe CFR , dar s-a

acordat generalilor **Averescu și Presan** cîte un vagon-salon !

- **Voci PSD : "Să se desființeze !"]**

/ Este **contra încasărilor impozitelor de la săraci** (p. 45)

Pistiner / dec.'29

[**LD :** ca și altă dată, Pistiner face confuzii doctrinare de tot felul,obsedat fiind doar de lupta de clasă . Principii de bază ale mecanismelor democratice - ca cel al separării puterilor în Stat - îmbinat cu cel al majorității , par a nu-i fi cunoscute ;]

▣ **Parlament "burghez" . (Vezi pe larg la Parlament)**

/ "[...] **libertățile politice** , oricît de importante ar fi ele, **fără egalitate economică** ,

n-au o valoare prea mare .Înțelegem foarte bine că o societate ,care se bazează pe **clase** și

deci și pe **lupta de clase**, nu poate acorda egalitatea drepturilor, așa cum noi o înțelegem."

"D-voastră însă **n-ați făcut nici măcar ceea ce putea face un guvern burghez**.
Pistiner /dec.'29

▣ **Moravuri . (vezi la Etică, moravuri)**

/ S-a sărbătorit **legea poliției** ,printr-un **banchet !** "Pentru că , în Țara Românească cam **toate se sărbătoresc prin banchete**. (**sgomot,întreruperi la PNT**) (p. 45)

▣ **Poliția : bătaia ! (Vezi pe larg la Poliție)**

/ **PSD** a spus de anul trecut că prin **legea poliției** , nu se va rezolva nimic ; că **Siguranța** imitează **Ohrana țaristă rusească** ; că se va ajunge ca, în loc de poliție , să avem doar o **Siguranță a Statului** ; (p. 47-48)
Pistiner /dec.'29

▣ **Legea administrativă. (în vigoare : 6 august'29) (Vezi la Legislație)**

"Recunosc , în **legea administrativă** sunt unele **părți bune** , chiar **foarte bune**, dacă ar fi aplicate, dar , d-lor, după **modul cum a început aplicarea**, **am pierdut puțină speranță** pe care o aveam în legea administrativă." (p. 48)

/Trebuia să înceteze acele comisii interimare, Guvernul nu are curajul să-i concedieze.
Pistiner /dec.'29

▣ **Vot femeilor ! (Vezi la Regim electoral)**

[**???L.D.: atenție , și aici criteriul "de clasă"; nimic despre "capacitatea", "discernământul" politic , în exercițiul votului uniersal]**

/ Nu s-a început **aplicarea cinstită a celei mai bune legi** care s-a votat .

S-a făcut **democrație pe o cincime**. Acesta este adevărul ."

/ Rezolvarea chestiunii "feminime" nu va fi posibilă fără **rezolvarea chestiunilor sociale**.

Ori la acest capitol, guvernul **PNT** nu a făcut nimic. (p. 48)

dr.Pistiner /dec.'29

▣ **Învățământ . (Vezi la Învățământ)**

/ **Mesajul** anunță **reforma învățământului superior artistic**.Poate este necesar, poate el nu are destulă înțelegere pentru arte, dar consideră că "**mult mai urgentă este reforma învățământului primar** ", un sistem "nenorocit" care "strică pe copii" (p. 49)

Pistiner /dec'29

▣ **Minorități. (vezi la Minorități) (p. 49)**

▣ **Legea electorală. (vezi la Regim electoral)**

/ [știu că cu cât veți veni mai târziu cu legea electorală ,cu atât **ea va fi mai reacționară.**" (**aplauze PSD**) (p. 49)

▣ **Armata . (vezi pe larg la Armată)**

/ Critică cu ironie **manevrele regale** ; " Vă faceți un titlu de glorie că ați făcut manevre regale ? Și că veniți cu cheltueli noi pentru înarmare în loc să purcedeți la dezarmare ?!" (protestări la PNT)

- **I.Vasilescu-Notara** (PNT) : Vreți să **dezarmați armata** și să **înarmați minoritarii ?"**

Un singur pericol există pentru pace : guvernele fasciste Alt pericol nu există.

Totdeauna **guvernele fasciste sunt un pericol pentru pace "**

[**LD: atenție! suntem în 1929! Căror guverne le spunea el fasciste ?]**

/ Este mîndru că popoarele au înțeles pericolele de război ; că **guvernele muncitorești spijină**

ideea păcii - guv. englez, condus de Macdonald; guvernul soc.-dem. din Danemarca care a început dezarmarea ; (p. 50)

Pistiner / dec.'29

▣ **Rolul PSD : socialismul !**

[LD: transcriu numai pentru a avea o nouă "mostră" de gândire social-democrată românească, după părerea mea, cu nimic deosebită de cea comunistă .]

/ "Rolul dvs., d-lor deputați, și al partidului național -țărănesc este de a înființa societatea burgheză. Ați început prin distrugerea micii proprietăți, prin legea circulațiunii pământurilor rurale, distrugând pe țăranul mic și muncitor, în folosul țăranilor bogați. Prin legile fiscale și prin cartelurile favorizate de guvern, veți distruge și mica burghezie de la orașe.

Și este cert dlor, că societatea burgheză se va dezvolta mult mai repede decât în alte țări, pentru că aveți exemplu și experiența altora."

/ "În acest timp rolul nostru este cu totul altul. Și ceea ce noi știm cu siguranță, este că tot așa cum dvs ați venit , în mod fatal ,după regimul feudalist dinainte [PNL!] tot așa noi vom fi moștenitorii societății burgheze " (întreruperi, sgomot la PNT)

- **Pamfil Șeicaru** : " Așa era și manifestul comunist de la 1848 "

- **Pistiner** : "Ideile noastre , dlor, pătrund adânc în masse (întreruperi la PNT)

Da, acum rîdeți, dar îmi aduc aminte cum acum zece ani liberalii rîdeau la fel de dvs.atunci cînd spuneai că veți veni la guvern și veți face cutare și cutare lucru.[...]

Aș va fi și cu noi " (întreruperi,rîsete la PNT)

- **Petre Andrei** : "Nu distrugeți iluziile dlui Pistiner " (ilaritate la PNT)

- **Pistiner** : " Nu distrugeți nici iluzia dlui vicepreședinte care crede că va rămînea mult timp aici (sgomot la PNT) după cum feudalismul [regimul liberal !] n-a putut opri mersul dvs. , tot așa burghezimea nu ne va putea împiedica din drumul nostru.

Noi știm f. bine că veți mai încerca să provocați incidente ca cel de la Lupeni" [...] [...]

(sgomot, întreruperi la PNT)

- **Pamfil Șeicaru** : În Anglia a venit la guvern partidul laburist , și tot continuă imperialismul anglo-saxon.

Legile sociale sunt totdeauna mai puternice decât orice iluzie socialistă.

- **Șt.Mihăescu** : au fost și în Belgia, și tot nu au făcut nimic.

- **Pistiner** : " Rolul nostru este de a pregăti populația muncitorească pentru viitor , de a ridica populația muncitorească și de a controla guvernul dvs., știind foarte bine că pentru noi, lupta de clasă începe într-adevăr acum.Pîna acu am fost de multe ori siliți să dăm concursul nostru chiar burgheziei în contra feudalismului ; dar acum, cînd burghezia a venit la cîrmă, acum începe pentru noi adevărata luptă de clasă , și vedem, în același timp, că în masse au pătruns ideile noastre mai mult decât credeți.[...] vă răspund cu cuvintele lui Marx : dacă nu putem trece peste fazele necesare ale evoluției , putem scurta aceste faze și aceasta este ceea ce vrem noi..."

- **Pamfil Șeicaru** : "Deci, revoluție socială?"

- **Pistiner** : " Dle Șeicaru , să lăsăm aceasta acum (întreruperi la PNT)

Noi vrem să facem acest lucru, cu toate jertfele, dacă este necesar.

Aceasta pentru d.Șeicaru este numai o comedie , pentru noi este un lucru foarte serios.[...]

partidul național -țărănesc a avut un rol istoric;

acum începe rolul nostru istoric , rolul de a scurta epoca de mizerie , de sărăcie ,

care este acum și vom face acest lucru , repet, cu toate jertfele, dacă vor fi necesare , pentru

cucerirea democrației sociale , pentru asigurarea păcii ,într-un singur cuvînt : pentru socialism !" (aplauze prelungite la grupul PSD) (p. 51)

Pistiner/ dec.'29

18.) I.I.Mirescu (PSD , deputat de Ilfov), discurs la mesaj , 2 dec.'29

(DAD, MO. 7, șed. din 2 dec.'29. p. 124-133)

[L.D. : text integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic, parafrizat, rezumat,

schematizat,cu subtitluri , etc....]

Mirescu /'dec.'29

▣ **Guvernul Maniu . (vezi pe larg la Guvern)**

Să fie atenți , pentru că vor asculta "altă muzică" decît cea a majoritarilor ;

Răspusul la mesaj, este tare în "promisiuni" ;

Promisiunile din 1928 nu s-au îndeplinit [...] (p.124-131)

Mirescu / dec.'29

▣ **Traficul de carne vie ; Casele de toleranță . (Vezi pe larg la Etică, moravuri)**

/ " Nu v-ați gîndit la **poliția Capitalei** și numai după ce a fost **înlăturat d.Milozi** ați avut **curajul să faceți controlul tripourilor**.[...] **poliția de moravuri**, care a ajuns astăzi o imensă **pepinieră de proxeneți**, o pepinieră de agenți **plătiți de casele de toleranță**, o imensă pepinieră de **agenți ai caselor mari de trafic de carne vie**.

Mirescu/dec.'29

▣ **Învățămîntul religios. (Vezi la Învățămînt)**

[L.D: socialiștii , caută pretext pentru scoaterea oricărei religii din școală!

Deci învățămînt ateu... restul sunt pretexte]

Cere **desființarea obligativității învățămîntului religios .**

(exclamații, întreruperi ,la PNT)

Nu se primesc copii la **înscrierea la școală**, fără **dovadă** cărei **religii aparține acel copil**.[...] "Cînd **Constituția** garantează libertatea conștiinței și **Legea cultelor** prevede **formele de ieșire din comunitatea religioasă**, nu se poate admite ca **la școală să se pună copiii de liberi cugetători astfel de opreliști** , care duc la rezultatul că se fac **declarații false**, și acești copii sunt **siliți să frecventeze cursuri de alte religii** , adică cursurile de **religie ortodoxă**.[...] Noi nu ne ridicăm contra religiei nimănui , dar **cerem ocrotirea pentru credința fiecăruia** , oricare ar fi ea. " (p. 127) **(aplauze la grupul PSD)**

Mirescu /'dec.'29

▣ **Industria - ca "interes politic". (Vezi la PNT sau PNL)**

// **"Industria** pe care dvs.o numiți parazitară, **nu este în întregime parazitară**, și **măsurile** pe care dvs.le-ați luat **pornite din răzbunare** , răzbunare fără a cerceta situația fiecăreia în parte.[...]

/ "[...] nu este însă adevărat că toată industria trebuie pusă la olaltă și credem noi că **nu era la locul său să se vină cu sabia și cu politica de răzbunare** , așa cum a venit d.ministru **Madgearu**. [...] cînd avem în țară **130.000 muncitori șomeri**,

să se împrumute 350 de locomotive din Germania, să se ia cu împrumut **cîteva mii de vagoane din Ungaria, Polonia și Cehoslovacia**, și să se facă **comenzi de 1 miliard lei** , **mașini agricole, în străinătate**. Aceasta înseamnă o politică de răzbunare " [...]

- **Ilie Rădulescu : Aceasta este demagogie. [...][...]**- (p. 130-131)

Mirescu / ' dec.'29

▣ **PSD << / >> PNT**

(El critică legislația muncii: asigurările sociale, sindicatelor etc.)

D.R.Ioanițescu (subsecretar de stat la Interne) :"**În parlamentele** în cari am fost ales **după război**, știți foarte bine, **mi-am luat sarcina de a fi și purtătorul de cuvînt al partidului social-democrat** , atunci **cînd**, din cauza fraudelor în alegeri și a abuzurilor electorale **nu aveți reprezentanți în parlament**.

La **Legea** inspecțiunilor muncitorești și la **Camerele de muncă**, eu **am declarat** atunci că **regret că nu se află în Parlament un reprezentant al partidului muncitoresc** , care să-și spună cuvîntul în această importantă chestiune.

V-am așteptat aci timp de 10 ani , să vă vedem în postura de **reprezentanți** ai puternicului - cum îl numiți - **partid social-democrat**.

În opoziție , n-ați reușit să vă faceți aleși, **acum**, când d-voastră ați intrat în Parlament, cu toată autoritatea , **am vrea să știm cum înțelegeți să vă exercitați mandatul ?** [...] **Sunteți datori , dvs, socialiștii** , cari v-ați făcut așteptați în toate parlamentele de după război, să veniți și să ne arătați **ce doriți să puneți în locul vechilor legiuiri**,

să ne arătați **care este programul dvs**, și cum vedeți întreaga **problemă muncitorească** , în momentul în care vorbiți ca reprezentanți autentici ai muncitorimii.

[..] Ați venit la tribuna ca **deputat**; dar dvs. sunteți și **secretarul Confederațiunii generale a Muncii**.[...] în discursul dvs. **ați vînturat toate problemele** ,

fără să prezentați soluțiile partidului ce-l reprezentați." [...] (p. 132-133)

Mirescu /dec.'29

▣ **PSD... "Comunist" ?**

/ **D.Pompiliu Ioanițescu** a afirmat că noi suntem "**comuniști**".

Programul nostru spune : <Partidul social-democrat din România stă ferm pe platforma socialismului democratic; considerînd că lupta de emancipare a clasei muncitoare se poate pregăti și desfășura în modul cel mai eficace și sigur

numai pe baza democrației , partidul social-democrat declară că **democrația trebuie cucerită și apărată** cu toate mijloacele cari corespund **concepției de dreptate , conștiinței puterii și scopurilor clasei muncitoare** ". >

Așa că **acuzăția** adusă de d. Pompiliu Ioanițescu **nu este întemeiată**,

și este făcută în mod **tendentios**. (p. 133)

Mirescu / dec.'29

19.) **Ion Petrovici (pe atunci PNT) , discurs la mesaj, 5 dec.'29**

(DAD, MO. 8 ,șed. din 5 dec.'29, p. 166- 173)

Petrovici /'29

▣ **PSD**

/ **Pistiner** a vorbit în numele partidului său.Nu este cazul să se caute "originalitate" , în doctrina sa. "**Doctrina socialistă este formulată de multă vreme.[...] din cînd în cînd i se mai aduc unele retușuri.**" (el nu se va ocupa de ele)

"**Originale**" au fost **atacurile** pe care le-a adus **regimului actual**: că nu este destul de democrat (cu ex de rigoare: alegerea birourilor camerei ; manevrele regale; etc.) ;

Petrovici /'29

▣ **Armata.**

Pistiner spune că **manevrele regale** au fost "**nesimpatice masselor**".

"**Ce curiaoasă afirmație !**" O chestiune de tehnică profesională , pusă în atîrnare de simpatia masselor ! Știe că **socialiștii sunt pentru dezarmare**. Și el simpatizează ideea.Dar ar trebui **să i se demonstreze că "înarmarea"** semnifică obligatoriu

"**dorința de cucerire**" (ceea ce nu este cazul României) .

Îi îndeamnă **să-și arunce ochii pe o hartă , să coboare în conștiința** lor de oameni drepți, **și să răspundă dacă ... "înarmarea României "** nu semnifică **altceva**.

- **Iosif Jumanca** : regretă absența lui Pistiner care să-i răspundă.; consideră că vorbele lui n-au fost înțelese; el s-a referit doar la reluarea manevrelor regale, după 10 ani de absență...

- **I.Petrovici** : el **admite alternativele** (înarmare -dezarmare) , dar **nu admite ce vrea Pistiner** : ceva "intermediar", adică"**o înarmare iluzorie , care să ascundă o dezarmare reală.**"

(apluze **PNT**)

Petrovici /'29

▣ Învățămînt

Pistiner a atăcat guvernul că intenționează să reformeze **învățămîntul superior și artistic**, în loc de cel elementar. Fără să cunoască principiile de reformă ale ministrului (Iorga ar fi spus că sunt cam "misterioase") **el îl felicita pentru această intenție.**

Concepția socialistă, probabil : asta ne mai trebuie nouă !?

- **I.Mirescu** (PSD) "**Pistiner** a spus doar că **învățămîntul superior** a devenit un **monopol pentru clasele avute** .Atîta tot."

- **I.Petrovici** : "Cred că **creațiunea științifică și artistică nu sunt un lux**, mai cu seamă astăzi. După crearea statelor mici , există voci care susțin că "**statele mici** nu sunt capabile de **civilizație și creatoare de cultură.**"

Petrovici /'29 - Universitățile -

/ **Legea universității** trebuie să creeze "**un maxim de condiții favorabile** ", pentru a putea dezvolta "posibilitățile creatoare ale **științei românești** "

(aplauze prelungite, îndelung repetate la PNȚ)

/ **Școlile de artă**, trebuie și ele să creeze un "**maximum de condițiuni prielnice** " pentru a dezvolta **talentele** .

DI Pistiner, ca cetățean al acestei țări , ar trebui să creadă la fel cu noi.

Sau , dacă nu... "**să ne dea voie nouă**" să facem "**altfel**" decît vrea dsa. .

I.Petrovici '29

20.) **Iosif Jumanca** (PSD) , **discurs la mesaj, 11 dec.'29**

(DAD. MO 11, șed. din 11 dec.'29. p. 228-238)

[**Discurs integral xeroxat.În computer, dispersat problematic**]

Jumanca / dec.'29

▣ PSD - partid independent.

Se imputa **PSD că prea a devenit " independent"**, avînd în vedere că au fost aleși pe listele PNȚ. Această chestiune s-a discutat și în sesiunea trecută, cînd d.**Goga susținea că PSD este o "creațiune" a PNȚ**,cărui i-a imputat aducerea în Parlament....

Astăzi, **PNȚ, majoritarii, par a-și fi însușit obiecțiunile d.Goga** ...

El vrea să stabilească cîteva adevăruri:

/ În **alegerile din 1927, PSD** , deși nu a candidat decît în 32 de județe,

a obținut **50.059 voturi** (ceea ce ar fi dat dreptul la **8 mandate/ 1 mandat=6.344v.)** ;

Tot atunci,între PNȚ și PSD s-a creat "frontul unic de luptă" contra PNL.

/ În alegerile din 1928, pe listele PNȚ (cartelat cu PSD+P.Sionist)

s-au obținut **2.208.922 voturi**, primind 348 mandate , din care PSD,primind **9 mandate**, n-a fost deloc exagerat.

/ În orice caz, reproșurile ce seaduc PSD de lipsă de loialitate nu sunt justificate. (p. 228)

Jumanca /'29

▣ Împrumutul extern (**vezi la Economie sau Guvern**)

/ N-a venit momentul să se stabilească **aportul pe care PSD** l-a adus în această luptă comună, dar **istoria îl va stabili cîndva**.Printre altele, faptul că **străinătatea a luat act de această colaborare** , și **guvernul a putut realiza împrumutul.**

Jumanca /

▣ PSD - continuare -

/ Este adevărat că în Țara Românească, **tradiția PSD** este , și ea, plină de "**aventuri**".

Dezertarea "generoșilor" care au împănat apoi rîndurile PNL ; plecarea unor intelectuali de la PSD (**Costache Lupu** era ,prin 1920, printre cei mai "extremiști" social-democrați), a inoculat prejudecata că în România ...**socialismul nu are obază reală.**

/Dar după **unire**, prin aportul provinciilor noi, **mișcarea muncitorească s-a întărit**,

ea are o **tradiție** (în Ardeal a fost reprezentată în Parlament ; a avut rolul știut la Adunarea de la Alba Iulia)

/ Când în **Anglia** există un guvern muncitoresc ; când în **Germania** guvernul este prezidat de un soc.-dem. ; când în **Franța** , socialiștii nu sunt la guvern pentru că au refuzat...

a se afirma în **Parlamentul român** că **PSD nu are de jucat nici un rol** în viața publică... este o **declarație hazardată**. (p. 228-229)

- **Nichifor Crainic** (dir."Curentul") : "Vă înșelați.**Vorbiți din cărți, în mod teoretic.**"
- **Jumanca** : cărțile pe care el le citește, sunt ignorate de N.C.
- **Crainic** : Nu le ignoră, dar sunt făcute **după realitățile Occidentului**. (p. 230)

Jumanca /'29

▣ **PSD..."Comunist" ?**

/DI Pompiliu Ioanițescu a spus că a sosit momentul să se termine cu "**echivocul**" dintre **PSD și comuniști**.Pe lângă alte argumente, el citează ziarul comunist "**L'Humanité**" care consideră **social-democrația** ca pe **cel mai mare dușman** al **mișcării comuniste** din lume, mai mare decât capitalismul. (p. 229)

Jumanca / dec.'29

▣ **Guvernarea Maniu . (Vezi la Guvern)**

▣ **Parlament . (vezi la Parlament)**

/ Deși **legea electorală îi da dreptul, Guvernul nu îndrăznește** să declare **vacante** locurile părăsite de deputații opoziției și **să facă alegeri noi** în respectivele circumscripții.

(**Aplauze PSD**). **Nu se poate admite** ca un **deputat**, trimis în Parlament de alegători, să participe la ședințe numai **când vrea el**. (p. 230)

Jumanca /dec.'29

▣ **Lupeni , 6 aug,'29 (Vezi la Muncitorime)**

[L.D. recunosc că eu încă nu m-am dumirit asupra vinovățiilor .În orice caz, existența rivalității între cele două sindicate, a avut un rol hotărâtor.Și după tonul și comportamentul social-democraților, cred că ei au o mare parte din vină]

/ Tolerarea potențailor și a tuturor autorităților din provincie a dus și la nenorocirea de la Lupeni.

"**Lupenii va fi și va rămâne totdeauna o pată în guvernarea PNT**". [...] [..]

[...] "**există și o vină a Guvernului.**"

Jumanca /dec.'29

▣ **Cazul Milozi . (vezi la Poliție) (p. 232)**

Jumanca /'dec.'29

▣ **"Voinicii " țărăniști <<>> "sportivii " socialiști**

/ A spus că o **caracteristică a guvernării** de un an a PNT, este

încurajarea unor organizații care nu cadrează nici cu spiritul libertății cetățenești garantate de Constituție , nici cu asigurarea ordinii.

PSD a fost și el indus în eroare, crezând că "**cetele de voinici**" vor fi "**simple organizații culturale ale tinerimii**". Realitățile au dovedit contrariul.

- **Nichifor Crainic** : "**Nici nu au căderea să asigure ordinea. Sunt organizațiuni politice culturale.**"

- **Jumanca** : Asemenea "cete" sunt și în Austria, în Germania și Ungaria.

"Închipuiți-vă ce ar fi **dacă și PSD și alte partide, și-ar face astfel de cete**"...

- **Voci PNTJ : Faceți !**

- **Jumanca** : "[...] **închipuiți-vă** ce s-ar putea produce la noi în țară, chiar cu ocazia unor **întuniri**, nu mai vorbesc de **alegeri**, unde ar participa și **voinicii social -democrați și voinicii național-țărăniști**, și **voinicii liberali**, înarmați cu **ciomege** și căutând să se substituie poliției, pentru a menține ei ordinea..."

- **Voicu Nițescu** : "**Voinicii** nu poartă ciomege , nu sunt înarmați."

- **Nichifor Crainic** : "Dle Jumanca, dvs nu aveți organizat **tineretul social-democrat ?**"

- **Jumanca** : "**Cazul de la Lupeni** nu este altceva decât **produsul activității acestor cete de voinicii (proteste, întreruperi, vociferări la PNTJ)** **Rezultatul introducerii cetelor de voinicii pe Valea Jiului este ziua de 6 august .** (p. 234) (**întreruperi, protestări la PNTJ**)

- **Ilie Lazăr** : Dle Jumanca, dvs cunoașteți **cetele de voinicii ale dlui Lucian** , organizate în **cluburi sportive** ?Sunt în realitate **bătăuși** cum nu vă puteți închipui .

Noi le cunoaștem foarte bine.Și în acele **organizații "sportive"** aveți **un conglomerat de toate naționalitățile**.Și dvs., dle Lucian ,sunteți șeful !" (**aplauzela PNTJ ; proteste la PSD**)

- **Al.Lucian** : "[...] dacă cetele dvs. de voinicii , vor fi și mai departe așa de agresive cum sunt... (**întreruperi,vociferări la PNTJ**)

- **Toader Rosnovan** : "Ne vom apăra și noi ..."

Al .Lucian: ...atunci ,dlor deputați,și noi **ne vom forma cetele noastre de voinicii** și în loc să mergem cu dvs.împreună contra oligarhiei , vom merge și contra dvs.și contra liberalilor."(**întreruperi la PNTJ**) (**Polemica continuă , cu învinuiri reciproce**)(p. 234-235)

Jumanca /dec.'29

▣ **Antisemitism studențesc. (vezi pe larg la Antisemitism)**

/ A primit **o telegramă** din partea organizației PSD din **Timișoara**, în care se relatează că nu "voinicii", nu tineri țărani , **ci studenți** .

- **Lotar Rădăceanu** : "Fapt este că **studențimea** urmează astăzi **curențe** cu totul **ostile democrației**. "

- **Voicu Nițescu** : "Dle Jumanca , trebuie să **protestez împotriva acuzațiunilor** pe cari le aduceți d-lui ministru al instrucțiunii.[...] **Răspunsul** pe care l-a dat atunci , l-a dat la **o întrebare** pe care **înșiși deputații evrei au condamnat-o .**" (**aplauze la PNTJ**)

- **Nichifor Crainic [dir-"Curentul"]** : "**A vorbi sau a teoretiza** , este **una**, și **a aduce la îndeplinire** , altceva. **Dvs,ca partid teoretician, sunteți revoluționari**, și cu toate acestea **guvernul v-a dat tot concursul .**" (**aplauze la PNTJ**) (p. 236)

Jumanca/ dec.'29

▣ **Minorități (vezi pe larg la Minorități)**

/ În Răspunsul la mesaj, nu se amintește **nimic** despre **problema minorităților**.

El vrea să prezinte **p.d.v. al PSD în problemă**.

/ Dacă **Adunarea** de la Alba Iulia a fost **piatra de hotar a unirii**,

Rezoluția adunării a fost "**un legământ sfânt** al acelor care au adoptat-o, pentru **apărarea principiilor înscrise în ea.**" (**aplauze la PSD**)

/"**Astăzi** însă, când **sunteți la guvern** , când **ați ajuns** bazați pe principiile proclamate pe Cîmpia de la Alba Iulia, **să țineți în miinile d-voastre frînele țării întregi**,

cred că a sosit momentul să **purcedeti și la rezolvarea problemei minorităților, conform principiilor adoptate la Adunarea de la Alba Iulia.**" (**aplauze la PSD**)

(p. 238)

Iosif Jumanca / dec'29

21.) **N.Ghiulea***(PNTJ, stînga țărănistă, **deputat de Cluj**) , 12 dec'29

(DAD,MO 12, șed. 12 dec.'29, p. 252-264)

[L.D.atenție! vorbește după discursurile lui Madgearu și Maniu, din aceeași zi ,

față de **Declarația PNL**, care atăcase sever **politica guvernului Maniu**.
Trebuie legate acestea.]

-Șt.Cicio Pop : dă cuvîntul **deputatului Ghiulea**, să-și dezvolte **interpelarea** adresată ministrului **Muncii [I.Răducanu]** și ministrului de **Interne [Vaida-Voevod]**, în legătură cu **conflictul din 6 august 1929, la Lupeni**.

*** Ghiulea este prof.** de "Politică socială", **militant** în această materie, **raportor** pentru partea socială a **Programului PȚ** (congresul 1924) , **redactor** al al părții sociale din **Programul PNT** (congresul 1926).

Ghiulea /'29

▣ Implicări politice

/A crezut de datoria sa, să se pronunțe în **problema Lupenilor** , în cunoștință de cauză, **în interesul superior al PNT**, pentru ca **să nu vină cineva de la alt partid**, să facă **o imputare partidului și guvernului**,

mai ales **PSD** "care are **partea lui de vină** în acest **conflict**. " (p. 252)

/Ca omagiu democratic pe care îl datorează socialiștilor,

PNT apără, astăzi, interesele **muncitorimii**.

Ghiulea /'29

▣ Contribuții doctrinare socialiste.

"Am pus în **programul nostru** - înaintat program - destule **puncte** cari să apere **revendicările muncitorești**."

/ "Aceasta **ca răsplată** pentru ceea **ce a făcut** altădată **partidul socialist pentru țărănime**.

Socialiștii au fost aceia cari mai întâi au pus chestiunea **împroprietăririi** ,

a **votului universal**. Și au pus chestiunea **desființării iobăgiei pentru țărănime**.

Ghiulea /'29

▣ Lupeni, 6- 9august 1929

/La 15 aprilie'29, **muncitorii** au trimis **o delegație socialistă** la guvern.[Flueraș]

A fost **primită** de **Maniu și Răducanu**.S-a hotărît o anchetă,dar **a trecut mai-iunie, fără anchetă**. Ancheta s-a declanșat în iulie... și , în timpul ei (**6-9 august**) ,

s-au produs nenorocirile de la Lupeni.

/ Cercetările s-au îndreptat **în altă direcție** : cine este vinovatul ? cine a tras?

prefectul sau procurorul au ordonat să se tragă? **Celelalte au fost date uitării !**

[**L.D. urmează o largă paranteză în care el citează din Rapoartele inspectorilor muncii , despre starea de spirit din Valea Jiului.Vezi mai jos.Apoi va reveni la Responsabilități]**

Ghiulea /'29

▣ Adunarea de la Alba Iulia (6 mai'28)

[L.D. În cadrul **Interpelării** privind Lupeni'29 , vorbind despre **inspectorii muncii** care nu-și făcuseră datoria față de muncitori, "**demască**" un **inspector general al muncii , cu calități de "polițist"** , care trimitea un **Raport** (către Ministerul Muncii, Siguranța generală, Corpul VI Armată) despre **Adunarea de la Alba Iulia , din 6 mai 1928** ,

în care aducea "**învinuiri nedrepte**" la adresa **PNT și PSD**.Citează din **acel Raport]**

<**Partidul Socialist** încheiase un **pact de propagandă** cu cel **național-țărănesc**,

în vederea **Adunării de la Alba Iulia**. Reprezentanții partidului **național-țărănesc**

din **Valea Jiului** au întreprins **o propagandă** foarte largă printre muncitori,

ca **să meargă la Alba Iulia**. Propaganda a fost **extrem de demagogică** ,

făcîndu-se muncitorilor tot felul de **promisiuni irealizabile și ațîțîndu-i** .

S-a spus muncitorilor că, la Alba Iulia,va fi adus **la putere partidul național țărănesc**, **că nu va mai exista acest contract colectiv** [din 1926],

nu vor mai exista legile în vigoare, **nu va mai exista însăși Constituția** și că **muncitorii și**

țărani vor stăpîni totul.

Cum ? Nu-i interesa pe acei propagandiști, căci ei se mărgineau numai să ațîțe lumea și să o pună pe drumuri .

Rezultatele le erau nu numai indiferente,dar erau inconștienți despre ele.

Agenții comuniști sub **firmă național-țărănistă**,au pătruns în **massele muncitoare**, le-au fluturat **mirajul fericirii comuniste**,care ,de altfel,

se potrivea și cu propaganda agenților național-țărăniști inconștienți,

și au pus **massele în adevărată stare de revoluție** [...]

Toate acestea le-am dedus din **afirmațiile muncitorimii** care ne comunica ce li s-a spus **înainte de Alba Iulia, la Alba Iulia și cînd s-au întors de la Alba Iulia** .[...]

Pretutindeni **muncitorimea afirmă că acum este la putere**, că **legile vechi au dispărut** și că **așteaptă comanda noilor conducători**,la îndemnul cărora **a depus jurămînt**

că va merge asupra Bucureștiului .

Rămîne însă cert că **greva este datorită nu numai propagandei deșănțate a politicianilor național-țărăniști și agenților comuniști** [...] Au cerut să fie îndepărtați

cîțiva supraveghetori din mină ,cari de sigur îi persecutau [...]

Muncitorimea a fost instigată și organizată pentru rebeliune cu luni de zile înainte.

[...] **Agitatorii principali sunt** : [urma numele lor] Toți aceștia au fost **arestați** ,au suferit **schingiuri și închiși la Sibiu**.[...]Toți aceia cari au fost arestați cu ocaziunea mișcărilor din mai și iunie, **fiind puși în libertate, au revenit în Valea Jiului, și făcînd pe martirii** ,

întreprind **o intensă propagandă între muncitori**, ațîțîndu-i contra întreprinderilor și societăților

. **Acești oameni reprezintă un real pericol**. [...] Numai instrucțiunile guvernului

și tactul și priceperea autorităților au putut aduce liniștea în Valea Jiului [...] > (p. 261-262)

Ghiulea / '29

▣ **Responsabilități (Lupeni,aug.'29) -continuare A.B.C.D -**

Partidul Social Democrat .

PSD are parte din vină, și nu s-ar fi așteptat de la reprezentanții săi să atace ... guvernul PNT pe tema Lupenilor.

1. A făcut PSD **o anchetă** contra **delegaților socialiști** ai muncitorilor,la încheierea **Contractului din 1926**, cînd **muncitorii au pierdut toate avantajele din vechile contracte ?**

Muncitorii au acuzat de trădare pe delegații lor socialiști ,

iar **PSD și-a pierdut popularitatea în Valea Jiului.**

- **Ion Mirescu** : "Să vedem a doua întrebare."

2. S-a interesat **PSD,a cercetat dacă informațiile** care i se dădeau despre **Valea Jiului, corespondeau realităților ?**

- **Lotar Rădăceanu** : "Aceasta întrebare adresați-o guvernului "

3. A făcut bine **PSD că a luptat la Ministerul Muncii să se întîrzie ancheta guvernului cu 3 luni** - de la 15 aprilie la 15iulie - **la Lupeni ?**

Prima delegație primită de **Maniu**,a fost cea **socialistă**, condusă de d. **Flueraș**,

și ar fi fost moralmente obligați să grăbească ancheta.

- **Voce PSD** : "Veți primi răspunsul "

Ghiulea:Lupeni *29

22.) **N.Bogdan (PNT, deputat Hunedoara),Interpelare:Lupeni'29, 12 dec.'29**

(DAD, MO 12, șed. din 12 dec.'29, p. 265- 274)

[L.D.: Discursul, în întregime,xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Titlurile, sublinierile, parantezele,colorarea, îmi aparțin

Întreg discursul său și intervențiile lui **Mirto**, au fost centrate ,în fond, pe **apărarea lui Rosvan**,și cred că erau și în asentimentul lui **Maniu**, care intervine decisiv.]

Bogdan /'29

Ca reprezentant al jud.Hunedoara, unde s-a întîmplat nenorocirea de la **6 august**, s-a simțit obligat să facă o **interpelare**, pentru a pune capăt știrilor publicate în ziarele

romnești și minoritare că "măcelul de pe Valea Jiului se datorește, în mare parte activității fostului prefect Rosvan." (p. 265)

Vrea să scoată la iveală pe "adevărații vinovați" care , cu siguranță, "vor nega vinovăția lor". (după demonstrația sa, PSD)

Bogdan /'29

▣ Valea Jiului.1918 (vezi la Muncitorime)

Bogdan/'29

▣ PSD / Sindicatele muncitorești.

/Sub unguri, societățile miniere aveau un **Regulament**, pe care muncitorul îl primea la angajare,drepturile și datoriile muncitorilor, patronilor, statului :salarizarea, prin acord, cu salariu minimal;din 1915, alimente în natură, cu preț minimal ; ș.a.

/ După război, după organizarea în **sindicate** , care au hotărât **neutralitatea sau independența** lor față de orice **partid politic** (6 iulie 1922, Sibiu) ,

"hotărîre care **nu i-a convenit dlui Flueraș și soților săi**", **PSD**, "**cu scopul vădit de a pune mîna pe banii sindicatelor**"... au hotărît spargerea mișcării, excluderea celor ce aderaseră,și afilierea la **PSD**.

- **IIMirescu** : "Dvs. apărați aici pe **comuniști** ?spuneți-o! "

- **Voci PSD** : "Nu există sindicate social-democrate !"

-**Bogdan** : Va răspunde.Influența lui Flueraș ne fiind mare, **s-a cerut ajutorul guv.liberal** de atunci, s-a convocat **Congres general la Cluj** (1923) și cu ajutorul **jandarmilor și poliției**, la 23 sept.'23,"**s-a dat lovituara sindicatelor**,cum să le zicem ?"

- **Voci PSD: "Comuniste ! "**

- **Ed.Mirto** (subsecretar Interne) : "**Roșii! "**

Bogdan : "Ca să poată avea majoritatea în acest congres,au hotărît **excluderea persoanelor** cari vor vota **contra soc-democrațiilor**."

(dă o serie de amănuntepicante, cum au făcut-o)

- **Lotar Rădăceanu** (duel oratoric cu Bogdan) : Ai fost acolo?;discursul lui Bogdan este "humorist" ; cuvîntarea putea să apară în revista "Pardon! " ; ești enciclopedist!;

Bogdan /'29

▣ **Contractul colectiv , 1926**

Contractul colectiv din 1926 a fost încheiat de **sindicatul din Valea Jiului**, condus de **Eft.Gherman** .Acesta nu a ținut cont de "interesele muncitorești" , și aîncheiat contractul cunoscut.**Lui avem a-i mulțumi de "nenorocirea " de la Lupeni !**

- **Eft.Gherman** : cere cuvîntul în "**chestiune personală** " ...

- **Bogdan** : a renunțat la alimentele în natură(le înșiră:făină, untură, cartofietc) la minimum de existență ; la ștergerea vagoanelor ;la salariul minim ..

(Sgomot, întreruperi, proteste la soc-democrați)

- **I.Mirescu** : : "Sunt calomnii "

Al.Lucian : : "**Ai un cinism extraordinar** .Atunci cînd dta **ești vinovat** că avem **24 de morți** [...] mai vii și rîzi aici ."

- **Bogdan** : "Ca să vă dovedesc dlor **social -democrați** că astăzi **cereți ceea ce muncitorii au pierdut în 1926**, nu din vina lor, ci a dvs"citește din **procesul-verbal** redactat de sindicatele din Valea Jiului,semnat de **Petre Mihăilă** și alții:<de toate aceste avantaje, muncitorimea s-a bucurat, prin **contractul colectiv din 1922 pînă în 1926** .>

Grav este că **Flueraș l-a delegat**,atunci, pe **Eft. Gherman**, care **fusese blamat** de **Consiliul general al sindicatelor minerilor** (5 mai 1925) , pentru afacerile cu bocanci cu firma Vasile Dobroiu (Orăștie),în < completă contradicere cu morala mișcării muncitorești , care au provocat serioase daune materiale și morale mișcării .[...] Consiliul hotărăște

[...] tovarășii **Ion Banciu și Eftimie Gherman** , în afară de postul de **secretari** din prezent, **nu vor putea primi nici o altă funcție** permanentă în mișcarea muncitorească

[...] Tovarășii **Banciu și Gherman**, prin **semnătură proprie**, se obligă a se conforma cu totul acestei hotărîri ,iar în cazul cînd, totuș se vor abate dela ea, **urmînd a fi concediați**

renunță la timpul de abdicare , precum și de la orice altă pretențiune morală și materială față de Uniune.[...]Cluj, 5 mai 1925,Consiliul general al minerilor din România,
Ion Flueraș, Alex.Mirescu, Iosif Jumanca ș.a.>

(Aplauze, prelungite, bravo, la majoritarii PNT)

De aceea, a fost un abuz delegația lui pentru Contractul din '26, cu concursul tacit al lui Flueraș.**Gherman ar trebui să-și dea demisia**

/Ca urmare a acestui Contract, **PSD și-a pierdut nu numai popularitatea în Valea Jiului, dar " a devenit odios"** , doar 500-700 (din cei 20.000) mai sunt membri PSD .

Bogdan /'29

▣ **Relații PNT-PSD (Hunedoara)**

/În alegerile din **1926**, Flueraș a pretins de la organizația **PNT din Hunedoara**, 3 locuri: 2 de deputați și 1 de senator.Au obținut doar **1.320 voturi**.

/ **În 1928, liberalii** , cu amenințări cu jandarmi,cu armata, cu bătăi, **au împiedicat izbucnirea grevei**, dar **muncitorii au venit la Alba Iulia** (6 mai'28) .

Bogdan /'29

▣ **Adunarea de la Alba Iulia (6 mai'28) (p. 268-269)**

[LD : atenție ! Să nu fie acesta unul din motivele pentru care PNT a oprit , atunci, marșul spre Bucuresti ?]

/ **"Mișcarea muncitorească a făcut-o** organizațiunea noastră politică de acolo **[PNT]** pentru că dacă luau și dînșii parte activă, și **conducătorii PSD** ajungeau la Consiliul de război din Sibiu.[...] **Nici unul.**" A ajuns **Niciu** (profesor și actual primar de Petroșani),

Balea,Lucaci (actual revizor școlar), **David** (actual subrevizor),**preotul Pop** (din Lonea).

/ S-au trezit la **Alba Iulia cu 20.000 de muncitori**, și ,

în casa lui **Ion Vulcu** ,de la Vințul- de-Jos s-a făcut o delegație de 20 ,care **să solicite conducătorilor PNT să vorbească muncitorilor**.

"Mărturisesc că și mie **îmi era frică** ,credeam că vor face ceva pe acolo, cînd i-am văzut în mizeria aceea mare , **desculți, dezbrăcați** , în frigul acela, **tremuram și noi de ce se va întîmpla.**" Cînd au auzit muncitorii că le va vorbi Flueraș... au protestat.

Dar Flueraș nu a fost acolo.

/ Cînd s-au întors la muncitori (cu răposatul Horia Maniu , cu Aurel Vlad)

Ștefan Cicio -Pop le vorbea muncitorilor.

/Abia seara,a venit la Vințul-de-Jos, la Vulcu acasă, **soc-democratul Nicolae Nicoară**, cu **tăblițe** pe care era scris **PSD**.

Dar muncitorii au protestat, spunînd :< **noi n-am venit la Alba Iulia ca membri ai PSD, ci ca membri ai PNT** . > (**aplauze repetate, la majoritarii PNT**) Muncitorii au rupt toate inscripțiile scrise de social-democrați.

-- **Al.Lucian** : **"Noi i-am împușcat sau dvs ?"**

- **N.Bogdan** : **"Veți fi zicînd că i-am împușcat noi ?"**

- **L.Rădăceanu** : **"Dar cine ?"**

Bogdan /'29 -continuă Alba Iulia'28 -

/ **"Muncitorii s-au dus la Alba Iulia**, și atunci s-au început **schingiuirile și arestările** și cu durere trebuie să constatăm că cei care i-au schingiuit mai mult, și col.Schipor,și mr.Rous [?] astăzi ne sfidează fiindcă nu li s-a aplicat nici o pedeapsă.

Cine au fost cei **schingiuiți ? Conducătorii noștri** .Cine au fost **arestați ? conducătorii noștri**.Cine au fost **arestați ? Conducătorii noștri**.

Dintre muncitori, doar **Salkai** a suferit mai mult.

Dintre dvs., **social-democrați, nici unul n-a fost arestat**, pentru că **dvs. n-ați făcut propagandă pentru Alba Iulia**, întrucît **interesele PSD erau legate de interesele reacțiunii miniere**, pe chestiunea **bocancilor și a contractului colectiv din 1926 "**

(**aplauze prelungite la majoritarii PNT**) (**protestări, vociferări la PSD**)

- **Iosif Jumanca** : "Nu se poate afirma despre PSD că stă la cheremul direcțiunii minelor.

Noi nu putem tolera o asemenea afirmație " (**sgomot, întreruperi**)

- **I.Pistiner** : "[...] În vara lui 1928, o delegație de senatori, în frunte cu **Rozvani** și **Justin Pop** a mers atunci la dl. prim-ministru [**Vint.Brătianu**] și l-a rugat să intervină la Înalta Regență pentru a pune capăt schingiurilor și maltaratărilor de la închisorile militare din Valea Jiului. Vă întreb.

Ce ați făcut în interesul acestor muncitori cari au fost arestați și maltratați ?"

- **Lotar Rădăceanu** : "Pentru agenții provocatori , noi n-am intervenit !" [...] Dvs. ați profitat de buna -credință a muncitorilor.

- **Iosif Jumanca** : spune că, după 6 mai, când a aflat ce s-a întâmplat la Alba Iulia, a venit la București, și i-a povestit totul lui Iuliu Maniu, rugându-l să intervină la Înalta Regență, să ceară să se pună capăt ororilor.

- **Iuliu Maniu** : "Țin să constat că cele spuse de dl.Jumanca, sunt adevărate." (p. 269)

Bogdan / '29

▣ **Guvernul Maniu.Alegerile./ PSD-PNȚ (Valea Jiului)**

/ **Muncitorii** , văzînd că PSD nu le apără interesele,

s-au îndreptat spre **sindicatul comuniste**.

Așa se explică că la Vulcana , **lista PNȚ a fost "trîntită"**. [...]

[**L.D.: Hunedoara : BMȚ- 594 (vezi Tabloul la Alegeri)**

"Bocancii, făina și slămina sunt de vină " (**aplauze PNȚ**)

/ "**Am venit la putere**.D.prim-ministru,cu ocazia **depunerii jurămîntului dlui prefect Rosvan,i-a dat ordin să meargă pe Valea Jiului** să se intereseze de situația muncitorilor și să raporteze.

/**Raportul** este f. lung; din el rezultă că PSD nu are popularitate în Valea Jiului ;se arată

care sunt nemulțumirile lor ;că Societatea uzează de toate trucurile pentru a-i împila;

că nu respectă ziua de lucru de 8 ore(luîndu-le în considerare doar lucrul propriuzis, nu și drumul în mină, pregătirile etc.) ;că fac decontările fără bază reală ;etc.etc.

Deci **prefectul Rosvan a raportat cu sinceritate situația**. (p. 269)

Bogdan /'29

▣ **Anchetele/ vinovăția PSD/ PCR.**

/ La presiunea muncitorilor,a fost ales **președinte al sindicatelor din Valea Jiului,**

Munteanu (din Barbura,la 100km de Petroșani, cunoscut din '22-'23) , recunoscut și **salarizat,de nevoie ,de PSD** (Flueraș l-a apostrofat să se cumițească !),

/**Delegația sindicală** ,împreună cu Flueraș (care voia să tergiverseze) și Jumanca,

a venit **de 2 ori la București**, la Maniu și Răducanu,cerînd trimiterea unei **anchete**.

În Valea Jiului, numai **grație lui Rozvan nu a izbucnit grevă** (el mergea în fiecare duminică în vale, liniștind spiritele, promițînd ancheta...) ;

/ **Deputatul Mârzea a împărțit ajutoarele** venite de la guvern (2 milioane, pentru alimente, la Petroșani)... dar ancheta nu venea... nemulțumirile au crescut ...

muncitorii s-au înscris la PCR.

/ **Prefectul de Deva, Rozvan** raporta zilnic situația;a înaintat un raport și Ministerului de Interne, dar tocmai atunci Comisia de arbitraj iarăși i-a nedreptățit pe muncitori, vinovat fiind tot PSD.

- **Eft.Gherman**: "**Dacă muncitorii erau în contra noastră !** " (p. 269)

/ **Rozvan** s-a interesat și de muncitorii de la **Călan** (care erau în grevă) , și de la **Brad**, și din **Valea Jiului**. pe cînd **Flueraș** a intrat în mină abia după începerea anchetei conduse de inspectorul Starac.

- **I.Flueraș** : întrebă **pe Maniu**, dacă nu a intervenit personal pentru a se face presiuni asupra **patronului de la Călan ?** și după 13 săptămîni (timp în care organizația PSD din Uniunea muncitorilor din metal , a dat jutoare greviștilor) a fost trimis acolo ca arbitru **inspectorul Georgian**, dela ministerul Muncii.

Iuliu Maniu : "**Este adevărat că dl. deputat Flueraș a intervenit la mine** în această direcțiune.Este adevărat că **am intervenit** și eu personal și **d. ministru al Muncii** , și **cu rezultat**; dar cred că din aceasta nu putem să ne facem niciun merit,

căci **ne-am îndeplinit numai datoria** . (aplauze la PNT)
Iar dacă ar fi să ne atribuim totuș o parte din **merit**, cred că ar fi mai mare pentru noi ,
cari prin **activitatea noastră conștientă** și cu **îngrijirea părintească** pe care o avem față de
muncitori, am izbuti **să aplanăm** aproape totdeauna **conflictele de acest fel**.
Nu ne facem din asta un merit deosebit .**Ne împlinim datoria** și ca oameni iubitori de
muncitorime și ca **oameni cari cu conștiință și sentiment de dreptate** față de **toți**,
stăm în **slujba Staului**." (aplauze prelungite la PNT)

Bogdan /'29

▣ **CGM / Uniunile de breslă / PSD**

- **Bogdan**: "[...] de ce n-ați insistat , cu ocazia încheierii **contractului colectiv de muncă** din **1926, 1927, 1928**, să se facă unele **îndreptări în favoarea muncitorilor ?**"
- **I.Fluraș** : "[...] deși **sunt președintele Confederației Generale a Muncii** din România, ceea ce înseamnă că aceasta este **organizațiunea centrală** a tuturor **Uniunilor** din această țară, această **Uniune** se compune din **uniuni de bresle** ale lucrătorilor în **fier, metal, grafici** etc.Fiecare uniune are **autonomia sa deplină**.
CGM n-are menirea să conducă acțiunile economice ale uniunilor de bresle, fiindcă în fruntea fiecărei uniuni este un **comitet ales de congres**, și sunt deci conducători răspunzători pentru activitatea acelor uniuni.
Rolul CGM este cu totul altul: să coordoneze activitatea organizațiilor afiliate acestei confederații,**să reprezinte** toate aceste organizații în **interesele de ordin general**,față de **organele de Stat**,autorități și așa mai departe." (p. 270)
/ **PSD**, pe care el îl reprezintă în Parlament,"are cu atât **mai puțin dreptul sau rolul direct**,să se amestece în **sindicate**.Confederația generală nu se amestecă în treburile sindicatelor muncitorești profesionale,**cari au organele lor legale**.[...]
Prin urmare **n-am putut să dau mandat dlui Gherman niciodată**, să trateze sau să nu ttrateze.Aceasta nu era de resortul meu. [...] **Nici în 1926**."
/Roagă să se formeze o **Comisie parlamentară** care să studieze situația din Valea Jiului, și PSD va da tot concursul.
"Dar pînă atunci,**declar că de la 1919**, de cînd se încheie **contracte colective** în **Valea Jiului,niciodată n-am reușit** să încheiem **contracte colective** pe bază de **înțelegere**, ci întotdeauna **conflictele** au trebuit să fie **deferite arbitrajului**, care **să decidă**.(o singură dată, Gr.Trancu-Iași a reușit !)
iar dacă nici arbitrajul nu reușea, **se ajungea la Tribunal**. (p. 270)

Bogdan /'29

▣ **Sindicatele ,Valea Jiului.1929**

/ **PSD**, prin agenții săi și prin **președ.Martin Moldovan**,a voit să serbeze cu **drapele roșii**; împreună cu cca 200-300 muncitori, s-au dus la pasul Surduc ; la întoarcere, au vrut să facă scandal, și jandarmii i-au potolit.
președ.PSD Munteanu s-a opus, a convins muncitorii să nu participe;
- **L.Rădăceanu** : **Munteanu** n-a fost niciodată președinte la partid. A fost **la sindicat** .
- **Bogdan** : **Munteanu**,vîzînd că ancheta promisă nu mai sosește, a convocat o adunare generală la **Lupeni** , și-a înaintat demisia, muncitorii i-au respins-o și atunci , au făcut un **sindicat "independent",fără culoare politică**.
În primele zile s-au înscris peste 3.000,iar **Munteanu este foarte iubit în Valea Jiului...dar nici pînă azi nu au primit aprobarea...**
- **I.Mirescu** : acesta este **substratul !** de aici a plecat Lupenii !
- **N.Bogdan** : "Există vreo țară în **Europa** unde să fie **numai un sindicat social-democrat ?**"
În toate țările există, de ce să nu fie și la noi ? (aplauze la PNT)
- **I.Mirescu** : "Le faceți **sindicate independente** și aici îi **împușcați !** "
(întreruperi, zgomot , protestări la PNT)
- **I Fluraș** : acest **Munteanu** a fost și este "**un agent provocator**"

(urmează un duel între ei, pe problema anchetei, a delegațiilor, etc. în care intervine și Răducanu, destul de echivoc, de incoerent).

- **Bogdan** : Când comisia de anchetă a ajuns la mina "Victoria",
d. **Flueraș a spus minerilor** : **<Toți deputații din parlament ar trebui spânzurați**, pentru că **nu fac o lege** prin care **să se dea minele în stăpânirea muncitorilor pentru a nu fi exploatați de burghezie** .>

- **I Flueraș** : Eu am spus așa ceva ?

- **Bogdan** : Să-i faci proces de calomnie, ca să i-o dovedească.

Muncitorii i-au răspuns : **<Da, dle Flueraș, ar trebui spânzurați toți**, însă mai înainte **să începem cu voi, care ne-ați vîndut drepturile noastre burghezimii** .>

După acest răspuns, dl **Flueraș s-a apucat de pregătirea grevei**, pentru **1 august**.

- **I Flueraș** : Nimic din ceea ce spuneți **nu este adevărat** . (p. 271)

Bogdan / '29

▣ Întruniri PSD, 1- 6 august '29

/ **Prefectul** avea cunoștință de demonstrația pusă la cale pentru **1 august**.

[**Bogdan** citește din **rapoartele Siguranței**] :

La Petroșani, la sediul sindicatelor, a condus întrunirea **Al. Lucian**. Au luat parte 300 de muncitori și 20 de femei. Din ordinul lui Gîrbovan, **steagul roșu** a fost arborat în curtea sindicatelor.

(**aplauze la parlamentarii PSD**) . La deschidere, **Gîrbovan** a protestat contra organelor polițienești ; Gruber (secretar gral al PSD-Cluj) a explicat conflictul dintre Rusia și China, exprimîndu-și îndemnul ca muncitorii să nu participe.

La mina "Ștefania", președ. PSD **Martin Moldovan** a explicat de ce depind minierii de **Uzina electrică**, îndemnîndu-i la **ocuparea ei**.

Între timp, **PSD** a răspîndit tot soiul de **minciuni și zvonuri pe seama anchetei**, ceea ce a determinat pe **muncitori să declare grevă**, **patronată de ... direcția minieră și încurajată de PSD**.

Bogdan / '29

▣ Răspunderea prefectului Rosvan

- **Bogdan** : [prezintă dovezi că Rosvan este român- vezi la steluță] [...] [...] [...]

Ed. Mirto : "[...] **ați spus**, fără să controlați, sub semnătura unuia din dvs. [PSD]

că pînă **și prefectul a tras personal cu pușca**, în ziua de 6 august.

Ați semnat acest lucru. **Recunoașteți, ați făcut un păcat cu el**. [...]

Unul din dvs a afirmat și semnat că are **dovezi** în această privință"-

I. Flueraș : "În memoriul pe care l-am trimis dlui prim-ministru, se spune că **se afirmă că el a tras, dar că nu s-a dovedit** ." [...] "Puteți să-mi spuneți dle pe nume, căci eu nu am obiceiul să ocolesc lucrurile."

- **Ed. Mirto** : "Nu știu pe cine din noi înșeală memoria, dar eu îmi aduc aminte că a fost altfel. **Ați spus că prefectul a fost cel dintîi care a tras, și că aveți dovezi scrise**, cu care să arătați acest lucru."

Bogdan / '29

▣ Concluzii

" Dacă avem în vedere **întreaga lui activitate națională românească**, parlamentară și extra parlamentară, și dacă ținem să afirm aici, că **întreaga bancă ministerială a fost convinsă de nevinovăția** lui, acest om care, 25 de ani a fost membru devotat al acestui partid, **în numele legalității** care stă la baza acestui partid, **cer să fie reintegrat în postul de prefect**."

(**Aplauze la PNT**) ("**Rușine!**" **la PSD**) (p. 274)

Bogdan /Lupeni'29

23.) **Eftimie Gherman (PSD), Chestiune personală**, 12 dec. '29

(DAD, MO 12, ședința din 12 dec. '29, p.274-279)

[L.D: implicarea PSD, a lui personal, în mișcarea sindicală, în tragedia de la Lupeni.]

Integral xeroxat ; în calculator, dispersat problematic.]

Gherman / dec.'29

Timp de 4 ore [Ghiulea, Bogdan] **au adus acuze PSD**, lui personal, despre cele întâmplate la Lupeni. De aceea consideră necesar să lămurească niște lucruri.

▣ **Cazul "Muntean" - PCR (retro')**

/ D. Bogdan a spus că PSD, prin "dictatură", a exclus o serie de reprezentanți ai sindicatelor la **Congresul din 1923**. A fost **primul congres** general al sindicatelor din țara românească, pînă atunci, situația nefiind clarificată , **socialiști și comuniști** fiind în **aceleași organizații , aceleași sindicate**. În toate țările s-a produs această despărțire, această clarificare. "Am spus în mod **sincer și pe față** : cine sunt comuniști, să rămînă comuniști, să-și facă **organizații comuniste**, și cine sunt **social-democrați** să facă la fel."

Atunci, fiecare s-a declarat **una sau alta**.

"Singur Teodor Muntean, care era reprezentantul **sindicatului de la Lupeni** , a avut o **ținută dubioasă**, s-a declarat **nici pentru una ,nici pentru alta**."

[LD : **nu era voie să faci sindicat decît socialist sau comunist ?**

Nu prea știu eu cum a evoluat mișcarea sindicală la noi...]

.....Și atunci, ca reprezentant al Uniunii minerilor, ...avea "datoria" să "urmărească" de aproape **activitatea lui Muntean**, cerînd lămuriri de la tovarășii de acolo. După 3-4 luni (are dosarul) , la începutul anului 1924, află că **Muntean** "sta în perfectă **legătură de corespondență cu partidul comunist** "

/ [citind din scrisorile lui Muntean] : **< Tov Gherea** [pseudonim], în momentul de față îți scriu din Deva ,din cauză că din Valea Jiului nu-ți pot scria , că Siguranța reține orice scrisoare , avînd dreptul de a cenzura orice scrisoare[...] prin faptul că pe Valea Jiului există starea de asediu.[...] Subsemnatul **Teodor Muntean** din comuna Lupeni, Valea Jiului, am primit o **scrisoare de la tov.Koblos**, prin care mă înștiințează că **partidul comunist** , în luna februarie, va ține un **congres general**, legal sau ilegal, la care ne invită și pe noi , din Lupeni. [...] ne invită să facem darea de seamă morală și materială.

[...] După congresul sindical al spărgătorilor din Cluj, **am luat legătura cu tov.Berger** din Brașov , primind de la el instrucțiunile și administrația , precum și mărcile necesare pentru **a înființa secțiunea Lupeni**.[...] eu am înscris deocamdată 11membri [...] dar din cauza stării de asediu care este foarte severă, **nu putem declara secțiunea**.[...] atîta timp cît suntem **afiliați la Uniunea minieră din Cluj,nu putem să ne declarăm ca atare, adică ca comuniști**.

În congres să nu amintiți de noi, sau să publicați în ziar ceva.[...]

noi nu ne uităm datoria noastră față de **lupta pentru desrobire** , și suntem gata a ne sacrifica pentru această **cauză sfîntă** și pentru **crezul și cugetul nostru**, de a le pune în realitate.>

(p. 275)

/ După ce a avut toate datele, după ce s-a convins de acțiunea lui Muntean (avea toate instrucțiunile PCR, prin care i se arăta tactica de a atrage la comunism ,toate sindicatele), **Gherman s-a simțit obligat să propună , în 1924, excluderea lui Munteanu din sindicatul minerilor**. (p. 274-275)

/ Prin 1919-1920, **Munteanu** făcea propagandă printre muncitori să treacă la baptism; apoi (pînă a fost exclus) , **a luat bani** și de la **Uniunea** sindicatelor miniere **și de la comuniști** ; după aceea, a trecut pe față la **comuniști** și primea **subvenții și de la Siguranță** ; iar apoi, **merge braț-la- braț** cu ...**d.Rozvany** și **d.Bogdan** îl prezintă ca pe **un erou național !** (p. 278)

/ În nov.1928, **sindicatul** minerilor din **Lupeni nu avea decît 600 membri**; se convoacă o adunare "poporană" , la care participă cca **3.000 de persoane**, și **Munteanu "se alege președinte** la un sindicat unde nici nu era membru." (p. 279)

Gherman / dec.'29

▣ **Contractul colectiv - 1926 (vezi la Muncitorime)**

El a luat parte la negocieri și ține să facă niște precizări

Iuliu Maniu : " D-le deputat, binevoiiți **a nu face confuziunea** spunînd că

ceea ce a hotărît sindicatul d-voastre, a hotărît întreaga muncitorime de pe Valea Jiului. Aici este deosebirea dintre noi. [...] **realitatea** este că **sindicatul muncitoresc social-democrat** formați o mică parte a muncitorimii din Valea Jiului și că, în acest sindicat, [...] dvs ați fost o persoană conducătoare și ați consimțit chiar prin votul acesta unanim - foarte rău - la o transformare a condițiilor de trai a muncitorimii, care au fost defavorabile întregii muncitorimi.

Or, aici este discuțiunea, anume că din această cauză, sindicatul dvs., la un moment dat, nu a știut să apere adevăratele interese ale muncitorimii, și muncitorimea din Valea Jiului, din această cauză nu numai că sentimentele lor față de dvs. au continuat să se răcească, dar această răceală s-a accentuat, înstrăinându-se cu totul de dvs, ceea ce a avut drept urmare ca **sindicatul național** sau **alte organe [comuniste]** de acolo, să prindă puteri, peste puterile dvs." (aplauze PNT)

Gherman / dec.'29

▫ **Mentalitatea minerească** (vezi la Muncitorime)

"Este o mare eroare. De când există Valea Jiului [LD: !!!], niciodată [L.D.!!!] nu s-a putut ajunge la o înțelegere [LD!!!] între muncitori și reprezentanții societăților. Toate conflictele au fost aplanate prin hotărâri de arbitraj ale tribunalului. [LD:!!!] Aceasta tocmai din cauză că nu se putea ajunge la nici o înțelegere [LD!!!] între reprezentanții muncitorilor și a patronilor. [...] inspectoratul muncii a trimis întreg dosarul la tribunal."

Gherman/ dec.'29

▫ **Lupeni.** (vezi la Muncitorime și la PCR)

// "**Partidul comunist** a încercat în nenumărate rînduri și n-a reușit niciodată să-și formeze organizații în rîndul muncitorilor din zona minieră. De data aceasta au concentrat o serie de persoane pe Valea Jiului [...] Acești oameni au ajuns în unele localități cu sprijinul unor membri ai partidului național-țărănesc, în conducerea sindicatelor.

Tot sub scutul și la adăpostul lor au scormonit toate patimile și ura dintre muncitori, promițându-le lucruri irealizabile.

Înurma acestor acțiuni s-a creat o situație insuportabilă pe Valea Jiului. [(p. 279)

EftimieGherman / dec.'29

▫ **Sforării politice "sindicale"**

/ D.Bogdan a adus în discuție chestiunea "**bocancilor cu preț redus**". (care s-a perfectat în 1925, deci înaintea contractului din '26). Și Bogdan a fost tîrît la tribunal și achitat, în urma unei intrigi puse la cale de liberali. Acum a fost "**indus în eroare**" el de Buciumeanu, care a pus la cale toată intriga.

- **Ed.Mirto** : dar a fost secretar la sindicatul dvs.
- **Gherman** : A fost, dar l-am dat afară pentru că "făcea slujba liberalilor", și atunci...

d.Rozvany l-a primit...

[Iată ce declara acest Buciumeanu, în 17 mai 1928 : <Din partea subsemnatului, **Pavel Buciumeanu**, declar că nu aprob acțiunea de turburare a muncitorilor din Valea Jiului, că acțiunea aceasta nu se face de către conducătorii organizațiilor muncitorești, ci de conducătorii locali ai partidului național-țărănesc. [...] Această acțiune are interese străine de ale muncitorilor și este întreprinsă de persoane străine de muncitori [...] pe care conducători ai partidului național-țărănesc caută să-i agite " >]

"Această declarație a fost prezentată în scris d-lui Tătărescu, fost subsecretar la Intene " (p. 279)

Gherman/ dec.'29

24.) **N.Polizu-Micșunești (PNȚ, deputat Dorohoi), discurs la mesaj, 13dec.'29**

(DAD, MO, 13, șed. din 13 dec.'29, p.286- 301)

[L.D: discursul integral xerox.În calculator , dispersat problematic.
Titlurile, sublinierile, parantezele, coloratul ,imi aparțin]

Polizu-Micșunești /'29

▣ **PNȚ-PSD**

Nu consideră PSD vinovat că a criticat Mesajul.Lupta civilizată parlamentară , catehismele politice ale partidelor, sunt atât de deosebite,încît conduc la aceasta.

"Catechismul nostru burghez este, desigur, foarte diferit de catechismul comunisto-socialist al lui Karl Marx." Dar se aștepta la o **atitudine mai consecventă**, pentru că trebuie să fi existat **ceva afinități** , din moment ce au încheiat **cartel electoral cu PNȚ** .

Polizu-Micșunești /'29

▣ **Denunțarea cartelului electoral PNȚ-PSD**

/ "[...] este cert că **dacă s-a făcut un cartel electoral** între noi, **d-voastră** ați făcut **un pas spre dreapta** ,noi am făcut **un pas spre stînga** ;nu are importanță cine a avut meritul, pentru că aceasta **poate preocupa pe dansatorii politici**.Pe noi ne preocupă ralitatea.[...] Numai aceasta putea să determine un cartel."

/ **Ce a făcut acest guvern** pentruca **PSD să ia această atitudine radicală** numai după un an de experimentare a **principiilor acestui cartel ?**

"D-voastră , partid de doctrină, **găsiți că este puțin** cînd, în această țară, **s-a ridicat starea de asediu, s-a suprimat cenzura și s-au făcut alegeri** ,așa cum puține alegeri, în puține țări, au fost de **libere?**"

/ "Cred că **este o exagerare** cînd, numai pe baza celor două cazuri, pe cari le-ați invocat ,**să denunțați**, ca să zic așa , **cartelul și afinitatea sufletească și intelectuală** dintre guvern și partidul social-democrat ."

/ " Vasăzică , **ați denunțat cartelul** pentru **două incidente regretabile :o bătaie la poliție și ceva desigur și mai regretabil, tragic, jalea care a rezultat din conflictul minier dela Lupeni**. [...] vă rog să credeți că **nu e nevoie să fii socialist**, pentruca **să deplîngi moartea a 26 de mineri** , dar măcar a unui singur minier."

/ "Eu cred că dacă d-voastre ați fi fost **mai obiectivi**, sau dacă n-ați fi fost mușcat și dvs.de **șarpele bizantinismului partidelor burgheze**, de a face opozițiune pentru opozițiune, n-ați fi putut ajunge la această concluziune,penrucă **trebuia să studiați chestiunea în ansamblu**."

/ "Din punctul de vedere al **realizărilor democratice**, incontestabil că **acest partid** a creat **un adevărat riss-regimento în Țara Românească** și noi, cînd am făcut cartelul, trebuie să recunoașteți, că **pasul care l-am făcut spre stînga** , a fost foarte **mare și foarte elocvent și promițător** de un viitor și mai fructuos" (apluze PNȚ) (p. 297) [...] [...] [...]

- **Al.Lucian : "Cartelul a fost pur electoral."**

Iacob Pistiner : "Noi am votat și anul trecut contra Mesajului.[...]

În deplină **independență** am fost " (p. 298)

Polizu-Micșunești /'29

▣ **Lupeni .**

/Examînd și criticînd **cazul de la Lupeni**, PSD trebuia să-și declare opoziția numai pe aceste cazuri [și bătaia de la poliție] Cu atât mai mult , cu cît ați văzut că **"cele mai frumoase teorii, cele mai frumoase ipoteze, cînd se izbesc de realitate** , te duc în fața unor situațiuni cari te cam **deconcertează**, fiindcă asupra **cazului de la Lupeni**, cari de sigur că din punctul de vedere al dvs.,al social-democrațiilor, era ceea ce trebuia să vă intereseze mai mult - ați văzut că asupra acestui caz, din cîte a transpirat pînă acum din interpelările făcute,**se aduc acuzațiuni chiar partidului social-democrat, că ar fi de vină că acest incident s-a produs**."

/ "[...] la ce se reduce această tristă și nenorocită **afacere de la Lupeni** [...] :

la o **chestiune de dozaj**, dacă **guvernul nu a stăruit deajuns pentru accelerarea anchetei**."

(p. 297)

Polizu -Micșunești /'29

▣ Înarmarea.

/PSD a criticat Mesajul pe considerațiunea că **guvernul PNT**, în mod public, "se înarmează". A persistat în această critică, chiar când i s-a demonstrat că toate **precauțiunile sunt "defensive"**.

- **Iacob Pistiner** : "Am spus că n-am nici o îndoială că **guvernul român dorește sincer pacea**. [...] **Ar fi o nebunie să cred că guvernul dorește războiul.**"
- **Polizu-Micșunești** : "Dvs cereați un lucru : ca noi, **să nu dezarmăm**, dar **să nu ne pregătim** în nici un fel **armata !** "
- **Iacob Pistiner** : "Să nu se facă înarmări mai mari decât pînă acum ."
- **Polizu-Micșunești** : "vedeți, iarăși e **o chestiune de dozaj**; în realitate, dvs. ați vrut să avem **o armată neînarmată** " În țările unde guvernează social-democrații de ce se fac înarmări ?
- **Iacob Pistiner** : Dimpotrivă. **Danemarca** a dezarmat acum totul ;în Anglia, știți ce se întâmplă acum ; Germania este dezarmată chiar prin tratat; (p. 298)
N.Polizu-Micșunești'29

25.) **P.C.Andrei (PNT, stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29**

(DAD,MO. 14, șed. din 16 dec.'29. p. 318-324)

[L.D-Discursul integral, xeroxat ;în calculator, dispersat problematic

Titlurile, sublinierile, colorarea ,parantezele drepte îmi aparțin.

Este evident că Petre Andrei reprezenta "**stînga**" **democratică.**]

Andrei /dec.29

▣ Criticarea PNT

Va stăruii asupra **obiecțiunilor** pe care le aduce "**tînărul**" PSD, al cărui democratism "nu poate fi contestat".

/ În revista "Mișcarea socială, nr.2/ 1929, (în care își expun concepțiile teoretice și critică guvernarea) **Ilie Moscovici** afirmă categoric că "**nu a crezut niciodată în misiunea istorică a PNT**, dar a sperat că, din interes de partid, "**va face operă democratică**". Constată că **guvernul și PNT** "nu a dat dovadă de **curajiu democratic**", nici economic, nici administrativ, etc. "**Obiecțiunea este nedreaptă și nejustificată**".

Chiar d. **Pistiner**, la discutarea Legii administrative, după ce a adus o serie de amendamente, a spus <**recunosc că în acest parlament există spirit democratic** >, etc etc...

În aceeași revistă, colegul **Lotar Rădăceanu** spune:

<Trebuie să recunoaștem că **PNT și-a îndeplinit misiunea istorică** pe care o avea în realitate. **Un regim democratic a fost, de bine de rău, instaurat** .

Astăzi **libertățile cetățenești sunt în general realizate**, iar **legislațiunea** pășește timid, dar totuși netăgăduit, **pe drum democratic**. Privind lucrurile sub aspect general, marele progres realizat față de timpul guvernării liberale este de netăgăduit .> (p318)

- **Virg.Madgearu** : "Unitatea de doctrină este o tradiție a socialismului. "(ilaritate)

- **Petre Andrei** : "Socialiștii ne critică că **nu suntem prea democrați**, iar **reacționarii**, din contra, că **suntem prea democrați** . " (p. 319)

Andrei /dec.'29

▣ **Liberalism (PNL) -Democratism (PNT) (Vezi pe larg la Doctrine)**

[LD: cum să admit că Petre Andrei putea să aibă o asemenea **confuzie**, de a **contrapune democrația liberalismului**, decât obligat de **servituți de partid** ? Există la **doctrinarii PNT**, după fuziunea cu PNR, dar ,mai ales, după venirea la putere, o mare grijă de a **scăpa de eticheta " țărănism "** și de "**lupta de clasă**" .

Cu evidente **elemente doctrinare socialiste** , cu această substituire de termeni, au ajuns la un **impas de identitate**]

Andrei / '29

▣ Muncitorimea. Protecția socială.

[L.D.:împrumut doctrinar socialist : protecția socială, identificată cu democratismul economic.Alții vorbiseră de "datoria " față de contribuția socialiștilor la emanciparea țăranilor...]

/"Dar **concepția noastră este mai amplă și programul nostru mai dezvoltat** ,

căci democratismul, a cărei realizare am început-o în formă politică , tinde să se extindă și în alte domenii ale vieții publice, în primul rând în viața economică.

/Din **Legea contractului colectiv de muncă** se întrezărește această **idee directivă**.

/ Sperăm ca în **Legea camerelor de muncă** și a **asigurărilor sociale**, pe care le anunță

Mesajul,se va face un pas înainte și se va vedea tendința **democratismului economic** pe care-l reprezentăm.

- **Lotar Rădăceanu** : "Deocamdată se vede numai **biurocrația** în proiectul acesta."

- **Iacob Pistiner** : "**Biurocratismul** funcționarilor,[...] în legea asigurărilor."

- **Dr.Lupu** : Nu mai scrie dle Rădăceanu, că o pățești ... (Ilaritate)

- **V.Madgearu** : "**Democratismul și socialismul sunt frați buni**"

Andrei /'29

▣ Proprietatea țărănească.

[L.D. interesant este "**legitimitatea**" **țăranismului** de către ... **doctrina socialistă !**]

/ **Karl Marx** un fel de paralelism între evoluția industrială și evoluția agricolă, afirmând că,odată cu concentrarea capitalurilor,se face și **concentrarea proprietății**.

/" Dar ,cum spuneam, faptele sunt mai puternice decât **concepțiile noastre** [?!?],

Istoria evoluțiunii economice a arătat, bazându-se pe cifre statistice,că **proprietatea țărănească mică și mijlocie** este în plină dezvoltare."

/"**Socialiștii** chiar au trebuit să-și **modifice atitudinea față de țărănime și problema agrară**.

Mai mult, în **Congresul social-democrat** care a avut loc la Kiel , în 1927, **socialiștii** au afirmat că este un proces natural **trecerea pământului** în mîna celui mai bun **cultivator**." [...]

Andrei / 'dec.'29

▣ Stat cultural-democrat. [Țărănesc]

(vezi pe larg la **Cultură**)

[Printre puținii oameni politici ai timpului care se ocupa de acest aspect.Desigur, își punea pecetea , profesia.Dar, ca și în cazul altor probleme abordate,Petre Andrei se raportează ,pornește chiar, de la susținerile **socialiștilor**, pe care le extinde la "**democratismul**"

revedicat ca **doctrină a PNȚ**. Poate unde erau și singura "opopziție" în parlament?

Sau legătura spirituală era mai profundă ? Nu i-am citit opera științifică.]

(p. 323)

/ "Dlor,să-mi dați voie să **recunosc un adevăr** și să **resping o obiecțiune** care se aduce **socialiștilor**, anume că ei se gîndesc numai la școli populare : trebuie să le facem dreptate.Ei reclamă astăzi ca precursori ai socialismului pe Kant și Fichte, dîndu-și seama că **idealul socialist** nu va putea fi realizat într-un viitor, oricît de îndepărtat, decît dacă **ideea socialistă pătrunde adînc în suflet**."

/ "Noi trebuie să ne dăm seama **democrația** nu va putea fi realizată decît dacă

spiritul democratic pătrunde adînc în suflet. [...][...][...]

(Aplauze la **PNȚ** și **PSD**)[L.D.: **prima oară**,primul și singurul **aplaudat**, în acea sesiune.]

Andrei /*dec.'29

▣ PNȚ - învățăminte istorice -

(vezi context la **PNȚ**)

/ Din punct de vedere programatic, **vechiul partid conservator** era întotdeauna cu cel puțin **zece ani în urma partidului liberal**.

Noi trebuie să inversăm acest raport ,și să fim,din punctul de vedere al programului democratic, **cu cel puțin zece ani înaintea partidului liberal**."

- **Iacob Pistiner**: "Prea puțin"
 - **Petre Andrei** : "Totdeauna sunteți nemulțumiți." [...] (p. 323 - 324)
Petre Andrei /dec.'29
-

26.) **Lotar Rădăceanu (PSD), discurs la mesaj, 16 dec.'29**

(DAD, MO.14, ședința din 16 dec.'29, p. 325-331)

[L.D.discursul integral xeroxat.In calculator,dispersatproblematic
Ultimul orator social-democrat,la mesaj ;dupa toate discursurile, disputele si polemicile PNȚ-PSD;
după "provocarea" lansată de PetreAndrei]

N-ar mai fi luat cuvîntul dacă Petre Andrei n-ar fi adus în discuție politica PSD,semnalînd o lipsă de omogenitate de păreri, pornind de la un articol al său din " Mișcarea Socială", pe care ,însă, nu l-a parcurs pînă la capăt...

Rădăceanu / dc.'29

▣ **Regimul PNȚ**

/ "Ar fi într-adevăr lipsit de obiectivitate dacă noi, chiar cu această hotărîre de opoziție, chiar cu aceasă hotărîre de critică neîndurată a greșelilor actualului regim, nu am recunoaște franc că **prin schimbarea de regim** care s-a produs în noiembrie 1928 **s-au schimbat multe în această țară** și că într-adevăr **s-a realizat o nouă bază pentru viața politică a țării**.

Fiindcă în cei **10 ani de dictatură liberală** nu exista o **viață politică normală** în țara românească, nu exista **posibilitatea unei lupte libere** între curentele politice și între clasele sociale .**Tot poporul, toate clasele sociale gemeau sub această apăsare** politică care nu permitea nici o manifestare liberă de idei și de aspirațiuni.

Și atunci **schimbarea de regim** de anul trecut a avut menire, această **misiune istorică** ,dacă vreți,**să dărîme un regim de opresiune** care a răpit întregului popor libertățile politice , pentruca **să pună în locul lui** ceea ce **am recunoscut că s-a pus :**

un început timid de democrație , un început, de bine de rău, instaurat."(p. 325)

[trece la argumentarea acestei teze, punctual.Vezi mai departe]

Concluzia finală : laturile politicii guvernului, oricum ar fi examinate, **"toate au un caracter capitalist, o orientare spre capitalism**,că în forma acestei **democrații** , **abia la început**, astăzi dvs.faceți **o politică burghezo-capitalistă.**" (p. 330-331)

Rădăceanu / dec.'29

▣ **Rolul PSD**

/ Iar **PSD**, ca partid al clasei muncitoare, **"nu putem să fim decît în opoziția cea mai dîrză cu această politică burgheză**, și **să apărăm interesele clasei muncitorești**.[...] dar în același timp, **și democrația**, luptînd pentru înfăptuirea ei **integrală**.

Căci noi știm că **democrația pentru noi** [...] este **cel mai bun teren de luptă** pentru **marile noastre idealuri politice**,cari trec **dincolo de marginea societății capitaliste** "**(aplauze PSD)** (p. 331)

Rădăceanu / dec.'29

▣ **Reforma electorală.** (**vezi la Regim electoral**)

/ Este "baza unui regim democratic" , de ea depinde "dacă forțele vii ale unei națiuni ,toate clasele sociale, toate ideile , se pot într-adevăr manifesta în Stat . (p. 326)

Rădăceanu / dec.'29

▣ **Sistemul de partide.** (**vezi la Sistemul de partid**)

[L.D.am copiat întreg paragraful ce urmează pentru a reuși să înțeleg ce a vrut să spună.
Nu am reușit.Chiar nu știu ce a vrut să spună...] (p. 326)
Rădăceanu / dec.'29

▣ **Minorități** (**Vezi la Minorități**)

"Dar un criteriu din cel mai important și decisiv al democrației este fără îndoială problema minorităților. Și aici constatăm că nu s-a făcut nimic pentru rezolvarea ei..(p. 327)
Rădăceanu / Petre Andrei / N.Costăchescu / dec.'29

▣ **Antisemitism.** (**Vezi pe larg la Antisemitism**)

[L.D: atenție ! ce ton aparent temperat dar insinuant și imperativ !]
/ "Fiind vorba de minorități, dați-mi voie să spun câteva cuvinte de critică în legătură cu atitudinea guvernului față de ultimele tulburări studențești și mai ales față de **Congresul de la Craiova.** (p. 328)
Rădăceanu / dec.'29

▣ **Armata [cunoscuta teză socialistă a dezarmării și pacifismului] (p. 328)**

Rădăceanu /dec.'29

▣ **Problema agrară** (**vezi pe larg la Agrarism**)

Prin reforma agrară din România , nu a biruit "proprietatea mică" asupra celei "mari", ci "**sistemul burghezo-capitalist**" asupra "**sistemului feudal**".[...]
Rădăceanu : "Celălalt proces, [...] procesul de formare a unei țărăniimi sărace, fără pământ, acela n-a găsit în dvs.apărători , și n-a găsit la dvs. înțelegere.
Noi credem că **Statul** [...] are datoria să vină și în ajutorul țărănimii proletarizate [...] care va constitui în curînd o nouă problemă socială foarte gravă a Statului de mîine."
(apluaze PSD)

- **Lotar Rădăceanu** : el este mai degrabă de acord cu dr.Lupu, că **PNȚ a lucrat în interesul "țărănimii chiabure."**

-**Lotar Rădăceanu** : În lăuntru regimului de azi, **PSD sprijină țărănimea săracă**, și dorește măsuri de îmbunătățire a stării ei.(enumeră aceste măsuri) (p. 329)
Rădăceanu / dec.'29

▣ **Politica muncitorească.**

Colegii social-democrați au vorbit despre **politica muncitorească a guvernului:**
Nerespectarea și neaplicarea legilor fundamentale (p. 330)
Lotar Rădăceanu / dec.'29

27.) Pamfil Șeicaru (ziarist independent, pe lista PNȚ, deputat de Dolj), discurs la mesaj, 10 dec.'29

(DAD, MO.10 , șed. din 10 dec.'29, p 202-209)

[L.D. Discursul integral, xeroxat ; în calculator, selectat și dispersat problematic.
În prima sesiune('28/ '29) nu cred că a vorbit la mesaj; a avut doar intervenții ;
Ține un discurs coerent, documentat, ușor detașat, "neutru" dar loial PNȚ,
care (culmea !) stîrnește reacții de "sensibilitate" la majoritari , reacții de respingere la adversari.Dar Șeicaru s-a străduit să explice câteva aspecte delicate din politica guvernului Maniu, să evidențieze "circumstanțele atenuante" ale eșecurilor.]
Șeicaru / dec.'29

▣ **PSD**

/ Critica PSD s-a împărțit în două : **suferințele șomajului și înarmările.**
Șomajul - ridică **ecuația economiei noastre naționale** : suntem țară agricolă sau industrială?
[vezi pe larg la :**Agrarism**]

Paradoxul soc-dem. români :**reprezintă muncitorimea și atacă Industria !**

- **Lotar Rădăceanu** : **burghezia,nu industria!**

/ Critica "**ideologiei pacifiste**", s-a manifestat prin **obiecțiunile radicale**

ale **social-democrațiilor împotriva înarmărilor**. [vezi pe larg la **Armata**]

teza d-voastră este că **Sovietele au instaurat un regim de dictatură** și

chiar d-voastră **ați recunoscut că toate regimurile de dictatură - albă sau roșie -**

caută **o diversiune în război**.Veți recunoaște , deci, că dacă această graniță a noastră este

amenințată , **nu puteți cere să ne transformăm în martiri !...**

I.Mirescu : "Aceasta este cu totul altă chestiune. Ceea ce cerem noi , este ca

România să înceteze de a se mai considera jandarmul Europei ."

[**X 1919. Mirescu** : "**Ați dărâmat un regim comunist** , și ați instaurat regimul de astăzi de la **Budapesta ."**] (vezi la **Armata.**) (p. 206)

Șeicaru : **Ce înseamnă dezarmarea materială propusă de dvs.?**

"Să lăsăm **această țară** , amenințată, **pradă primelor sotnii de cazaci** ,

care poartă astăzi **stema sovietică** , după cum purtau înainte stema țarilor ?"

- **I Mirescu**: " Așa pusă chestiunea , este **tendențios** pusă și eu cred că vă dați seama !"

[vezi mai jos: **Pericol sovietic**]

- **Șeicaru** : el îi cunoaște pe social-democrați , nu-i confundă cu comuniștii ;

citește "**L'Humanité**"în care sunt copios înjurați ; presa lor, socotește **Rusia sovietică** ca stat

agresiv (ex. în conflictul sovieto-chinez),caracterizînd-o drept "**militarismul roșu**" .

Ce-i face să creadă că aceeași **Rusia sovietică nu poate agresa România?!**

[**X Socialistul Vandervelde** definea astfel patriotismul : <**Patria nu are ca fundament numai categorii economice, ea nu este închisă în cadrele strîmte ale unei proprietăți de clasă.Patria are mult mai multă profunzime organică și mult mai multă înălțime ideală.Ea ține, prin însăși rădăcinile ei ,de însuși fundamentul vieții umane : aș putea spune de sufletul temeinic al omului.** > Care burghez nu ar iscăli o asemenea definiție ?

- **Lotar Rădăceanu** : "**Nici un burghez !**"

(p. 207)

Șeicaru / dec.'29

28.) **Mihail Ghelmegeanu (PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail)**

Discurs -concluzie , 17 dec.'29

(DAD, MO 16, șed. 17 dec.'29 , p. 355-366)

[**LD** : discursul integral, xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Deși a spus că nu va polemiza cu PNL, întregul lui discurs nu a fost altceva ,

decît **o antiteză PNȚ-PNL** Accentul pe o argumentare metamorfozată semnificativ :

PNȚ - partid de "centru", de "echilibru", de"arbitraj", între stînga (PSD) și dreapta (PNL) ;

Regimul PNȚ: regim democratic (țărănism atenuat)]

Discuția la mesaj nu a fost lipsită de **note noi**.

[discursurile PSD și minoritari,**L.D:** **vezi mai jos**]

/În felul acesta , **regimul de astăzi** "a dovedit că **înțelege să rupă cu metoda guvernelor**

trecute , pentru care **orice social-democrat era un comunist și**

orice minoritar un indezirabil" (**aplauze la PNȚ**)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **PSD**

/ "Ca un semn al vremurilor, **partidul social-democrat** a fost în măsură

să-și exprime **punctul său de vedere** în întregime,să prezinte **o critică adeseori virulentă**, deși de cele mai multe ori **nedreaptă."**

/Chiar dacă **PSD** nu ar reprezenta cele **50.000 de voturi**, chiar dacă prin unii **conducători** n-ar fi

participat la **Alba Iulia**, pentruca să ajute la împlinirea unui destin istoric, " trebuie să

considerăm , ca un cuvînt de laudă pentru regimul actual, că **însfîrșit , proletariatul are** în

această incintă **reprezentanți direcți și imediați** ai săi;

acest **proletariat** care, oricare ar fi ideile sale, reprezintă **o realitate socială** ,

fiindcă aduce o contribuție de seamă la **marele capital al muncii românești.**" (p. 355)
/ D.dr.Pistiner, care știe simpatia pe care o am cu "tinereasca lui persoană",
s-a pus într-o situație cam delicată. În tot discursul să **nu există o singură vorbă despre**
"interesele clasei muncitorești", în schimb, critica sa este **specific burgheză.**

- **Pistiner** : "**Democrația** este o chestiune care **interesează numai burghezia ?**"

Ghelmegeanu : Din socialism, Pistiner nu și-a adus aminte decât de a protesta contra **unui așa-**
zis militarism, și de a cere **pulbere pentru armele vânătoarești ale minoritarilor !**

[Vezi la **Armată**] (p. 358)

[**LD: ironia soartei ! etapele s-au scurtat, iar Ghelmegeanu, nu Pistiner,**
a servit regimul comunist !]

/ Fiind socialist, **Pistiner** și-a adus aminte de "**scurtarea etapelor de evoluție**",
și, socotind că PNT a luptat 10 ani în opoziție, a bănuț "cu oarecare certitudine",
că **spre 1940, va veni rîndul PSD să ajungă la guvern !**

"[...]din **această iluzie a scurtării etapelor de evoluție,**
d-voastră să **nu faceți mijloc de apăsare asupra clasei muncitoare,**
care nu poate încontinuu să rămînă nici **victima iluziilor,**
nici **victima neînțelegerii d-voastre.**" (p. 358)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **Armata .**

[**LD: ca și cu alți adversari, în loc de analiză doctrinară, Ghelmegeanu recurge la**
ironie și bășcălie ! Penibil !]

/ Din socialism, dr.Pistiner nu și-a adus aminte decât de două lucruri :
de a protesta **contra unui pretins militarism,** și contra **vagoanelor date celor doi generali ...și**
în aceeași ședință, a cerut **să se dea pulbere** pentru **armele vânătoarești ale minoritarilor !** ("în
sufletul dvs.sălășluesc încă puternice instincte vânătoarești ")

- **Pistiner** : Am protestat contra unei ilegalități.

- **Ghelmegeanu** : "**Ați protestat,** fiindcă dvs., pe de o parte, **cereți desarmarea armatei,** iar
pe de altă parte, **cereți înarmarea măcar cu puști vânătoarești a minorităților,** și tocmai aceasta
dovedește tendințele discursului dvs., voit pățimaș." [**LD:!!!!**]

- **D.R. Ioanițescu** : "d.dr.Pistiner nu este vînător "

- **Ghelmegeanu** : În ce privește "**militarismul**" PNT, Pistiner a uitat că legile militare,
care sunt în studiu, nu fac altceva decât să aducă unele îmbunătățiri, la o legislație veche de 15-
37 ani, și care vizează mărirea alocației trupelor și gradelor inferioare.

- **Pistiner** : în buget, sunt prevăzuți 900.000.000. pentru înarmare și 32.000.000
pentru alocații ! (p. 358)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **2 Europe : "occidentală" - "orientală"**

/Colegul **Ralea**, vorbea de cele **2 zone politice.**Nu sunt numai politice, ci și **economice.**

În zona în care se află România, aproape **100 milioane de țărani** trăesc în cadrul unor **unități**
economice autonome ; avem **criză agrară** (lipsa creditelor și a uneltelor).

- **I.I.Mirescu** : **aceleași lucruri le-am susținut și noi.**

- **Iacob Pistiner** : "**Este o contradicție numai de accente!**

Dar în fond suntem de acord ! "

- **Ghelmegeanu** : Tocmai în momentul cînd și **PSD este de acord cu orientarea agricolă a**
economiei, recunoscînd temeinicia politicii PNT... (p. 359-360)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **Țărănime "Țărănism" PNT**

[**L.D: atenție.Poate cel mai clar și coerent exprimată, esența doctrinei țărăniste**]

/ Măsurile guvernului au fost criticate [PSD] și din alt p.d.v.: **că s-ar putea crea o clasă burgheză**
conservatoare și la sate." [...]

/ "De aceea, pînă atunci, cred că **rostul partidului nostru** este ca

între **stînga socialistă** și **dreapta liberală**, să păstreze un rol de arbitru ,
înțelegînd la **stînga** sensul problemei muncitorești ,
iar la **dreapta** , oprind influențele devastatoare asupra țărănimii , ale unui **capitalism** , care pînă
acum s-a arătat **fără frîu și fără scrupule.**" (aplauze la **PNT**) (p. 362)
Ghelmegeanu /dec.'29

▣ **PNT: industrie .**

[L.D: un p.d.v.mai realist, coerent, dar tocmai de asta, apropiat de **doctrina liberală !**]

/La noi **industria** este întrucîtva privilegiată, fiind **susținută** , din motive diferite,
și de **socialiști** (interesul mîinii de lucru)
și de **liberali** (interesul consiliilor de administrație) .[LD:atît !?]

"Între aceste două egoisme, pornite din motive diferite, **partidul nostru**
va trebui din nou să **îndeplinească un rol de arbitru [???**] ,
inaugurînd o politică industrială , care să fie **în acord cu condițiunile naturale**
de existență ale mediului în care trăim.

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **PNT: protecționism -raționalizare.**

[...][...]

" Ori, dlor , aici **aș vrea să văd** dacă **suntem de acord cu partidul socialist** , [???] pentru a sfîrși în cele din urmă **să ne convingem că nu este nici o deosebire între noi**, în această privință."

/ "În ce privește industria ,apărată prin protecțiunea Statului,

știm că **această protecțiune nu se face cu jertfa d-lor social-democrați și nici cu jertfa celor 200.000 de lucrători**, ci se face **cu jertfa consumatorilor**, întrucît **protecțiunea industrială înseamnă un impozit permanent pe contribuabil.**"

"**Noi am susținut raționalizarea [...]** Noi credeam că **raționalizarea este o doctrină** în deajuns de **cunoscută în apus**, pentru ca să fi ajuns la cunoștința partidului social-democrat, cu atît mai mult că în însuși **programul partidului social-democrat** această raționalizare **este recunoscută ca necesară industriei noastre.**"

<Desigur industrie națională nu se poate face în paguba consumului și a muncii , ci numai în **condițiunea perfecționării utilajului tehnic** , în interesul superior și pentru **ieftenirea produselor** precum și a garantării de **bune condițiuni de muncă** salariaților industriali. >

"Va să zică d-lor, **raționalizarea industriei nu este o marotă a d-lui ministru Virgil Madgearu** ,[cum o calificase **Mirescu**] ci este **singurul mijloc** care poate să hotărască **care întreprinderi economice merită acest sacrificiu continuu** , impus prin politica protecționistă, **consumatorilor.**"

- **Mirescu** : Industria zahărului merită această protecțiune ? În dauna celor 17 milioane de consumatori, pentru că regimul este același, ca acum 10 ani...

- **Madgearu** : "Dacă se raționalizează și în măsura în care se raționalizează."

- **Mirescu** : "**Și noi suntem pentru raționalizare** ,dar raționalizarea , oriunde s-a făcut , a **necesitat mari capitaluri.**"

[**Germania** , cu industrie puternică, cu bănci puternice, a făcut un **împrumut de raționalizare în America** .]

- **Madgearu** : "Te rog să-mi dai voie d-le **Mirescu** să **constat o totală concordanță** între **argumentarea dvs.** și aceea a vice-președintelui **Uniunii Industriașilor Români.**" [...]

/ **Cîtă rătăcire doctrinară este la PSD !** ar trebui **să-și clarifice doctrina !** (p. 363)

- **Mirescu** : În cuvîntarea lui el a **atras atenția** numai asupra **consecințelor pentru muncitorime a acestei raționalizări** (șomeri, pensionări forțate- la CFR deja s-au făcut) și nu vede că se au în vedere **măsuri...**

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **PNT : Legislație muncitorească.**

[L:D: din nou pune accent pe **poziția "democratică"** a **PNT**, între **stînga socialistă**

și dreapta liberală, dar argumentele sunt livrești și pătimeșe .]

/ "Politica partidului nostru nu este lipsită de această clar vedere, [...] pentru că am inugurat o politică muncitorească , care dezvoltându-se în mod treptat , poate să asigure clasei muncitorești toată siguranța materială , în măsura posibilului."

- **Mirescu** : "De ce fel de liniște poate fi vorba când 30.000 de oameni mor de foame în stradă ?

- **Ghelmegeanu** : "Dacă vreți să judecați opera partidului nostru [...] [...] între cele două politici muncitorești posibile, una, a individualismului liberal, care recunoaște muncitorimii numai dreptul de a fi liberă, drept care de cele mai multe ori se transformă în libertatea de a muri de foame și între politica socialistă , care neagă însăși principiile așezării capitaliste, noi inaugurăm politica democrată a statelor civilizate , în materie muncitorească, care este cu atât mai de preț , cu cât se face de noi în mod nesilit " [...] [...]

/ Apoi, în Mesajul actual, se anunță înființarea acelor "Camere de muncitori" , care vor putea avea reprezentare în Senat...

- **Mirescu** : "Cerem asta de 10 ani!" [...] [...] [...]

/ S-a creat o comisie (ministerele Muncii, Comunicații, Industrie) pentru găsirea mijloacelor de ajutorării șomerilor...

- **Mirescu** : "Refuzăm filantropia .Noi cerem să se recunoască muncitorimei o asigurare de șomaj cinstită , nu sub formă de pomană " (p. 364)

Ghelmegeanu / dec.'29

▫ **Parlament.Parlamentarism.**

[L.D: și această problemă, prin prisma poziției de "centru" , de "arbitru" a PNȚ, între "stînga" și " dreapta".) [...] [...] [...]

/" Pe de altă parte, situația partidului nostru este destul de delicată fiindcă suntem un partid de echilibru social, și partidele de echilibru social își îndeplinesc opera lor salutară pentru viața unui Stat , în mijlocul unor mari poveri și a unor mari răspunderi.

Din ce în ce mai mult va trebui să fim arbitrul

între stînga socialistă și dreapta liberală,

va trebui să stabilim și să integrăm toate interesele în cadrul interesului general al Statului."

Ghelmegeanu / dec.'29

29.) **Voicu Nițescu (Ministru de Stat)**, discurs final la Mesaj, 17 dec.'29

(DAD, MO.16, șed. din 17 dec.'29, p. 367-373)

[L.D : discurs integral, xeroxat;în calculator, dispersat problematic;

Parantezele, sublinierile, culorile, semnele ... îmi aparțin .

Vorbește în numele guvernului, trăgînd concluziile la dezbaterile la Mesaj.]

Nițescu / dec.'29

▫ **PSD**

PSD, prin cuvîntările d-lui **Pistiner și a celorlalți deputați**, au atăcat guvernul pe chestia impozitelor, a legii cetățeniei, a construcțiilor de locuințe, a înzestrării armatei, a manevrelor regale, a bățăilor de la poliție ș.a.

(răspunde punctual la aceste critici - vezi mai jos...) (p. 370)

Nițescu / dec.'29

▫ **Muncitorimea :**

impozite , chirii, locuințe . (vezi la Muncitorime)

/ "Dnii socialiști cari cunosc acest lucru , ar putea mai degrabă să arate că populația muncitoare trăește foarte greu , că nu se ajunge cu salariile de mizerie , că șomajul a început să ia proporții și la noi, și să găsească , de acord cu guvernul , soluțiile

potrivite pentru **remedierea acestor rele**.

Nu-i înțelegem însă deloc **cînd afirmă că guvernul îngreuiază clasa muncitoare** și că tocmai **acest guvern caută** ca sarcinile țării să le acopere cu **impozite** smulse de la **clasa muncitoare !** (p.370)

▣ **Armata** (Vezi la **Armata**)

Pistiner și alți soc.-dem. **aveau aerul să impute guvernului, că ar fi potrivit dezarmării și prieten al înarmărilor.** [...] [...]

Nimeni însă nu ne poate cere ca atunci cînd **unii din vecinii nostri se înarmează pe față** , iar alții **pe ascuns, noi să stăm** cu mîinile în sîn și să așteptăm **impasibili** desfășurarea evenimentelor.[...][...]

PSD a mai protestat și contra **manevrelor regale**, și, pe un ton ironic, d.Pistiner a spus că poporul are alte treburi, decît să se bucure de aceste manevre..

" Eu, ca ardelean, și noi toți care suntem aici, nu putem uita și nu avem să uităm , ceea ce datorăm armatei române ." (aplauze prelungite la **PNȚ**)

Nițescu / dec.'29

▣ **Poliția.**

Socialiștii au făcut mult caz de de **bătăi la poliție , de "cazul Milozi"**

Li s-a explicat de repetate ori că guvernul nu încurajează aceste metode.

Dar ei **vor să transforme episodul într-un pretext pentru a ataca guvernul, uitînd, însă, să condamne "atentatele politice împotriva oamenilor puși să conducă afacerile publice"** (aplauze la **PNȚ**)

/ "De dragul de a face **sgomot politicianist în jurul unor acte** , pe cari nimeni din guvern nu le admite,și cu cari niciun om civilizat nu se poate împăca,

dvs ați ridicat pe prim plan cazul Milozi și ați ignorat mai mult sau mai puțin, **abominabila crimă** , comisă în **contra unui om** care a fost întotdeauna și este **reprezentantul** prin excelență al **politicii noastre naționale** și al **democrației adevărate** , **împotriva lui Alexandru Vaida Voevod** , **omul care împreună cu colaboratorii săi** ,

a reorganizat poliția și jandarmeria și care prin circularele sale repetate a cerut mereu **atitudini umane și civilizate organelor polițienești și jandarmerești "**

(aplauze prelungite, strigăte de bravo , **trăiască Vaida** , la **PNȚ**)

- **I.Mirescu** : **"Aceasta o spuneți pentru efect, nu din convingere."**

- **Al.Lucian** : protestează că li se reproșează așa ceva ,declară că soc-dem .este contra oricăror atentate , îndreptate împotriva oricărei persoane (Aplauze **PNȚ,PSD**)

-**Voicu Nițescu** : **"Ca să ștergeți această impresie , dvs trebuia să faceți mai de mult declarația precisă pe care ați făcut-o astăzi prin glasul d-lui Lucian, și nu trebuia să puneți sau să îngăduiți ca d. Vaida să fie pus într-o postură odiasă.[...]**

A atenta la viața dlui Vaida , care este **reprezentantul** genuin al însăși **ființei acestui neam** și în primul rînd al poporului din Ardeal , **este a atenta la fericirea prestigiului și autoritatea acestei țări "** (p.371)

[L.D : extraordinară reacție ! Frumoasă dar cam exagerată solidaritate ardelenescă !
dar ce-și îngăduiau ei să spună la adresa Brătienilor !]

Voicu Nițescu / dec.'29

Restaurație.Carol II .

30.) Restaurația : 8 iunie'30

Anularea Legii din 4 ian.1926 (Senat și Cameră) ;
Legea pentru Voievodul Mihai ;
Proclamarea regelui Carol II ;
Declarațiile partidelor ;
("Dimineața" ,XXVI, nr. 8427, 10 iunie ' 30)
8 iun.'30

▣ **Adunarea Națională :proclamarea Regelui Carol II (vezi la Monarhie)**

[LD: nu intervin în text.Toate dubiile și posibilele comentarii, în paranteze drepte, cu roșu
8 iun.'30 /

Lotar Rădăceanu (PSD) : "Frațiunea parlamentară a partidului socia-democrat și-a expus punctul de vedere principial în ședința din **9 octombrie 1929** a adunărilor legiuitorae întrunite [???] , iar **astăzi**, față de evenimentele în curs, ea ține să afirme cu tărie că, **independent de schimbările de persoane [???]** ce s-ar petrece în **așezarea regimului monarhic**, interesele **bine pricepute [???]** de ordin național și internațional ale țării, **reclamă** în mod imperios asigurarea tuturor condițiilor de **dezvoltare democratică și lărgirea lor în ritmul general al Europei civilizate.**

De aceea,**clasa muncitoare**, ale cărei interese se confundă cu interesele mari ale țării, va continua cu toate puterile să îndrepte întreaga ei acțiune pentru **statornicirea definitivă a regimului democratic** , singura **garanție** pentru dezvoltarea normală a României " [!??]
Rădăceanu / 8 iun.'30

31.) Revenirea guvernului Maniu, 14 iunie'30.

Declarația ministerială ;Precizări privind Restaurația ;
- **Iacob Pistiner** (PSD), declarație la ...
(" Dimineața", XXVI, nr. 8433, 16 iun.'30)

Pistiner (PSD) :

▣ **Guvernul Maniu.**

/ Cu toate că **Maniu a declarat** că acest guvern este **același cu primul guvern Maniu**, el consideră că guvernul este "**cu totul altul**", și că , chiar dacă este exponentul "majorității parlamentare" , asta **nu înseamnă că PSD are încredere în noul guvern** .
(iar vine cu cazuri de bătaie în armată !!) (Maniu îl pune la puct)

▣ **Moartea lui Iacob Pistiner (PSD) (DAD,MO 2, 18 nov.'30, p. 10)**

[Moment de reculegere în Cameră]

- **Ștefan Cicio Pop** : Adunarea Deputaților a îndurat mari și dureroase pierderi.
Deputatul Pistiner a murit în împrejurări tragice .Moartea năpraznică l-a surprins **în călătorie**.S-a stins în cea mai frumoasă vîrstă a vieții sale, acela care, aici **în Parlament** - țîn a accentua - **și-a îndeplinit datoria cu prisosință** , luînd cuvîntul în toate chestiunile importante , cu pricepere , cu inteligență și cu multă experiență , acela care , **și în vremea cînd Bucovina era stăpînită de Asustria** , a reprezentat cu rîvnă și demintate **interesele muncitorimii** .Durerea și regretul nostru e cu atît mai mare , cu cît **la locul său de muncă și-a îndeplinit datoria cu sfințenie.**

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

32.) **Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 29 nov.-1 dec.'30**

(DAD,MO 9, șed. din 29 noiembrie 1930, p. 102- 115

DAD, MO 10,șed. din 1 dec.'30, p. 124- 128)

[LD: discurs integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele , supratitlurile , îmi aparțin..

Chiar dacă are dreptate în unele critici,**exagerările, patima, negarea oricăror realizări, "demascările" tardive, tonul belicos, reaua credință, duplicitatea,**

perseverența diabolică pe anume teme - militarizare, poliție, antisemitism, comunism - **ridică semne mari de întrebare** privind **sincerul social-democratism la Rădăceanu.**

În orice caz, manifestarea întregului grup PSD,a demonstrat **nefirescul alianței PNȚ-PSD,greșala lui Maniu în alegerea aliaților, în lupta** contra PNL.]

Rădăceanu / nov.'30

▫ **Regimul PNȚ (Vezi pe larg la Guvern)**

S-au împlinit **doi ani** de când **PNȚ a venit la putere**, în urma unei **lupte** îndelungate și grele la care au participat - " o putem spune fără exagerare " - **massele populare** din această țară.Venirea PNȚ la guvern s-a produs într-o **atmosferă de încredere** " aproape generală", de **entuziasm** ,de **nădejde** fermă, că în România începe "**o eră nouă**"

a democrației , a progresului politic, social și economic."**[...] [...]**

" Dacă astăzi **după doi ani** , examinăm întrucât aceste speranțe au fost îndeplinite,**[...] trebuie** să ajungem la concluzia că **nimic, aproape nimic , nu s-a schimbat în această țară , că toate au rămas cum au fost ;**

că **promisiunile** cu care ați venit înaintea alegătorilor,au rămas **nerealizate** și că astăzi acei **sceptici ai politicii**, care spun că **înȚara Românească nu se poate face nimic** - fiindcă **așa e Țara Românească lăsată de Dumnezeu** - au prilejul să declare la toată lumea că prevederile lor sunt întemeiate, că într-adevăr **în această Românie nu se poate face nimic**, că într-adevăr la noi **politica** nu este un instrument de îndreptare a stărilor sociale, nu este un instrument de rezolvarea problemelor cari se pun statului și societății , ci **o meserie oneroasă**, care te aduce la putere dar care nu duce țara înainte,

țara aceasta ale cărei **așezăminte din trecutul îndepărtat sunt într-o stare intolerabilă**, dar care **nu se pot schimba** ,fiindcă **așa este România**, așa sunt partidele românești , **fără putință de îndreptare "** (Zgomot , protestări)

În locul încrederii, **nencrederea** ; în locul entuziasmului, **critica** tăioasă ; în locul speranței, **pesimism** ; politică de teamă, de **lașitate**, jumătăți de măsură,**concesiuni** curentelor de dreapta și oligarhice; un **bilanț falimentar** . (29 nov.'30, p. 109)

- **Anghel Demetrescu** : "Aici nu ești la "Dacia" **ești în Parlament.**" (p. 110

Rădăceanu : **[...][...][...] [...analizează componentele guvernării PNȚ , stîmînd polemici , scandal]**

Conchide : "**Mesajul Regal** se termină cu un **apel la colaborarea partidelor, a partidelor burgheze**, bine înțeles.

Cred că a venit timpul să colaborați, fiindcă nu vă mai deosebiți unii de ceilalți "
(**aplauze la grup PSD**) (1 dec.'30, p.128)

Rădăceanu / nov.'30

▫ **Țărănism social-democrat (vezi pe larg la Țărănism)**

/ "Noi, dacă vorbim de **problemele țărănești** , o facem cu deplină cunoștință a **caracterului acestei probleme**, care sunt **întocmai ca problemele muncitorești, probleme de clasă, probleme ale luptei de clasă.** (p. 110)

(explică teoretic mecanismul acestor fenomene) [...] [...]

- **Anghel Demetrescu** : "**Ce propuneți d-voastră ?**"

- **Iosif Jumanca (PSD)** : "**Cînd vom veni la guvern, veți vedea**" [...][...]

▣ Agrarism.

[L.D.: atenție la disputa **Rădăceanu- Madgearu** la fenomene economice de **globalizare capitalistă** ; la teoria **protecționismului agrarian** politicile de **protejare a consumatorilor.**]
" **Încercări au fost**, nu tăgăduesc, dar **măsuri eficiente**,nu. (vezi pe larg la **Agrarism**)

▣ Protecționism agrarian .

/"Am citit în ziare că **se ventilează** ideea unor **tratatative**, în direcția acestor **convențiuni preferențiale**.Însă, pe baza motivelor expuse...

Virgil Madgearu : "**Dacă** în politica noastră ar rămîne să avem doar **aprecierea social-democrației române**, fiți sigur că nu ar putea să ne cutremure nimic."**(ilaritate !)** [...] **Eram deprins cu d-ta ca sociolog** , care avea informațiuni; dar văd că **omul politic n-are nici o informație**, sau informațiile le ții pentru socolog.[...][...] [...]

d-ta vorbești numai pentru a vorbi." [!!!] (**aplauze la PNT**)

- **Rădăceanu** : "**Dacă credeți** dvs.că politica contrară, **a protecționismului agrarian**, care se practică astăzi în Germania ,Austria,Cehoslovacia, Franța, **este menită a înlesni planurile dvs**, în ce privește convențiunile preferențiale, **vă înșelați.** [!!!] În primul rînd, **nu este o politică pentru vecie** ; și în al doilea rînd, aici **intrați în conflict cu interesele agrariene locale**, față de care ați protestat destul și cu care v-ați luptat atît de mult.Dacă **dvs. rîdeți acum**, eu cred că **ar fi trebuit** mai bine **să rîdeți la tratativele duse cu Germania ."**

- **Madgearu** : " Eu rîd, dle Rădăceanu, de **lipsa d-tale de argumente."**

- **Rădăceanu** : Dvs. **faceți totdeauna întreruperi** nu atît pentru a combate, cît **pentru a demonstra "o rea voință"**, vă întortochiați cuvintele, etc...
Protestează împotriva unor asemenea atitudini.

- **Voce PNT** : "Sunteți pentru **urcarea prețurilor cerealelor ?** "

- **Lotar Rădăceanu** : "**Evident**, și vă voi arăta în ce măsură [...]

"**Doi ani guvernul a ignorat această problemă și în loc** ca guvernul acesta , pretins țărănesc, **să facă o politică țărănească...** " [...].

"[...] **o politică agrariană** se impunea din alte considerațiuni atunci **cînd s-a făcut reforma agrară**, care trebuia să treacă pămînturile în proprietatea țărănească , această reformă **nu a fost complectată** de guvernele oligarhice **cu măsurile necesare** , pentruca , în adevăr, **să se înlesnească țăranilor** formarea de **mici gospodării raționale și cu rentabilitate.**" (utilaj tehnic, credit agricol) (p. 112-113)

Rădăceanu / nov.'30

▣ "Țărănismul " PNT (Vezi pe larg la Țărănism)

" [...] **n-ați făcut** ceea ce a trebuit să faceți **ca partid care afirmă că se reazămă** în primul rînd pe **clasa țărănească.**[...] În scxhimb, l-am văzut pe d. **Madgearu** , care fusese **teoricianul țărănismului** și care **scrisesese cărți** pentru a documenta teoretic **mișcarea național-țărănistă**, ca **promotor al celei mai pronunțate politici capitaliste în România."** [!!!] (p. 114)

Rădăceanu /29 nov. '30

▣ Politica economică PNT (Vezi pe larg la Economie)

Mare i-a fost surprinderea cînd **Madgearu** și-a inaugurat realizările cu **legea comercializării**, în care a aplicat tocmai **perceptele capitaliste.** (nu perceptele anticapitaliste țărăniste) (p. 114)

Rădăceanu / 1 dec.'30

▣ Industria (Vezi pe larg la Economie)

Este surprins că Mesajul Regal se ocupă doar de criza economică din agricultură, fără a se ocupa și de industrie, deși ea are un rol capital în economia țării.
[...] în **Mesajul regal** ,care anunță o politică de guvernare, **nu putea să se neglijeze** ,

propriu zis aceste probleme, nu putea ca să le trateze **ca o cantitate neglijabilă.**"

▣ Criza economică.

" [...] Nu găsim enunțarea **măsurilor** cu care **guvernul** crede că poate **combate criza economică** de astăzi. (p. 124)

▣ Capitalul străin

"**Noi constatăm** însă că și după venirea la putere a PNTJ, cu toate că acest partid are o atitudine principial schimbată față de capitalul străin, **totuș nu s-a produs în mod real schimbarea pe care noi o așteptam**, acea care **să dărîme zidurile chinezești** care fuseseră **ridicate în jurul țării de către liberali**, și astfel **să se introducă și România** în ritmul general al **vieții economice europene.**"

Acest lucru se datorează faptului nu numai că **în România nu s-a înfăptuit un regim cu adevărat democratic**, dar nu s-a înfăptuit "**acel regim de cinste de dreptate, de stabilitate**" de care este nevoie în asigurarea creditului țării în străinătate."

Rădăceanu / dec.'30

▣ Bugetul.

"**Mesajul** cuprinde de astă dată **o enunțare nouă, comprimarea cheltuelilor**, comprimarea bugetului, enunțare a cărei îndreptățire nu poate să fie tăgăduită , dar **modalitatea ei trebuie să fie supusă celei mai necruțătoare critici** , fiindcă putem afirma că la fixarea lor a patronat **un spirit antieconomic și reacționar.**"

Rădăceanu / dec.'30

▣ Armata . (**vezi pe larg la Armată**)

[L.D : Este absolut suspectă această **înverșunată obsesie a socialiștilor români, privind armata.** O fac cu orice prilej, cu orice preț, dincolo de orice altă revendicare specifică, exagerînd și urmărind ceva efecte ...]

Nu este normal să se comprime la sănătate, învățămînt, ocrotiri , cultură , în schimbul, **la armată bugetul să tot sporească [!!!]**

- **Mișa Vasiescu** [singurul deputat plugar] : "Die deputat, și noi admitem propunerea dvs. dar **cînd va fi război** , să intrați **în primul rînd dvs., socialiștii** ,

să nu mai aveți la spate **nici tunuri, nici mitraliere, nimic, ci să vă țipe în gura morții cum țipi o bucată de carne în gura lupului !"** (aplauze la PNTJ)

- **ACCuza**: "Să nu mai rămână **nici un socialist.**"

- **Rădăceanu** : [...] **Dacă guvernul trece cu așa de mare ușurință peste această țară de mizerie** , să taie de la toate departamentele ,din toate cheltuelile utile ,

și să adauge la armată, să ni se dea voie să afirmăm că

nu s-a putut vedea un guvern cu un spirit militarist atît de pronunțat [!!!]

cum este cel național-țărănist." [!!!] (p. 125)

Rădăceanu / dec.'30

▣ Legislația .

În Mesaj, se anunță modificarea unor **legi**. (Vezi pe larg **la Legislație**)

"**Nu le-am votat. Noi am votat contra**, dar au fost votate de această Cameră [...] **S-au votat zeci de legi pe zi într-un mod nepermis.**

Aceasta a fost **adevărată degradare a Parlamentului.**" (Zgomot, întreruperi)

- **V.Toncescu** (vice-președ. Camerei) : " Vă invit **să vă retrageți cuvîntul** altfel voi fi silit **să vă retrag cuvîntul.** "

- **Rădăceanu** : "Dvs. aveți puterea să-mi retrageți cuvîntul, dar **nu aveți puterea să mă convingeți** că discuția legilor făcute în acest parlament, anul trecut, **a fost la înălțimea principiilor parlamentare**, ci dimpotrivă...

(urmează schimb de replici dure ,Toncescu insistă,

Rădăceanu persistă intervine Madgearu, replici jignitoare ,)
Rădăceanu -Madgearu / nov.'30

▣ Ca la ușa cortului ! (vezi integral la Etică, Moravuri)

[L.D : reproduc schimbul de replici, cu inițiale :

VM -adgearu, respectiv LR-ădăceanu și I.M-irescu , I.F-lueraș]

VM : Dle deputat dvs vă lipsește simțul de răspundere !

LR: ...spiritul acesta în care veniți aici să discutați, îmi dați voie, dle Madgearu, să vă spun că mă lasă rece, fiindcă dacă odinioară părerea dvs. putea să mă influențeze [...] astăzi acest lucru nu mai se întâmplă, fiindcă **părerile ni s-au schimbat cu desăvârșire.**[...][...]

VM: Eu ți-am spus foarte frumos că , înainte de alegeri, cuvântul meu avea o greutate foarte mare .Precizez: **înainte de alegeri, ați urcat deseori scările mele pentru a interveni să facem acordul electoral , grație căruia dvs. vă găsiți aici, pe aceste bănci.**Iar la acest acord electoral, la care dvs. **nu ați adus nici un aport electoral**, noi v-am cerut un singur lucru : **să vă păstrați doctrina și convingerile dvs**, dar ceream în schimb **să fiți de bună credință.**Și de o bucată de vreme, de când socotiți că puteți **pescui în ape turburi, nu sunteți de bună credință.**

I.M : **N-a fost nici un acord între noi**,a fost pur și simplu **acord electoral**, și nimic mai mult.[...][...] [...][...]

I.F : Cu dvs personal n-am discutat despre **acordul pe care-l dorea d.Maniu, șeful partidului dvs.Nu noi am cerut lucrul acesta .**

Ați cerut o dată, **prin d.Socor, directorul "Adevărului"** , să vin la dvs.acasă...

VM : Nu vi s-a cerut nici un acord, ci ați propus un acord electoral..

IF : **Ați propus prin d. Socor de la "Adevărul"** să vin la dvs. acasă , în 1926, să se facă o **colaborare împotriva fripturiștilor și liberalilor.**

Totdeauna **din partea dvs. ni s-au făcut propunerile de colaborare**, pentru alegeri, **contra liberalilor.**

Prin urmare, **este o îndrăzneală să se afirme contrariul.**

Și vă rog, pentru totdeauna,să încetați cu aceasta căci altfel ...

(zgomot, agitație, vociferări etc..."la ordine!")

V.M. : "Vă rog **nu chemați la ordine** pe nici unul din deputații social-democrați.**Lăsați-i să se dea pe față, să-și arate educațiunea** pe care o au, și **urbanitatea pe care o pun în raporturile politice** cu partidul grație căruia se găsesc pe aceste bănci.

"D-lor, aceasta este realitatea: **partidul social-democrat**, în momentul când am venit noi la cîrma țării, **nu avea absolut nici o aderență în masele muncitorești .**

Majoritatea muncitorilor erau înscriși în cadrele partidului nostru

și ale celorlalte partide, dar **nu erau înscriși în clubul partidului social-democrat.**

Am socotit, **pentru că suntem un partid democrat**,că este bine să înlesnim dezvoltarea unei **mișcări muncitorești...în cadrul ordinei actuale de stat.**

De aceea , **n-am făcut nici o opoziție ci, dimpotrivă , am lăsat toată libertatea organizațiunii politice și organizațiunii profesionale a social-democraților.**

Dar, dlor, nu înțelegem ca , pe lângă **lipsa de bună credință** care se manifestă zilnic în toate atacurile care se îndreaptă împotriva noastră,

social-democrații să folosească față de noi , un limbaj nepermis." [...]

Iosif Jumanca: Cere cuvîntul (**Rădăceanu îi cedează cuvîntul, cf regulamentului**)

" În tot cazul, pentru mine este **foarte impresionant** că tocmai azi

, **în ziua de 1 decembrie**,cînd sărbătorim aniversarea a **12 ani de la adunarea de la Alba Iulia** ,

cînd **vorbeam** cu dnii din partidul național țărănesc **cu totul altfel**, și cînd **d-nii din PNȚ** -nu d.Madgearu, firește - **vorbeau cu mine și prietenii mei cu totul altfel**, astăzi să am prilejul să

ascultăm din partea dvs. și din partea unuia dintre conducătorii d-vs, astfel de afirmațiuni .În tot cazul, țin să precizez un lucru: **colaborarea noastră cu dumneavoastră în alegerile din 1928 n-a fost un caz izolat,**

ci o **urmare firească a activității**, a acțiunii ce o dusesem cu dvs împreună ani de zile

împotriva regimului trecut.Și regret foarte mult că **d. președinte al partidului, d.Maniu** , nu

este de față ,dar cred că , **în cavalerismul său, d-sa recunoaște ceea ce afirm eu**, că după adunarea de la Alba Iulia din 1928,**aportul ce noi am adus în lupta comună împotriva partidului liberal a fost de cea mai mare importanță,** și pe **teren național și pe teren internațional.**" (p. 126-127)

(**L.Rădăceanu** , care a continuat să stea la tribună,reaia iar harța...

Flueraș intervine... **Madgearu** nu se lasă...

(**Voci amestecate, replici ironice, enervate... , amenințări voalate pentru viitor...)**

Rădăceanu / dec.'30

▣ **Legea administrativă. (Vezi pe larg la Legislație)**

▣ **Poliția (Vezi pe larg la Poliție)**

S-a anunțat că și ea va fi modificată, pentru a da mai multă putere prefectilor regimurilor...

Dar **nu legile trebuie schimbate, cît spiritul .**

"Și cînd această **poliție a capitalei se sperie de un steag roșu îndoliat,**

pe care organizațiile muncitorești l-au arborat **cu prilejul morții regretatului nostru Pistiner,** se mai poate vorbi de un **spirit nou ?**

Aici în Parlament s-a arătat ce a însemnat Pistiner în viața politică a României și întreaga presă și toată opinia publică din România au recunoscut meritele excepționale ale acestui om, și totuși **d. prefect al Capitalei a găsit că muncitorii nu au dreptul să onoreze și ei pe fruntașul lor , luptător, mort, printr-un steag roșu îndoliat ! "**

Veți zice că este un caz izolat ;

"dar **de cînd ați venit la putere și pînă azi, șirul interzicerilor**

și al confiscărilor de ziare, al bătăilor și al abuzurilor nu mai încetează "

Aspră cu unii, Poliția este tolerantă cu **mișcărilor antisemite,** reacționare,

care **"au avut toată libertatea să se manifeste,** dar și să **spargă geamurile,** să se dedea la cele mai **oribile excese,** dar putea să fie altfel cînd în **însăși cabinetul ministrului de interne** [Vaida?] existau **legături** care duceau spre centrul agitațiunii, cînd un domn **Tăslăuanu era promotorul "Gărzii de Fer"** și putea să fie și reprezentant oficial sub regimul guvernului național-țărănesc?" (p. 128)

Rădăceanu / dec.'30

▣ **Minorități.**

Mesajul nu cuprinde nimic despre minorități. **Statutul minorităților,** anunțat de atîtea ori, "**a ajuns o legendă în care nu mai crede nimeni "** (p. 128)

Rădăceanu / dec.'30

▣ **Legislația muncitorească.**

În Mesaj, este anunțată doar legea jurisdicțiunii profesionale.

Legea Asigurărilor sociale, depusă în Parlament, este lăsată... la fel ca reglementarea ajutorării șomerilor. În schimb, legi existente , nu se aplică : **legea duratei de muncă** (devenită un petec de hîrtie) ; **legea repausului duminical** (nu se aplică deloc, în mod delibert) (p. 128)

Rădăceanu / dec.'30

▣ **Legea electorală**

Legea reacționară , fascistă, nu este anunțată în Mesaj. (p. 128)

Rădăceanu / 29 nov, 1dec.'30

33.) I.Nicolau (**PNȚ-tineret, deputat de Bacău, avocat**), **discurs la mesaj, 3 dec.'30**

(DAD, MO. 12, ședința din 12 dec.'30, p. 158-162)

[LD: **discurs integral xerox. În calculator, dispersat problematic.**

Vorbește după discursul fulminant al lui Gafencu (politică externă), mărturisindu-și lipsa de experiență , datorată vârstei și pregătirii ...

Pe mine mă interesează opiniile lui,tocmai pentru că nu este un "consacrat" ,]

Nicolau / dec.'30

▣ PSD

"Este drept , **în timp de opoziție** am dus **lupte foarte grele** , **alături de socialiști**; ei **au fost colaboratori** în acele **lupte electorale memorabile** și de sigur ar fi urât din partea noastră o nerecunoaștere a meritelor lor, prin faptul că **ne-au fost tovarăși electorali în vremuri foarte grele.**

" **Astăzi**, evident, relațiunile dintre noi și PSD [...] **relațiuni de dușmănie** , dar colaborarea politică încetînd, noi **cerem de la social-democrați** colaborarea lor în privința **legislațiunii** care vine în discuția parlamentului. [...] [...]

" **Însă, din punct de vedere programatic,**
eu nu am de făcut pronosticuri prea strălucite asupra viitorului partidului social-democrat, fiindcă **concepțiile social-democrate sunt mai adecuate în alte țări**, unde sunt condiții economice de trai ; **dar într-o țară cum este a noastră**, unde majoritatea populației o formează **populația agricolă**, este **foarte greu ca ideile social-democrate să poată progresa.** De aceea, aceste idei progresează în **medii industriale**, progresează în mediile **muncitorești**, și în special în **regiunile miniere.** [...] **eu nu întrevăd nici un viitor** partidului social-democrat, care , după mine, va rămîne **un partid de importatiune** în privința **ideilor și programului** , cu tendința de **a se aclimatiza în țaranoastră**, care ,însă, **nu va suferi niciodată o aclimatizare totală a programului social-democrat."** (p. 159)

Nicolau / dec.'30

34.) M.D.Ralea (PNT) , discurs la mesaj , 8 dec.'30

(DAD, MO 15, ședința din 8 dec.'30, p. 206- 210)

[LD:discurs integral xerox; în calculator, dispersat problematic.

Supratitlurile, sublinierile, parantezele,colorarea, îmi aparțin]

Ralea / dec.'30

▣ Dinamica sistemului departide.

" De anul trecut, de la ultima dezbateră a Mesajului, au intervenit **două mari evenimente fundamentale** , care sunt oarecum **menite să ducă o transformare** în **însăși situațiunea partidelor politice** .

Aceste **două evenimente** le cunoașteți cu toții:

este în primul rînd **agravarea crizei economice** , pînă la proporții catastrofale și în al doilea rînd, **restaurația politică în ordinea dinastică "**

"Care este **situațiunea partidelor politice** în raport cu **aceste două mari evenimente** ale anului , **forțele sociale** în partidele politice **s-au consolidat [???** foarte bine în ultimul timp"

Ralea / dec.'30

▣ PSD

[LD: penibil , pentru sociologul care se pretindea !]

" **Partidul social-democrat** , compus din **proletari întrebuițați [???** , neșomeuri, partid care și-a îngreunat evoluția [???] prin criza industrială și prin încetinirea procesului de proletarizare [???] , **i-am dori** cu toată situația , **o activitate ceva mai amplă** [...] pentru a putea interesa **în largul țării pături sociale [!!!]** din ce în ce mai generale.[???" (p.207)

Ralea / dec.'30

35.) Lotar Rădăceanu (PSD), Comunicare:greva de la Buhuși , 19 ian.'31

(DAD,Mo.28, 19 ian.'31, p. 654)

- **Rădăceanu** :A cerut de 3 ori ministrului de Interne dosarul de anchetă privind greva dela fabrica de postav de la Buhuși (iunie'30) .Probabil că este acolo ceva de ascuns!
- **Armand Călinescu** (subsecretar la Interne): este așa de puțin de ascuns în dosarul de la Buhuși. Va primi dosarul.
- **Rădăceanu** : Cam târziu dar nu are ce face!
- **Călinescu** :E prima zi după vacanța parlamentară!

35 b) **Nae Ionescu " Dictatura ... altora " ("Cuvîntul" , 20 febr.'31)**

(Antologia, Iași, 1996, p. 105-107)

Confrații socialiști de la "**Proletarul** " sunt neliniștiți că nu mai știu ... ce este el ! Vor să-i pună o etichetă .

El a avut cu socialiștii raporturi bune.A fost pe la cluburile lor, unde a și conferențiat despre Marx și Hegel

(cînd era acolo Ilie Moscovici și Argetoianu pusese "proașca " pe ei , și-i părăsise toată lumea !)

Acum vor să-i pună eticheta de "sprijinitor de dictatură"

" **Ce ar fi** , mă rog, **asa de urît în treaba asta ?** [...] După cîte îmi aduc aminte și eu din **lecturile mele socialiste** ,

parcă nu există **catehism** mai mult sau mai puțin roșu, în care **să nu se vorbească de dictatură.**

Dictatura proletariatului este doar **primul țel** pe care trebuie să-l atingă **revoluția socială.!!!!** [...]

În bună logică, ceea **ce e admisibil ca metodă pentru dvs.** , trebuie **să ne fie îngăduit și nouă.** [...]

Nu știu dacă recomand dictatura .[...] Dar presupunînd că într-adevăr asta ar fi, **de ce**, domnilor preopinenți ,

să nu ne dați voie și nouă , burghezilor, dreptul de a ne apăra convingerile și situația , întrebuițînd **metoda dictaturii** pe care **dvs.o cîntați** ca pe **un ideal al lumii proletare ?** [...]

dictatura , sau **e bună sau e rea** ; sau **e de acceptat** , sau **e condamnabilă** . În ea însăși.

Dacă e acceptabilă pentru dvs.!!!! , atunci **trebuie să fie acceptabilă și pentru noi.!!!!** [...]

Cei din urmă care ar avea să protesteze împotriva acestei metode sunteți dvs, socialiștii ;

pentru că **dvs.ați înscris-o în program.** " **[!!!]**

-

Guvern Iorga-Argetoianu. Legislatura I.Sesiunea I, extraordinară

PSD- în alegeri , 6 mai '31

[LD: **îi scriu pe toți pentru a vedea structura etnică a conducerii P SD]**

La "Casa Poporului" - ședința **Consiliului general PSD.**

Prezenți: membrii **Comisiei executive și delegații comitetelor regionale** ale partidului:

Ilie Moscovici, George Grigorovici, Titel Petrescu, Lotar Rădăceanu, Șerban Voinea, Ilie Horodniceanu, Ion Flueraș, Romulus Dan, Eftimie Gherman, Petre Mihăilă, C.Popovici, L.Iordachi, Jeanetta Maltus-Safir, Gh.Stroia, dr.Emil Boszermanyi, Simion Rusu, Alex.Lucian, Francisc Bruder, Dumitru Crăciun, L.Magyari, S.Emil, Alex.Bartalici, D.Wijniowski, dr.N.Simion, dr.Kissman, Iosif Jumanca, Ion Nemesok, I.Mayer, Petru Bernau, I.Steinbauer .

/Secretarul partidului, **Lotar Rădăceanu**, a făcut un raport amănunțit asupra situației politice , arătînd și ofertele electorale.

/S-a respins ideea alianței cu PNȚ ;

/ S-a hotărît participarea singuri, fără alte carteluri, cu posibilitatea de alianță ,

37.) Eft.Gherman (PSD) , Comunicare , situația muncitorilor din Valea Jiului, 24 iun.'31

(DAD, MO 8 , șed. din 24 iun.'31, p 250-252)

Răspunde **M.Manolescu**

(Vezi pe larg la **fișier Muncitorime**)

38.) George Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 26 iun.'31

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p.319- 331)

[LD: xerox.discurs dispersat problematic. Integral la fișier PSD .

Sublinierile, supratitlurile, semnele , îmi aparțin .

Spre deosebire de alți parlamentari, care au recurs la scurte declarații ,

Ggrigorovici rostește un **amplu și exhaustiv discurs de gen**.

Din toate p.d.v. , discurs de referință.]

Grigorovici / iun.'31

▣ Fixarea conduitei PSD

" La începutul unei **sesiuni** , și la începutul unei **guvernări**, nu numaidecît noi, ci cu niște **caracteristici speciale**, cum nu le-am mai avut în țara românească, se cade ca **fiecare partid să-și dea un fel de declarație clară** , pentru luptele viitoare , pe care noi le vom avea aici, între partidele politice.

" Țin, în timpul acesta greu de criză și de lupte deosebite , care s-au născut în toată Europa, să fac **o repetare a declarațiilor noastre socialiste** ,

pentru a se ști de la început , **cu cine luptăm și cum luptăm**,

și să nu pierdem timpul cu reproșuri eronate unii față de alții."

Grigorovici /iun.'31

▣ Birocrația administrativă

" Ceea ce ați auzit dvs.acum, **destăinuirile** de pe banca ministerială în privința felului cum stăm cu administrația noastră, cum stăm cu rezolvarea actelor și cererilor cetățenilor noștri , a dovedit că este **o putreziciune adîncă la baza statului nostru** , nici unul din **miniștri nu a putut să ne explice de ce este așa**, fiindcă nici unul din acești miniștri nu știe că **în alte țări nu există astfel de întrebări ciudate** , ca acelea cari s-au adresat lor ; nu există și **ordonanțe așa de ciudate** cum vor să le scoată contra noastră , a deputaților și a tuturor cetățenilor , cînd aceștia vor să-și ceară dreptatea . (**aplauze la PSD**)

" **Baza unui stat este legalitatea**, iar **funcționarii sunt slujbașii noștri** , cari stau **la dispoziția noastră** (**aplauze la PSD**) ca să hotărască asupra oricăror cereri cari le facem noi, cetățenii, **în limitele legilor** și nu după voința unui ministru sau a unui director general, sau a unui alt funcționar înalt.

Cu părere de rău țin să constat că la noi **în România, cererile nu se rezolvă după principiile legale . Funcționarul nu este responsabil** pentru răspunsul ce-l dă ; **responsabil este cel suprapus** , care-i propune să dea o hotărîre fie legală, fie ilegală, pe care **bietul funcționar o execută.!!!!**

"Această **situație amară și grea pentru funcționari** , este însăși **nenorocirea mare** pentru toți **cetățenii și administrația statului**,

fiindcă **mai nici o cerere** care se dă la ministrere , **nu se rezolvă conform legilor**,

ci se rezolvă după hatîrul pe care ministrul îl face unuia sau altuia dintre petiționari.

Aceasta este baza nenorocirilor .**Nu cunosc nici un stat** - și am umblat mult ,

am stat mult timp în multe state moderne - nu cunosc nici un stat unde să se cîștige înaintea

forurilor judiciare **atîtea procese din partea cetățenilor și a funcționarilor** , în **pîrile care se**

fac contra statului, ca la noi . (aplauze la PSD)

Aceasta înseamnă că **mii și mii de hotărâri date de foruri administrative nu sunt legale** .[...] **Aici zace toată buba , aici este toată nenorocirea , aici este cauza pentru care nu avem o administrație corectă [!!!] [...]** "

Îi știe foarte bine pe **Argetoianu și Iorga**.Și ei știu greșelile administrative .

Pe Iorga îl știe de foarte mult timp. I-a luat apărarea în **Parlamentul austriac**, când a fost **expulzat din Austria** ; a făcut **întruniri de protestare** în contra expulzării sale, și **are toată stima pentru dînsul**. (aplauze la majorități)

Crede că vor alege calea cea mai nimerită pentru a rezolva chestiunea aceasta gravă.

"Baza acestor rezolvări ar fi să se dea un ordin tuturor funcționarilor ,

ca ei să se îndrepte **numai după legile existente , și nu după sugestiile ministrului.**" [!!!] (p. 318-319)

Grigorovici / iun.'31.

▫ **Sistemul de partide.**

PSD nu vede **mari diferențe între partidele burgheze.**

Toate se bazează **în alegeri, pe țărănime.**

Programele lor, dacă sunt sincere , **sunt analoage : PP și PNT , PNL-1, PNL-2 ...**

" Toate aceste partide nu se prea deosebesc și, dacă este vorba de combaterea noastră, **sunt chiar la fel.**[!!!]

Excepție a făcut , ce e drept, **PNT la începutul venirii la putere** și mai ales în timpul din urmă al **opoziției sale** , atunci **cînd ne-am alăturat și noi** la lupta aceasta și **am crezut** un moment **că vine marele potop democrat** care va înneca , în sfîrșit, **oligarhia putredă din România.** " (apaluze PSD) [.....]

D.Goga a făcut o **apărare a ideii de partid** , față de formațiunea d-lui Iorga ... **afirmînd că este o dictatură.**

Goga a **greșit însă afirmînd că partidele burgheze și-au făcut datoria**

"Îndată ce s-a ivit ideea de fascism și de dictatură , partidele care au existat în această țară și în acest Parlament ar fi trebuit să se unească toate contra acestei primejdii , care dorea să distrugă partidele ca atare. [!!!]

Însă partidele nu au făcut acest lucru.Ulterior abia încep să înțeleagă ce s-a întîmplat .Treaba lor.Noii, social-democrații , am știut ce este și am dat , într-un manifest împrăștiat pretutindeni , sfatul cum trebuie procedat.

Grigorovici / iun.'31

▫ **PSD.**

"Partidul nostru, **partidul social-democrat** , are , ca mai toate partidele,

ca și cele burgheze, în timpul de față,după război, **un fel de criză.**

Pe oricare partid care există,**îl amenință spargerea în două."**

Avem PNL 1 și PNL-2 (ilaritate) ; avem PP averescan, care a fost odată partid,iar astăzi este o rămășiță (ilaritate) ; avem PNT , împărțit în mai multe fracțiuni ;

"Tot așa am pățit-o și noi , cînd **ne-am împărțit într-un partid comunist și într-un partid social democrat** , ieșind de la aceeaș origină.

Am stat 8 ani deoparte și am așteptat pînă să se limpezească această luptă înlăuntrul partidului nostru.

Astăzi clarificarea s-a produs [!!!] și putem să urmăm iarăși drumul pe care l-am lăsat cu 8 ani în urmă, fiindcă **nu puteam conduce un partid care avea două curențe tactice și două păreri deosebite** în ce privește lupta noastră revoluționară.

"Dlor deputați, **noi, social-democrații , suntem de fapt comuniști,** comuniști după cea mai veche concepție a cuvîntului.

Originile noastre se trag de la **"Manifestul comunist"** din anul 1848 , care **și astăzi este un document minunat și frumos** , o declarație aproape utopică pe timpul acela, însă **o previziune**

așa de minunată , că dacă o citești **astăzi**, vezi clar că **această criză care bîntuie Europa întregă , a fost prevăzută în "Manifestul comunist" , lucrat de Marx și Engels în 1848.** Aceasta ne dă nouă tăria."

- **Nichifor Robu** (LANC) : "Cu Drimer ,șef , și Engels în 1848.

Aceasta ne dă nouă 60 % , **luptați contra capitalului ? "**

- **ACCuza**: "Aceasta să răspundeți, dle Grigorovici "

- **Grigorovici** : " Noi nu avem timp de pierdut cu **fleacurile dvs**"

- **Robu** : " **Cu toți jidanii cari nu au nici o legătură cu muncitorimea**, vreți să o apărați ?"

- **Grigorovici** : "**Deosebirea dintre comuniști , cum suntem noi,**

și între **comuniști , cum sunt bolșevicii din Rusia , este clară.**

Noi suntem comuniști democrați , ne apropiem în metode de a ajunge la ținta

noastră , de metodele aceleași democrații de care se folosește democrația

țărănească și oricare partid adevărat democrat burghez,

în timp ce **bolșevicii sunt comuniști fasciști**. Ei ne numesc pe noi social-fasciști ; **de fapt** ,

ei sunt **comuniști fasciști** fiindcă **vor să lucreze cu forța minorității** , pe care o numesc ei

minoritatea conștientă.

Aceeași metodă o au fasciștii din Italia și cam aceeași metodă o are astăzi

așa-numita majoritate a **guvernului actual [!!!!]**

Grigorovici /iun.'31

▣ **Regimul electoral**

"**Guvernul actual se bazează**, ca și guvernele precedente,liberal și averescan **[nu PNȚ !]**

pe o **lege electorală complet nedemocratică și anti-constituțională "**

(**aplauze la PSD și PNȚ**)

"**Legea electorală nu se bazează pe votul egal** de care se vorbește în Constituție.

Votul egal înseamnă nu numai că fiecare își dă votul său egal unul cu altul,

dar și exercițiul acestui vot trebuie **să fie cinstit și egal oglindit în Parlament** și

nu este admisibil să fie falsificată Constituția , la urma urmei,

zicîndu-se că **40% devin deodată 70 %."** [!!!!]

(Regretă că președ.**Pompeiu** nu este prezent,ca matematician ,

ar putea spune **dacă este "constituțională" această matematică .[!!!!]**

- **Lupu** : Tot **matematician este și d.Petre Topa**, care prezidează acum.

"**Aceste 40 % au dat guvernului acestuia tăria de a stăpîni , dar nicidecum dreptul constituțional și democrat de a guverna."**

Grigorovici / iun.'31

▣ **Guvern Iorga -Argetoianu .**

PNȚ a fost trăsniț deodată ca din cer senin , "**distrugîndu-se nădejdea țării într-o democrație țărănească**"; nimeni nu a avut dreptul să-l distrugă în mod neconstituțional, așa cum s-a făcut.[!!!!] **Păcatele** cari s-au făcut **se vor răzbuna ;**

"**Aceste 40 % [prima electorală] au dat guvernului acestuia tăria de a stăpîni ,**

dar nicidecum **dreptul constituțional și democrat de a guverna.[!!!!]**

Între stăpînire și guvernare este o mare deosebire. "

Grigorovici / iun.'31.

▣ **PNȚ**

PNȚ la începutul venirii la **putere** și mai ales în timpul din urmă al **opoziției sale** , atunci

cînd și **PSD s-a alăturat** la luptă, pentru că **a crezut** un moment că

"**vine marele potop democrat**" care va înneca ,în sfîrșit, "**oligarhia putredă din România. "**

(**apaluze PSD**)

"Cu părere de rău am văzut că **PNȚ n-a avut nici timpul , nici conducerea , nici**

omogenitatea necesară ca să înfăptuiască cele mai principale cereri și făgăduințe pe care le-a făcut .

Și în loc să fie lăsat să se dezvolte, să ajungă la oarecare maturitate morală politică și legislativă , acest partid a fost trântit deodată ca din cer senin , distrugându-se nădejdea țării într-o democrație țărănească."

" **Democrația țărănească** este aproape de **democrația muncitorească** ; și una și alta sunt sociale , fiindcă **nu există democrație fără timbru social**. **Democrația** înseamnă **guvernarea păturilor largi** ale poporului care formează societatea și această democrație **are oricând un simbul social** și trebuie să-l aibă, dacă vrea să aibă acest nume."

"**Partidul țărănesc era pe drumul acesta în ce privește programul său.**

Nu a fost la înălțimea îndeplinirii , dar nimeni nu a avut dreptul să-l distrugă în mod neconstituțional, așa cum s-a făcut. [!!!] Păcatele cari s-au făcut în această privință **se vor răzbuna** ; asupra acestui lucru nu încapă nici o îndoială ."

Grigorovici / iun.'31

▣ **Guvern de "uniune națională" ?**

S-a vorbit de "guvern de uniune națională " , de guvern de coaliție .

El a scris cu 10 ani în urmă niște **articole în "Adevărul" pe această temă.**

- **Robu** (LANC) "De ce nu într-o gazetă creștinească ?"

- **Grigorovici** : Dle Robu, d-ta nici nu cunoști pe oamenii de la "Adevărul" și vorbești ce-ți place !

- **Ed.Mirto** : DleRobu, Parlamentul s-a obișnuit să dea ascultare d-lui Grigorovici Nou venit printre noi, vă rugăm să-i dați ascultare.

- **Grigorovici** : D.Robu mă cunoaște prea bine și-mi cunoaște toată activitatea, întrebările d-sale își vor găsi răspuns... pe culoarele Parlamentului ...

"**Guvernul acesta de coaliție** , după părerea noastră, nu se poate forma așa cum s-a încercat să se formeze .**El trebuia să fie format la începutul statului român unic.**

(p. 318-319) **[vezi pledoaria problematizată mai jos] [.....] [.....] [.....]**

"**Guvernul** de astăzi este condus de d.**profesor Iorga**, văd și pe d. **doctor Cantacuzino**, care , alături de d.**Voinov** și de d. **dr.Racoviță** , profesor la Cluj,

a sprijinit mișcarea socialistă românească din Bucovina cu bani, două decenii , în modul cel mai regulat , [!!!]

așa că **trebuie să spun că așa aștepta și din partea unor bărbați ca aceștia, reforme care bată în direcția de care am vorbit [legea chiriiilor și asigurările sociale]**

Vom vedea, vom avea răbdare , ce va face d-sa , **dar dacă nu vom vedea**

nici grije pentru șomeri, nici grije de stingerea datoriilor țărănești, nici muncă regulată pentru muncitori, **atunci vom combate un guvern care nu înțelege încotro merge lumea de astăzi,** care arată de la început că e **neputincios și pe o cale greșită.[...]**

În situația aceasta grea , se potrivește zicătoarea latină < **pariuntur montes nascitur ridiculus mus** >.Ori , dacă traducem pe înțelesul poporului : < **Geme muntele Caraiman și s-a născut guvernul Uniunii Naționale** > (**ilaritate**) (p. 331)

Grigorovici / iun'31

▣ **PSD : retro 1918**

Atunci noi am avut o **concepție ideologică deosebită**, a noastră, a soc.-dem. , expusă într-o **carte specială de Otto Bauer**, marele sociolog austriac, **care ne impunea tuturor partidelor social-democrate din țările naționale deslăpite de Austria , o tactică prudentă și cuminte** ,de clădire, în țara lor.

Noi am ascultat de cuvântul lui [...] **Luptele noastre** , ale social-democrațiilor , **din Parlamentul austriac**, pentru formarea statelor naționale , sunt cunoscute de toți. Toată lumea știe că **ultimul meu discurs în Parlamentul austriac** , era unicul **cuvânt de adio** , respectat de toată lumea, care știa ce înseamnă

momentul acela istoric al Europei Centrale.

Atunci mi-am spus cuvântul meu, și **cererea noastră răspicată** către statul austriac, atunci când încă **spînzurătorile austriace dăinuiau**, când eram în pericol ca în 24 de ore **să fiu executat**, cu toate că eram deputat .

Am spus : ori unirea tuturor românilor în cadrul statului austriac, [?!?] ori unirea tuturor românilor sub România Veche. Nouă ne este egal.[!!!]

Noi știm că în cazul cel dintîi, avem la dispoziție o ieșire la Marea Adriatică și la Marea Neagră , și am avea ceva în plus, pe care azi nu-l avem.

Dar dacă ne necăjiți mai departe , ne cotropiți , dacă ne lăsați să trăim liberi și uniți, **noi toți românii** din Ardeal , din Banat, din România Veche, din Bucovina și Basarabia, la olaltă, **cerem cu tărie emanciparea noastră**

cu ajutorul României libere [!!!] , ca să facem o dată sfîrșit suferințelor noastre .

Acesta a fost cuvîntul meu .Vă repet aceasta , din care cauză ?

Ca să nu mi se facă reproș , din acest p.d.v. pe viitor. "

Grigorovici / iu.'31

▣ Compromisul politic.

[LD: frumoasă pledoarie la care , în mare, subscriu.Ar fi fost bine dacă o atare atitudine ar fi caracterizat și alți politicieni .Interesant însă, nici măcar pe el nu-l caracteriza !]

"Noi, din punctul acesta de vedere, cînd ne-am întîlnit în țara aceasta unită, și vă aduceți aminte că ne-am dat o întîlnire **reprezentanții tuturor provinciilor**, și că am spus : <**Nu ne cunoaștem încă bine, fiți cu luare aminte unul față de altul, să găsim o cale de compromis ca să ne unim, să punem bazele acestui stat românesc** ,în viitor, în bună înțelegere și conlucrare cu toții , fără deosebire de partid.V-am declarat că chiar **PSD e gata să conlucreze pentru a pune bazele acestui stat . > [!!!]** Din care cauză ?

Fiindcă bazele unui stat sunt comune tuturor partidelor .

Deabia dacă **bazele sunt gata** , deabia dacă **clădirea constituțională este perfectă, luptele partidelor** , care au mare însemnătate în viața unui popor și a unui stat , **își găsesc terenul firesc.[!!!]**

Toată viața noastră și toate luptele noastre sunt conduse de **compromisuri .**

Oamenii care nu înțeleg compromisul , nu sunt capabili să facă politică.

Oamenii nătîngi care nu se acceptă ideea de compromis , nu sunt capabili de o conducere de partid.

Nu vorbesc de compromisul compromițător , de compromisul **fără caracter**, ci de **compromisul care dă și care ia**, care are **ținta comună** , care există în orice stat și societate."

Grigorovici / iun.'31

▣ Lupta de clasă și naționalismul.

[Atenție LD la nuanță, la filonul național , interesant la un social-democrat !]

Abia și după ce se pun bazele statului în comună înțelegere , pe baze real democratice , " am fi putut duce lupta de clasă" fiindcă contrazicerile dintre clase, " ne silesc să apărăm clasa exploatată față de clasa de exploatatori ." (aplauze la PSD)

" Noi știm tare bine că **neamul românesc nu este un neam de exploatatori .[!!!]**

Pătura suprapusă , subțirică, a românilor sau a celor care vorbesc astăzi limba românească - poate nici nu sunt de origine românească - și formează astăzi

Clasa exploatatoare , este foarte slabă. [!!!]

În mare parte **sunt oameni veniți din alte țări , [!!!] aceștia care sunt exploatatorii neamului românesc."** (apaluze la **PSD și LANC !**)

"Neamul românesc este un neam de mineri și de munteni și de țărani sărmani, care, vai de capul lor cum trăesc din muncă grea și din sudoare .

Așișderea , **secuii sunt un neam mincitor**. La fel **neamul ucrainenilor**, care și ei sunt un **neam de țărani muncitori și nu au clasă suprapusă exploatatoare**.

Proape tot **aceeaș situație și la celelalte popoare conlocuitoare în România**.

[LD : Cine mai rămîne ?! Evreii ? Străinii ?]

" Față de această situație , **politica guvernelor românești** [...] ar trebui să fie o **politică democrată-socială** , și nu alta.

Noi nu avem timp să formăm o clasă burgheză românească în galop, cum au încercat d-nii **liberali** care continuă să ne convingă că **numai după ce vom avea o clasă exploatoare românească** , băștinașă, cum se spune lanoi, **va putea să înceapă lupta de clasă. [!!!]** Dar spun : **nu mai avem timp.**[...]

am prefera , noi, social -democrații, **să avem în față o clasă exploatoare curat românească** și invidiem acele popoare fericite, numai de un neam [...]

Ne pare rău că în statele unde **păturile exploatoare sunt de diferite națiuni , rase și confesiuni, se face confuzie.**

Nu este claritate în lupta aceasta firească a exploataților și exploatorilor.

Ne pare rău că este așa, că **se face confuzie**, și nu putem lupta în chip clar.[.....]

[**vezi largile paranteze de mai jos**]

"Așa dar , dlor, **naționalismul integral, economic și politic, a căzut și cade pe zi ce trece.** Nu mai apucăm noi vremurile aceluiași capitalism național , căci în mod **cinematografic , merge evoluția Europei înainte.**

Înainte de a se ajunge la capitalismul individualist și particular, **toate statele vor avea deja instituții economice colectiviste , alții socialiste, alții comuniste** [...]

Sistemele vechi se prăbușesc , recunoaște și el [Sombart] și vede că **mergem spre sistemul colectivist** " (p. 323-325)

Grigorovici / 'iun.'31

▣ **LANC**

"De aceea vedem înfăptuite **partide mici** , cum este partidul Apărării Național Creștine

- **ACCuza** : " Dle Grigorovici, acesta nu este un partid și nu este mic " (**ilaritate**)

- **Grigorovici** : "Bine, să fie așa "

- **ACCuza** : "Veți vedea în curând !"

- **Grigorovici** : " Bine, să-i spunem Ligă ...

Liga aceasta trage foloase din situația aceasta de care v-am vorbit .Se înțelege de la sine.[...]

Așa am avut în **Viena pe dr. Lueger** și alături de el pe **d.Vaida Voevod** ,

și mulți alți români , care au aparținut acelor vederi , dar care astăzi s-au schimbat.

Așa pe vremea aceea **80** de procente din alegători erau **creștini-sociali**

.**Astăzi** s-au schimbat lucrurile și sunt **80** de procente

socialiști, și **20** de procente **creștini-sociali.**

"De unde vine aceasta ? Vine de la faptul că **d-nii de la LANC**

sunt niște **premergători primitivi ai luptei de clasă. [!!!]**

Noi nu le putem altfel concepe , fiindcă toate întâmplările în alte state ne dovedesc

că așa este și eu singur **cînd am venit la Cernăuți** ,

am găsit **suburbiile românești** din Cernăuți **mai toate în tabăra antisemită.**

Însă **antisemitismul** acesta are o **bază economică**

este o **tendință de luptă contra capitalului** ,

fiindcă **populația** noastră primitivă **nici n-are acest cuvînt de capitalist."**

- **ACCuza** : "Vă rog să **nu ne amestecați.**

Este lupta contra jidanilor , hotărît.Aceasta este. (**ilaritate**)

- **Nichifor Robu** : " Iar dvs social-democrații , cari luptați contra capitalului ,

aveți la Rădăuți un șef de organizație director de bancă, care ne vinde

țărani la licitație, și ne ia camătă 60 % , doctorul Drimer. " (**zgomot, întreruperi**)

- **Grigorovici** : " Așa că **populația primitivă românească nici n-are expresiune**

în limba ei **de capitaliști.**În unele părți le zice **jidani** , în alte părți le zice **greci,**

după cum este obiceiul în popor, **neavînd alți exploatatori**, de la începutul formării acestei societăți, **decît pe aceștia cari** , din întâmplare, **au avut capitaluri.** " (p. 320-321)

Grigorovici / iun.'31

▣ Guvern parlamentar

" Noi am spus: întâi trebuiesc făcute **alegeri din nou** , în caz că Parlamentul acela nu era capabil să conducă interesele țării **alegeri făcute de un guvern neutru**, și abia după aceste alegeri , făcute **cu toată dreptatea și legalitatea și după desființarea acelei prime de 40 % din voturi , să se alcătuiască un guvern din sânul Parlamentului liber ales.** (aplauze la opoziție)

" Acesta ar fi ceea ce am înțeles noi prin **guvern parlamentar** .N-aș vedea nici o nenorocire **să cadă datina** devenită sfântă , însă **foarte păcătoasă** de la noi, **că un guvern** trebuie numaidecît să fie **compus dintr-o majoritate enormă , care să stăpînească , nu să guverneze.**

Sunt de părere că **guvernele** ar trebui oricînd să fie **oglinza fidelă a compunerii Parlamentului.** Sunt de părere că **în oricare guvern ar trebui să stea și un reprezentant al minorității .** (aplauze la opoziție)

Sunt de părere că și **în prezidiul Parlamentului** s-ar cădea să stea **reprezentanți ai partidelor** cari n-au majoritate în Parlament ." (aplauze în opoziția)

Aceasta pentru că **în toate Parlamentele din lume așa este.**

Și sunt de această părere din cauză că atunci numai decît **opoziția face controlul necesar ,** dacă ea stă la **izvorul însuș al păcatelor în guvernare ."** (p. 321) (aplauze la opoziție)

Grigorovici / iun.'31

▣ Alegerile .

S-au făcut ca niciodată :/ Prefectul cinstit de la Câmpulung , înlocuit cu un exofițer jandarmi ,care a terorizat și arestat ... candidații PSD și LANC;
/ La Rădăuți, brutalități extraordinare ; / La Storojineț, ginerele prof.Iorga, tinerel, neexperimentat, a pretins textul cuvîntărilor înainte ; a arestat candidați : "Trăim în țara noastră sau în țara ofițerilor , sau în țara ginerilor d-lor miniștrii ?"

Grigorovici / '31

▣ Trasul în țepă

[LD: ține cont că era un reductabil avocat ; că avea o cultură juridică reductabilă ; că fusese deputat în Parlamentul austriac ;ș.a.]

"**Țepiștii**" , asociați la guvernare , ar trebui să știe că "**datina țepii nu este o datină românească.!!!!** Nici cînd **românul nu a știut de această barbară metodă de a duce la moarte și la tăcere pe om, de chinul acesta** nenorocit care s-a întrebuițat pe **teritoriul moldovenesc și valah , numai de către turci. !!!!**

Ei ne-au necinstit așa de departe , că am ajuns și noi la **o datină așa de spurcată.**

Mie **mi-ar fi rușine** să vorbesc despre **țepa lui Vlad**, fiindcă **este țepa turcului și mentalitatea turcului asiatic.Ea nu este mentalitatea românului european."** [!!!!]

- **Costin R.Sturdza** (Liga Vlad Țepeș) : " Este un simbol."

- **Grigorovici** : "În numele acestui simbol, țepa lui Vlad, au fost chemați și d.Filipescu și oamenii săi , în ajutorul guvernului, care nu știa cum să facă cele 40 % "

- **Costin Sturdza**: A tăcut pînă acum , ținînd cont că , fiecare minut al Camerei costă 1.000 lei ! ...Dar i se va face procesul întreg de la acea tribună...

- **gral Cantacuzino-Grănicerul** : "**Noi vrem economie și hoții la pușcărie ! [...]**

Vă este așa de frică de noi, frate !? (**Mare ilaritate**) Euam fost30 de ani în oștire și nu am mîncat nici un civil " (**Ilaritate**)

- **Grigorovici** : Ajungînd pe listele Uniunii Naționale, "**țepiștii**" , care s-au născut "din combaterea moravurilor urîte ale liberalilor", au luat parte la toate abuzurile, iar Filipescu , prefect de Ilfov, a trebuit să scoată lista guvernului victorioasă !

"Ce vreți mai mult? Știu că **supărarea în tabăra mică a d-lor fasciști români** este foarte mare ; chiar la **nașterea lor au avut semnul de moarte pe spinare ..."** (p.323)

Grigorovici / iun.'31

▫ "Socialiști" - "Comuniști"

" Dlor deputați, noi nu suntem prietenii comuniștilor bolșevici.

Comuniștii bolșevici au o metodă de luptă care nu este a noastră.

Ei vor o revoluție permanentă, cu toate că trăim într-un stat democrat , cu drepturi electorale egale, și se pot impune reforme care ne duc spre o evoluție lentă și normală.

"Noi, din această cauză, cu câștigarea democrației , nu avem nici o pricină să pornim la revoluție sîngeroasă.

Concepția asta poate s-o aibă rusul, pentru că rusul a trecut de la țarism , deadreptul, sărind peste toate etapele de evoluție,și numai printr-o revoluție, la conducerea socialistă.

Noi nu avem fazele acestea.Noii am trecut mai departe și am ajuns la democrație , care este baza evoluției socialiste.Socialismul nu sare dintr-o dată, ci trece prin democrație.Democrația este pentru noi zăgazul cel mai sfînt și cel mai bun , înșă ea trebuie să fie respectată pentru a ajunge în mod pașnic la acele mari reforme care ne duc la un stat social și democrat." (aplauze la PSD)

" Mai departe, comunismul bolșevic se deosebește , prin faptul că nu vrea să recunoască lupta așa cum ea se desfășoară în întreaga Europă, pe cîta vreme noi așteptăm pînă ce capitalismul își face datoria completă.

"Noi suntem de părere că sistemul capitalist , așa de păcătos cum este el, totuși este un sistem mare și minunat. [!!!] Eu nu am văzut altul mai minunat .

Este minunat în exploatarea care o face , ceea ce este adevărat (ilaritate la PSD) înșă este minunat și în concepțiile sale culturale, științifice și artistice , astfel că noi, deocamdată, nu am văzut o altă lume mai mare și mai mîndră decît lumea aceasta de astăzi , burghezo-capitalistă.[!!!]

"Noi mai știm că sistemul capitalist, nemilos, de exploatare a individului, face din om un luptător, un om sîrguincios, un om muncitor, dar și un om socialist , care înțelege sub presiunea acestui capitalism exploatare, ce este unirea fratelui cu frate , ce este organizația, ce este lupta de clasă, ce este, în sfîrșit, izbînda mare contra acestui capitalism nemilos (aplauze la PSD)

"Noi am vrea să vedem popoare luptătoare pentru idealul socialist, deabia atunci , după ce au trecut prin focul nemilos capitalist,

căci de abia atunci popoarele sunt pregătite pentru edificiul marelui viitor "

[" D.lorga , care nu este da față, căci d-lui scrie cam prea mult (ilaritate)

- și o spun cu toată sinceritatea , fiindcă aș dori să scrie mai puțin și să fie mai adîncit în ceea ce scrie - a publicat în 1918 un articol în "Neamul Românesc" , la adresa muncitorilor din România, care pe atunci erau și ei cam aprinși de lumina din Orient, a spus la adresa lor , într-o claritate minunată , în ce constă viitorul și venirea la putere a clasei muncitoare.

Le-a arătat prin ce faze trebuie să treacă,prin ce foc de eduție, la ce moralitate socială trebuie să ajungă, la ce cooperative și la cîte alte întreprinderi ale lor proprii , prin școala adîncă a vieții , pînă să aibă capacitatea de-a conduce un stat social și democrat.

... La prima lui întîlnire cu Dobrogeanu Gherea, în 1918, în Elveția , s-au întreat unul pe altul: < Ai citit articolul minunat al lui Nicolae Iorga ?! >

"Așa scrie Iorga , așa nimereste cîte o dată, să scrie Iorga !

Cîteodată pentru fasciști, cîteodată pentru țărani, cîteodată pentru socialiști, și , de fiecare dată , scrie adevărat și bine."

Înșă minunea minunilor, acest domn Iorga , acum, deodată a uitat ceea ce a scris.

El ar putea să stea cu ideile lui din acel articol , în tabăra noastră "

" Pe vremea cînd a venit la putere ,[1931] și era încîntat că a ajuns acolo unde a vrut să ajungă, ațîta timp îndelungat ,d.lorga a declarat că ne-ar primi și pe noi toți pe lista d-sale, dacă am avea în mîină steagul tricolor, și nu steagul roșu.[!!!]

Poporul din Bucovina a botezat atunci partidul acesta al Uniunii Naționale , partidul Curcanului care se teme de culoarea roșie " .]

Grigorovici /

" Noi nu vedem în **steagul acesta roșu nici un pericol.**

Steagul roșu este semnul nostru de partid.Așa este obiceiul la noi.**Semnul acesta** de partid este **semnul d-lui prim-ministru al Angliei, Macdonald**, este semnul lui **Vandervelde**, este și semnul lui **Masaryk**, care și el este socialist , deși altfel, etic, nu așa cum suntem noi; este **semnul partidelor social-democrate** din Elveția, din Scandinavia, din Germania, **din toate statele** la ușa cărora batem așa de des când e vorba de un împrumut, când e vorba de un tratat comercial, sau alte dureri pe care le avem noi, țară mică, așezată la mijloc, între Rusia Bolșevică și **Europa**, care , **mîine-poimîine va deveni social-democrată , pentru că social-democrația e pe cale să vină la putere pretutindeni în Europa de Vest " [!!!]**

- **Nichifor Robu** : "**Hitler în Germania !**"

Grigorovici : "**Unica piedică este mișcarea comunistă care luptă nebunește , cu bani, contra noastră, scindează puterea proletariatului internațional în toate țările și ne face incapabili să ajungem la putere mai degrabă "** (p. 323)

"Suntem siguri că , **dacă** printr-o avalanșă electorală, **noi, social-democrații , am veni la putere în România** , nu am putea să o conducem cu metodele preconizate de noi.**Ne-am schimba imediat din social-democrați în bolșevici. [!!!]**

Ar trebui să ne schimbăm pentru că , față de minoritatea pe care o reprezentăm , în contra **masselor nerăbdătoare**, care, cu **obiceiurile lor, și datinile lor vechi**, despre care s-a vorbit aici, **ar începe să ardă, să prade, să aprindă, să facă toate acele excese care începuseră în Spania , nu am putea să procedăm altfel**, ca să punem sfîrșit acestei **mișcări revoluționare primitive** , decît **aruncînd arma noastră, prin care am cîștigat revoluția , în contra lor.[...] Noi trebuie să avem răbdare,răbdare și iar răbdare."** [!!!]
(p. 323) [.....]

Grigorovici / 'iun.'31

▣ **Bucovina.**

Statul român, de cînd a luat în seamă Bucovina, nu a făcut nici măcar o construcție !

Ex.Cernăuțiul, care a avut " năvală de vrăjmaș peste năvală de vrăjmaș " , nu are mijloace să clădească o hală , pentru negustori.

- **Voce** : "Cernăuțiul are buget de 240 milioane lei .

"Trebuie să se facă acolo o politică națională.[...] **Țăranii din Bucovina** au fost **cotropiți de agenții de la băncile** acestea [băncile particulare Doboș și Ungureanu , care acordau **împrumuturi cu 30 %** , și amăgiți ca să împrumute bani .[...] **Nici un evreu cuminte nu a împrumutat cu 30 %** .Acești evrei au făcut altfel de cămătărie.,ei au dat bani pe mărfuri și au cîștigat astfel pînă la 60 % ...

[urmează o polemică cu liberalii, cu cuziștii, despre importanța băncilor populare; despre faptul că cele **2 mari bănci din Cernăuți (Banca Țării Bucovinei și Cassa de Economie)** , au intrat pe mîna particularilor (liberali și național-țărăniști) și acum s-au prăbușit , iar clădirile au fost cumpărate de ei , că așa se fac afacerile la noi !

Grigorovici / iun.'31

▣ **Reforma agrară .Agricultura . Țăranii .**

"La baza reformei agrare este păcatul cel mare.[...] în Senatul României eu am declarat că dacă nu se dă credit ieftin țaranului, degeaba se face această reformă . [.....]

- **Em.Dan** (PNL) : dle Grigorovici, **sunteți nedrept** cînd acuzați în mod general băncile că practică dobînzii de 30 % .

Banca Românească acordă țăranilor împrumuturi cu 12 % .

"**Sunteți de asemenea nedrept cînd învinuiți toate partidele politice că au făcut front comun contra democrației.** Dvs uitați că **gruparea socialistă condusă de Nădejde , Morțun ,Radovici , Diamandi și alții,** au venit în rîndurile PNL ,atrasă de încrederea ce a avut în **programul și înfăptuirile larg democratice** ale acestui partid.**Uitați, asemenea, opera democratică a acestui partid,** realizată prin **împroprietărirea țăranilor , prin votul universal și**

cooperativele sătești " (apaluze la PNL)

- **G.Tomaziu** (PNL) : "Sunt puncte cardinale în politica Țării Românești de care nu vorbiți, și vă legați numai de amănunte , de o bancă care cade..."

- **Grigorovici** : " **Politica aceasta economică a dvs.** a fost atât de cardinală, încât **ne-a dus la sapă de lemn " (Zgomot, întreruperi)**

- **Voce** (LANC) : "Împroprietărirea a făcut-o MSRegele, nu partidul liberal "

- **Nichifor Robu** (LANC) :Dvs trebuia să dați creditul Băncilor Populare cu 4 % , iar **nu băncilor jidovești cari fac camătă și iau 80, 90 % .**

- **Grigorovici** : " ... la înființarea acestei **nenorocite reforme agrare**, care **s-a făcut în pripă, de frica revoluției rusești, și nicidecum din alte motive...**

(întreruperi, protestări energice la PNL-1)

- **Em. Dan** : "Dle președinte, dați-mi voie să protestez împotriva unei asemenea afirmațiuni. Împroprietărirea țăranilor figurează în programul PNL cu mult înainte de război, încă din anul 1892... (Întreruperi, zgomot)

- **dr.N.Lupu** (PT) : "[...] **Liberalii nu au voie să vorbească pînă ce nu-și vor ispăși păcatele depînă acum " (Protestări, zgomot întreruperi)**

- **Dr.I.Costinescu** : "DI Grigorovici are o scuză.Nu cunoaște istoria țării românești , pentru că altfel nu ar vorbi așa..."

- **Grigorovici** : La începutul acestei reforme agrare **s-a făcut greșala**

că nu s-au înființat obștiile sătești,(prevăzute în proiectele PNL) pentru a nu fi distrusă munca colectivă cu care era obișnuit țăranul, mai ales în Vechiul Regat...

Astăzi se războiește ciudata idee a dlui general Averescu , care , pentru a întrece pe liberali, a avut ideea să risipească pămîntul în părțile mici, și să zică ca Lenin :

< Luați și împărțiți ! >

Azi , dl **Argetoianu** vorbește de **asociații** ... să adune iar pămînturile...

să facă grîne. Ideea a fost împrumutată de la ruși...

"Dar este o **fanezie și o utopie** să credem că noi **am putea întrece pe americani și pe ruși cu producția noastră de grîu.[!!!!]**

Ceea ce scriu cîțiva profesori din România , care au mirosit ceva din ce era acolo în Rusia, cum a fost d.Chirițescu Arva, **sunt copilării.**Aceștia stau la catedre , dar nu au văzut , nu au cunoscut viața agrară din tinerețe, cum am cunoscut-o eu, mai ales în Rusia.Pe lanurile mari din **preeriile din America** , unde nici nu sunt sate ... pe **lanurile imense din Rusia** , mergi 6-7 ceasuri cu trenul și nu vezi un sat ... **Acolo rentează mașina și grîul, dar nu la noi .[!!!!]**

Ceea ce ne trebuie nouă este cu totul altceva.

Ex. țăranului din Franța, care se ocupă cu produse cari sunt vîndute la orașe.

Țăranul francez are o situație mai bună chiar decît a fermierului american .

"Consumația puternică a orașelor face din țăran un om fericit și bogat.

Consumația puternică a orașelor dă posibilitatea **țăranilor să vîndă bine și scump. (apluaze puternice pe diferite bănci)** Și tot odată să cumpere multe și multe din orașe , din producția orășenească.**Aici este rezolvarea ideii agrare** și a interesului agrar pe care îl avem noi."

- **dr.Costinescu** : Atunci să punem zarzavaturi în toată țara ! Atît Franța cît și Italia cultivă grîu .Doar n-au atîta pămînt cît pentru grîul de export .Este ușor să faci teorie, așa , din vînt.Habar nu aveți de realitate.

- **Grigorovici** : Dar priviți gospodăria țăranului , a colonistului german, din Bucovina , din Ardeal, din apropierea orașelor, și veți vedea că **nu este criza din șesul moldovenesc și valah... Țăranul bucovinean și ardelean muncește tot anul .**

Face agricultură intensivă... pune grîne, fasole, cartofi; crește animale și păsări; vinde brînză, lapte, ouă... (p. 328-329)

Grigorovici /concluzie

"Dacă am vorbit mai pe larg de chestiunea țărănească , v-o spun de-a dreptul este pentru că **am fost somați de țăranii să o facem , căci țăranii încep să vie la noi,**

ne cer să le deschidem ochii , **să le arătăm o cale**, și fiindcă ne doare inima ca fii de țăranii și oameni ieșiți din tagma țărănească **[LD : tatăl lui a fost agronom ambulant]**

[...] N-avem nădejde că ne veți asculta , **sunteți orbi și de aceea , meniți peirii.Vă duceți spre prăpastie.[!!!!]**

Grigorovici / iun.'31

▣ Mentalități.

Cinci zile a fost **Parlamentul așa-numitei Republici Moldovenești**.

La sfârșitul dezbaterilor, **președintele Dimitriu** a spus un lucru "ciudat", foarte interesant pentru noi :< **Nici cînd nu am dorit noi război , din cauza Basarabiei cu România.**

Noi știm că țara aceasta nu este a noastră, noi știm că țara aceasta a fost furată de țarism și nu avem nici un drept moral ca să pretindem să o luăm înapoi. [!!!]

Însă noi vedem ce se petrece în țara aceasta românească , noi vedem **exploatarea** de acolo, noi vedem cum **se conduce țara fără cap, fără minte, fără reforme salvatoare** .Avem credința că **într-o zi, nu numai Basarabia, dar întreaga Țară Românească are să ne cadă poamă coaptă în mînă , [!!!]** din cauza nevoilor și a durerilor economice. >

"Este bine că se vorbește de noi așa ? Este bine ca să se vorbească așa de românul care este priceput, și care poate are prea multă minte și, din cauza asta , el este prea mult un om de afaceri , și prea puțin om colectiv, este un om care se interesează mai puțin de chestiunile obștești, dar mai mult de chestiunile individualiste , cum fac și evreii, în mare parte ?

Este un **cusur mare al popoarelor vechi** [...] că au **darul acesta nenorocit."**

" Noi , **moldovenii** , poate avem **mai puțin** darul acesta , și poate **nu avem** în sîngele nostru prea mult **sînge de roman și din balcani**, cum au cei din sudul României.

Noi înclinăm mai mult spre obște , mai mult **spre colectivism**, și vedem înaintea ochilor noștri ceea ce este **țara noastră** , ceea ce este **poporul nostru** , masele largi, **viitorul nostru** .[...]

Grigorovici / iun.'31

▣ Minoritățile

Un adevăr amar că **pe vremea austriacă**, satele ,amestecate cu moldoveni și ucraineni , **erau mai românești de cît sunt astăzi**.Aceasta este o constatare tristă [...]

Pe vremea austriacă, **deși vorbeau limba ucraineană, oamenii și-au făcut din banii lor proprii școli românești**, aducîndu-și aminte că răzeșii , între dînșii, **au fost odată români [!!!] și vorbeau limba românească [!!!] și voiau și ei să fie contopiți cu totul în neamul românesc. [!!!]**

Acești ucraineni [?!] doreau lucrul acesta din multe cauze , dar mai cu seamă fiindcă **vedeau în neamul românesc un neam de progres, un neam de conducere, un neam de exemplu bun**, care era **binevăzut** , nu numai **în țărișoara noastră**, dar în întreg **statul austriac**.Românul era la locul lui, și ca specialist, și ca funcționar, și ca tehnician, ba chiar ca ministru, ba guvernator, ca prefect, om de finanțe, ca avocat, ca medic, și ca conducător, în orice privință .**Ucrainenii vedeau în noi un neam care era un exemplu bun** pentru propășirea lor. "

" Acum s-au întors la ucraineni toate satele acestea deja cîștigate de români.

În satele acestea **a fi român înseamnă a fi prefect, a fi jandarm, a fi perceptor, a fi acea nenorocire strașnică** , care este încheată în persoanele acestea administrative care încalcă poporul în felul cel mai nemilos."

În părțile ucrainene, dincolo de Prut, unde nu mai este nici un român,

inscripțiile CFR sunt exclusiv românești ! De ce li s-a luat acest drept dat de austrieci ? (p. 329)

Grigorovici / iun.'31

▣ Funcționarii

Muncitorii intelectuali **o duc foarte greu**; și în majoritate covîrșitoare ei sunt **români** , pentru că știu mai bine limba și **se înhamă la administrarea țării**.

Li se cere moralitate, să nu ia șperțuri etc etc... dar nu li se asigură minimum de existență. În toată Europa, **se asigură cele 4 cote** (haine, carne, pâine, chirie)
cu care se asigură **minimum de existență, neimpozabil.**
Grigorovici / iun.'31

▣ Școala

S-a vorbit de intelectuali, de școli, de bacalaureat , de mulțimea liceelor.

"Dar să avem de zece ori mai multe ! Ce vă dor liceele ?

În **Cehoslovacia** sunt mulți țărani absolvenți ai unei școli superioare,
licențiați în jurisprudență, în agricultură, în chimie, în filozofie.

Cu toate acestea ei rămân țărani.

De ce să-i obligăm să nu devină oameni civilizați și culți ?

Maddonald, prim ministrul **Angliei**, a lărgit dreptul la instruire pînă la 18 ani,
ca întreg poporul englez să fie cultivat.

De ce să nu avem și noi un popor educat , care să prețuiască munca ?

În **țările Scandinave**, trăește un popor care nu știe ce este beția,
care muncește un pămînt arid, cu cooperative țărănești și muncitorești,
care produc de zece ori mai mult , și care , deși nu a ajuns la socialism,
este mult mai fericit ca noi .

Agronomii noștri nu înțeleg nimic, sunt simpli funcționari .Sunt niște "nebuni" care rîd de vitele bucovinene că sunt roșii (**ilaritate**) , și vor să reintroducă vitele sure !

În Austria , agronomii [o știe de la tatăl său] erau trimiși o jumătate de an ,
în Danemarca, în Silezia, în Austria, și cînd se întorceau acasă erau obligați
să meargă din sat în sat , să facă grădini model, să sfătuiască pe țărani ce
și cum să cultive, să creeze rase de animale robuste, productive...(p. 330)

Grigorovici / iun.'31

▣ Provinciile unite

[LD : un om atît de cultivat, un om atît de versat politic, destul de echilibrat ... cînd ajunge la capitolul "provincii" , devine dur, prea dur, **tratînd România ca pe "mama vitregă" , "maștera" , care asuprește "fratele" și "surioarele" ...**

Pentru mine este capitolul cel mai greu de rezolvat.**Naționalism provincial]**

În ziarele de astăzi a citit că "**munții Ardealului stau ca de granit în dosul lui Maniu.**"

"Noi cunoaștem **Ardealul, este fratele cel mare al nostru**, care se ridică totdeauna în ajutorul **nenorocitei Bucovinei** și al **nenorocitei Basarabii** , care astăzi sunt disperate.

Ei bine, d-lor, în Bucovina **ați trimis ca să fie candidați niște "benveniști" , niște "ghorghiazi" , și niște "mihelzoni" pe care lumea nu-i cunoaște.**

Noi nu știm de ce mihelzonii și benveniștii au fost trimiși acolo, și de ce au binemeritat **biata Basarbie** și **biata Bucovină**, să capete astfel de **candidați ciudați** , întrucît aceștia sunt oameni care nu cunosc țara și durerile noastre și a trebuit d-voastre să faceți împrumuturi levantine din toate părțile pentru a ni-i trimite. (**apaluze la PNȚ și PSD**)

Surioara noastră Bucovina și **surioara noastră Basarabia** se uită spre **Ardeal**, **fratele cel mare cu 6 milioane locuitori și cu mulți luptători , [!!!] cari nu s-au lăsat sugrumați de nimeni [!!!] [...]** La fratele cel mare care spune astăzi : **munții noștri de granit stau în spatele nostru. [!!!] Ei gem și vor naște**, dar tare mă tem că **vor naște un monstru , care are să vă înghită. "** (**apaluze la opoziție**) (p. 331)

Grigorovici / iun.'31

39.) Lege pentru încurajarea întreprinderilor producătoare de țigete , 13 iul.'31

(DAD, MO 27, șed. din 13 iul. 31, p. 1052- 1108)

M.Manoilescu **I.Scutaru** (raportor) **CICBrătianu** **DRloanițescu** **O.Goga**
Eft.Gherman (PSD) **Gr.Trancu -Iași** ș.a.

[LD .Evoluții legislative.Dezbateri tehnice, statistice, economice. Ciocniri de interese.

Dispute doctrinare. Paranteze și recursuri istorice .

Ceea ce este de remarcat este că **Manoilescu vine cu această lege**, care este **conformă susținerilor sale doctrinar-economice:**

"conservatism economic " (neoliberalism, intervenționism) ,
cu accent pus pe **producție și productivitate** .

Extrag din dezbateri chestiuni de interes pentru doctrine, istoria politică,
pe care le voi dispersa problematic la fișierele respective, Text integral xeroxat]

Eftimie Gherman (PSD)

Proiectul de lege pentru încurajarea întreprinderilor și producătorilor de țitei,
nu înseamnă altceva decât **noi sarcini , noi impozite, noi taxe asupra populației consumatoare.**

Ca și pâinea, petrolul lampant, uleiurile minerale, parafina, păcura, **nu sunt articole de lux, ci articole de primă necesitate**, pentru că servesc la motoare și tracțiune.

Scumpindu-se benzina, **se îngreunează viața populației**, care plătește și acum taxe destul de mari. Se încasează , deja, 6lei / per kilogram la benzină,

2,5 lei /per kilogram la petrol

... Dacă se mai măresc unde o să ajungem ?**În țările vecine** (Franța, Cehoslovacia) , care importă benzină și petrol de la noi, **benzina și petrolul se vînd mai ieftin decît la noi !** Industria trebuie încurajată, dar **nu numai cea a industriei petroliere** . După cum, din fondurile obținute, **ar trebui ajutați toți șomerii ,**

nu numai acei din industria petrolieră . (p. 1077)

- **CICBrătianu** : Principiul ajutorării șomerilor dă loc la situații încurcate.**Adevărata soluțiune este cea adoptată în Italia.**Trebuie **să se facă lucrări** în cari **să se folosească oamenii cari nu se pot întrebuința în industrii** .

După mine, aceasta este soluțiunea."

- **Trancu-Iași** (PP) : **În România , problema șomajului nu ar trebui să se pună !**

La noi, numai **refacerea șoselelor** , construcția **judcătoriilor de ocoale**,

a percepțiilor, a comisariatelor, pentru care statul plătește chirii enorme, **ar da de lucru la atîția muncitori** .[!!!] Se obiectează că nu avem parale !

Dar domnilor : " cărămida este românească, piatra este românească, lemnul este românesc, munca este românească [...] Carierele de piatră sunt neexploatate, proprietarii lor sunt datori la bănci... " [.....]

M.Manoilescu / iul.'31

▣ **Politica economică a guvernului.**

[LD: de fapt , evident, politica economică , mai exact **doctrina economică** a lui **Manoilescu** ,acel **"neoliberalism "** cu componentă **"intervenționistă"** vizînd producția, cu teoria **"productivității și rentabilității relative"** privind forța de muncă, din lucrările sale teoretice.Vezi în xerox detalii și controverse privind productivitatea, șomajul, etc.] [.....]

- **Manoilescu** : "Am făcut o operă socială și **am complectat această operă socială primind amendamentul colegului nostru Gherman** , care a defalcat 26 de milioane , adică **5% pentru ajutorarea șomerilor** ." [.....]

- **I.Scutaru** (raportor) : S-a dat ! amendamentul spune : **< 5 la sută** din rest va fi alocat pentru **ajutorarea șomerilor din toate industriile** , întrebuințîndu-se acest fond **în lucrări** . > [.....]

Eft.Germann / iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară **1931/ 1932**

40.) **Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31**

(DAD, MO 7, ședința din 25 nov.'31, p. 93- 102)

[LD : text integral xerox. Lipsesc citeva fraze de inceput .

Supratitlurile, colorările , parantezele, îmi aparțin.

Discurs dispersat problematic la fișierele respective .

Este remarcabilă argumentația lui pentru **a reaseza PNL în adevărata lumină ,**
imagine îndelung falsificată, maculată ,în **continua campanie antiliberală**
dusă de **adversari ...]**

Iamandi / nov.'31

▫ **Influența doctrinei socialiste .**

"**Nu credem în valoarea doctrinelor integrale** și nu ne facem iluzii ca **programele alcătuite a priori** pot aduce acel maximum de sine pe care-l dorim cu toții.

Suntem însă datori **să recunoaștem că democratizarea statelor moderne**

s-a făcut și sub impulsul acțiunii socialismului. [!!!]

"**Socialismul** , desbrăcat de exagerările doctrinare , și mai ales de metodele de realizare practică pe care le preconizează , **a izbutit** , indiferent, **să determine reforme de însemnătate deosebită** , care au dus la **modificarea însăși a structurii sociale de astăzi.**

"Nu trebuie să uităm că **dacă prevederile extremiste ale socialismului revoluționar nu s-au putut îndeplini** - în schimb, sub auspiciile regimului democratic, **s-a înfăptuit treptat o operă de legiferare** , care a ținut socoteală de realități , de **zecile de milioane de muncitori care revendicau și ei un drept în viața politică și în cea socială.**

" **Opt ore** de lucru pe zi, **participarea la beneficii , contractul colectiv de muncă, asistența socială , impozitul pe venit** și atâtea alte transformări impuse de evoluție -

constituie , orice s-ar spune, **un mare pas înainte** , de pe urma căruia nenumărate **anomalii și inechități au fost înlăturate sau atenuate.**" (p. 100) [.....]

Iamandi / nov.'31

▫ **PNL: Stînga democratică burgheză.**

" **Formula** în care îmi îngădui să sintetizez acest **imperativ al zilelor de astăzi** , care ne poate cere chiar sacrificii , este : **spre stînga.**

Spre stînga democratică și burgheză ,căci numai astfel se va putea înfăptui acel **echilibru social**, fără de care nu e posibil **să se meargă înainte."**

" **Partidul național-liberal** se găsește în această privință **pe linia tradițiilor sale.**

La 1917, cînd am introdus în Constituție **exproprierea** , am realizat **o revoluție pașnică** , dar **proprietatea a căpătat un caracter social.**

Aș putea să amintesc că la **1900** ,au intrat în partidul liberal **foștii socialiști** , numiți apoi **generoși.**

- **ACCuza** : " "I-a numit Dimitrie Sturdza"

- **Iamandi** : " **Acei socialiști** care au intrat în partidul liberal , la 1900,

au fost **elementele pe care s-a sprijinit Ion Brătianu în pregătirea treptată și sistematică a celor două mari reforme, a exproprierii și a votului uniersal.**

Dacă **Ion Brătianu** , în acțiunea lui, a **ținut socoteală de cadrele vechi** ale partidului,

de acei **care reprezentau biruința concepțiunilor burgheze** în viața de stat a României , **el s-a sprijinit** însă și **pe ideile înaintate ale generațiunii aceleia de gînditori**

și oameni de bună credință ,

cari o constituiau **frații Radovici , George Diamandi , Morțun** și,dlor,

trebuie să o spunem , recunoscînd și acordînd fiecăruia meritele reale pe care le are,

și d. Stere , fiindcă **a avut un rol însemnat în partidul liberal în această direcție.**

Aceștia, împreună cu Ion Brătianu, au pregătit reformele ,

care au dat baza democratică a României de astăzi."

lămâni / nov.'31

41.) **G.Grigorovici (PSD)** , discurs la mesaj, 27 nov.'31

(DAD, M.O. 9, șed. din 27 nov.'31, p. 141- 144)

[LD: o schimbare evidentă de ton, o radicalizare a cererilor, o agresivitate politică , determinată de **accentuarea stării de sărăcie** și de **măsurile de sacrificiu** anunțate de guvern .

PSD-ul în plină speranță de ascensiune, cu accente de "luptă de clasă" , temperată de doctrina sa reformatoare , în cadrele regimului democratic, parlamentar, pluripartidist.

De pe banca ministerială , nimeni nu-i răspunde.

La un moment dat, spune că are și o oarecare educație "medicinistă", dar cred că nu este medic ci... avocat .Nu știu. LD! Din păcate, xerox incomplet.]

Grigorovici / nov.'31

▣ Criza economică mondială.

" **Felul nostru de a vorbi** , în momente cum sunt momentele de față , **nu poate fi felul în care vorbesc partidele burgheze** , cari tind să vină pe banca ministerială .

Noi avem o privire generală asupra celor ce se petrec acum, nu numai în țara noastră , ci în întreaga lume, și **punem altă măsură** la evenimentele în curs.

" Răspunsul la Mesaj ne arată că ceea **ce am vorbit noi** , nu de mult, ci numai acum câteva luni, tot la Răspunsul la Mesaj, este locul să **o repetăm și astăzi**.

Aspectul s-a schimbat puțin, dar **principiile generale**, cari sunt la **baza acestei crize**, fundamentale, **a omenirii întregi**, sunt aceleași."

"Și dacă onoratul meu coleg d.**Cantili**, a ridicat aici chestiunea

și a spus că **vine o vreme nouă**, că trebuie să ne pregătim

pentru **o epocă nouă**, dacă **un bărbat conservator** a spus lucrul acesta ,

atunci înțelegeți că toată lumea care se gîndește , că toată lumea care își dă seama de ce se petrece, recunoaște că **dibuiem pe întuneric** , că trebuie **să o apucăm** , pentru a ajunge la o altă lume, **pe o cale nouă și mai bună**." [.....]

În fruntea acestui Răspuns la Mesaj, l-a bucurat o frază :

<Adaptarea la realități este un imperativ categoric al vremii .>

"Aceasta este **o lege fundamentală** , chiar biologică , nu numai sociologică.[...]

Însă consecințele pe care le tragem noi , dacă punem odată categoric **această concepție**, sunt foarte vajnice pentru noi, **ca reprezentanți ai poporului** , **ca oameni**, meniți **să dăm economiei naționale un drum nou, o dezvoltare nouă**." (p. 141)

Grigorovici / nov.'31

▣ Națiunea muncitoare

▣ Clasa muncitoare

[LD: **atenție la accepțiunea pe care el o dă "clasei muncitoare".**]

" [...] într-un timp de criză așa de gravă , acest Răspuns la Mesaj

nu conține nici un cuvînt pentru pătura mare de muncitori industriali , specializați și nespecializați , și **nici un cuvînt despre șomaj**, cu toate că pe banca ministerială stă un bărbat ca d.**dr. Cantacuzino**, în care noi, și eu în special,

avem mai **multă încredere** decît în frazele acestui Răspuns la Mesaj " (**aplauze la PSD**)

"Ne doare că nu a fost amintită clasa muncitoare în acest Răspuns.

Clasa muncitoare are o menire eminentă în țara aceasta , căci **prin muncitori** noi înțelegem și pe cei **intelectuali** și pe cei **manuali**.

Chiar dacă luăm forța lor laolaltă, atunci putem spune că

din p.d.v.cantitativ, muncitorii nu au o așa de mare însemnătate ,
însă, dacă luăm din p.d.v al calității , muncitorii ,
cari toți **citesc și scriu**, cari toți **cunosc legile**,
cari **produc obiecte** pe care nu le poate produce partea primitivă a națiunii
noastre , cari **fac lucrări calificate** , cari ne ajută să **ne apropiem de lumea**
înaintată din apus, atunci trebuie să spunem că

a meritat clasa aceasta să fie amintită în răspunsul la Mesaj. (apaluze la PSD) ,
mai cu seamă **astăzi**, cînd vedem că clasa muncitoare **se zbate** în grijile cele mai mari.

"V-am spus, **națiunea română** este compusă **în mare parte**
din **clasa muncitoare** , națiunea română **nu este o națiune de boieri, [!!!]**
națiunea română **este compusă din țărani, din funcționari, intelectuali și din**
lucrătorii din mine , fabrici, din munți și păduri, cari,
vai de dîșii cum o duc în momentele acestea grele.

Noi trebuie să avem grijă de această națiune , pentru că vedem că ea
cantitativ reprezintă **15 milioane de suflete** , însă

calitativ e rămasă înapoi, față de clasa exploatare .

Națiunea aceasta este mare la număr, însă slabă la putere.[!!!]

"Știți fraza aceea poetică < **Românul are șapte vieți** în pieptu-i de aramă ! > .

Șapte vieți o fi avînd el, dar **pungă are numai una și aceea este goală.**

Acesta este amarul mare, pe care îl simțim cu toții.

"Pentru clasa aceasta nu se vorbește așa cum ar trebui să se vorbească." (p. 141)

Grigorovici / nov.'31

▣ **dr Cantacuzino, ministrul Muncii .**

" [...] într-un timp de criză așa de gravă , acest Răspuns la Mesaj
nu conține nici un cuvînt pentru pătura mare de muncitori industriali , specializați și
nespecializați , și **nici un cuvînt despre șomaj**, cu toate că pe banca ministerială stă un bărbat
ca d.**dr. Cantacuzino**, în care noi, și eu în special, avem mai **multă încredere** decît în frazele
acestui Răspuns la Mesaj " (apluaze la PSD) [.....]

" Însă **avem** , totuș, cum spuneam, **o nădejde, în persoana d-lui Cantacuzino.**

Și am avut o mică conferință cu d-sa , analizînd **acele legi cari trebuiesc întocmite pentru**
muncitori . Cum spun, noi **avem speranța că d.ministru Cantacuzino ne va ajuta** și
avem această speranță , **avînd în vedere trecutul său frumos în rîndurile noastre.[!!!]**

D-sa **nu ne-a făcut nicidecum de rușine** ,ca om intelectual și ca om de știință,
și **sperăm că ne va da mîna de ajutor** , spre a ajunge și pentru muncitorii industriali
la oarecari reforme.

- **D.I.Perianu :** " Noi am admis d-lui ministru Cantacuzino toate legile.

Nu vă puteți plînge de noi, majoritarii." (p. 142)

Grigorovici / nov.'31

▣ **Șomajul**

" **Șomajul** a început astăzi, în vremea iernii , să ne îngrijreze pe toți.

Se vorbește de **25.000 de șomeri**.

Dlor, **este o cifră ridicolă** , cînd știm numai **cîți mineri** sunt fără lucru, cînd știm **cîți munteni** ,
care au lucrat în **fabricile de cherestea și în pădure** , suferă astăzi de șomaj, și cînd știm
statistica pe care o avem **la asigurările sociale**, din care se poate constata că **sunt peste**
100.000 de muncitori în plin șomaj.

Așa că nu poate să fie aceasta cifra exactă , care nu știu de unde s-a luat .

Trebuie să refuzăm să stăm de vorbă cu oameni care cred că în România nu sunt decît
25.000 șomeri.

"**E drept, s-a făcut un oarecare început, s-au creat unele fonduri,**
prin acea lege primită în sesiunea trecută și de noi.

Consecințele trebuie să fie : **o lege pentru combaterea șomajului** ,

o lege cuminte, [!!!] din toate p.d.v. , care trebuie să fie **inspirată din legiurile țărilor mărginașe , cum este Cehoslovacia,** de la care am putea să luăm cel mai bun exemplu " (**aplauze la PSD**) (p. 142)

Grigorovici / nov.'31

▣ **Frontul Unic Muncitoresc.**

▣ **Minim de existență .**

[LD: **mostră a deformării gândirii , prin ideologie ! Crapă capra vecinului și... socialiștii se bucură că se va aprinde lupta de clasă !]**

" În momentul de față, **s-a întâmplat însă un lucru , care pe noi ne bucură. [!!!] De ce ?**

Fiindcă **clasa intelectuală muncitorească, funcționarii particulari , care sunt în pericol să sufere un impozit nedrept** asupra veniturilor lor, prin legea care se pregătește, și **care lovește întrînșii , dar care s-a ținut departe de frații ei manuali,[!!!]**

începe să înțeleagă [!!!] că numai în legătură cu muncitorii poate să lupte **în contra exploatării** care se pregătește .[!!!]

"Legile noastre fiscale au o bază ciudată : **se iau parale de acolo de unde veniturile sunt mici și abia ajung pentru existență ;**

se iau parale de la funcționarii publici și acum guvernul vrea să se ia parale și de la funcționarii particulari ,fiindcă le vede cu ochii, și noi știm că suma enormă de peste 2 miliarde este scoasă exclusiv de la muncitorii intelectuali din această țară , fiindcă ei primind salariul , sunt totdeauna ,supuși la o scădere a acestui salariu, prin fisc."

"Situția statului nu este așa de ușoară față de celelalte pături și, din această cauză, **această clasă muncitorească , intelectuală și manuală, suferă mai mult decât oricine sub povara și a crizei economice , dar și a fiscului. (apaluze PSD)**

De aceea **nu vă mirați mult** , onorați deputați, că **s-a format** , sub presiunea aceasta a fiscului,

un front unic al muncitorilor intelectuali cu muncitorii manuali ."

" Ei își dau seama de **menirea lor**, ei își dau seama de **însemnătatea** pe care o au în economia politică a Țării Românești și **cer ca păturile exploatoare să fie impuse mai mult de fisc, și veniturile pe care le-au avut aceste pături pînă acum să fie puse și ele la contribuție , într-o măsură mult mai mare, într-o proporție mult mai tare , pentru a sta în ajutorul statului care astăzi suferă."**

"Și aici **nu există un alt principiu pentru noi** , pentru clasa muncitoare , decât **principiul minimumului de existență. Noi nu putem vorbi altfel.[!!!]** Dacă vrem să între orînduială în toate aceste chestiuni și dacă vrem ,în sfîrșit, ca dreptate să se facă, **noi cerem un minim de existență pentru toată lumea. (apaluze la PSD)**

Cerem un minim de existență pentru țărani, pentru meseriași, pentru intelectuali și pentru muncitorii manuali. (apaluze la PSD)

Și **după ce vom fixa un minim de existență în țara aceasta**

- cum s-a fixat în toate țările din jurul nostru, în afară de noi - vom trebui **să stabilim proporția acestei cote de impozit** , care trebuie să fie aplicată **pentru cei care trăesc dincolo de minimul de existență."**

Pamfil Șeicaru : " Scriitorul Romier , care a stat la noi trei lunide zile și a vizitat țara , a făcut această constatare : suntem un popor subalimentat .

De aceea, **d.Grigorovici are dreptate : minimum de existență."** (**apaluze**)

Grigorovici / nov.'31

▣ Diurnele parlamentarilor.

[LD : călcați pe bățatură , socialiștii protestează !]

" D-lor, cu ocazia acestor **discuțiuni**, cu ocazia **protestelor salariaților intelectuali**

- pentru că ,în definitiv, către dînșii se adresează **fiscul** -

s-au observat și unele **atacuri în ziare , în contra deputaților.**

Este foarte interesant ce s-a făcut : **s-a cerut ca deputații să jefască mai mult din diurnele lor !** D-lor, **eu n-am venit în Parlamentul românesc să iau diurnă.**

Diurnele sunt pentru mine și pentru toți tovarășii mei - și știu că și pentru foarte mulți

deputați din tabăra burgheză [!!!] , care nu vor decât binele țării -

nimic altceva decât un minim mizerabil care ne dă posibilitatea să exercităm mandatul pe care îl avem - **încît este o rușine din partea presei** că mai vorbește de aceste diurne , care nu se ridică decât la **5.700 lei pe lună."**

"D-lor, **în Cehoslovacia**, deputații au un salariu fix de 5.000 de coroane,

ceea ce face **26.000 lei.**Imediat ziarele din București au scris : iată ce jefă

aduc deputații din Cehoslovacia: ei **renunță la 6 % din acești 26.000 .**

" **Ce este cu deputații din România ?** D-lor, putem noi compara acești 5.700 lei cu cei 26.000 , care se plătesc în cehoslovacia ? Aceasta este o logică ?

Recunosc că sunt deputați și deputați.[!!!]

În deosebi între **d-nii ziariști cari scriu lucrurile acestea** , sunt deputați cari

ar trebui să renunțe la diurne, deputați cari stau la București, care au salarii enorm de mari,

și care **ar putea renunța la diurnă** , trăind cu casa și masa aici ;

dar nu pot renunța acei deputați cari din provincii îndepărtate **călătoresc pînă la Buucurești,**

stau prin **hoteluri, trăesc scump, pentru că guvernul n-a îngrijit** ,

ca în alte țări, **ca deputații să aibă locuințe ieftine, mîncare ieftină, și cîte altele;**

n-a îngrijit nimic, pentru ca , de la acei deputați , **să se ceară într-un mod demagogic , să**

renunțe încă din această diurnă. (apaluze)

De ce am spus aceste lucruri ? Pentru a răspunde acestei **lovituri la adresa unor deputați care luptă greu cu traiul** , acei care **sunt curați**, și știu că nu **trăesc decât din diurnele acelea "**

(**apalauze**) (p. 142)

Grigorovici / nov.'31

▣ PSD : reformism în cadrul democratic

[LD : atenție la delimitarea implicită de comuniști !]

" **Noi am avut 100.000 de voturi.**O sută de mii de voturi social-democrate , înseamnă , pentru Țara Românească, mare lucru.

Ele dovedesc că în țara aceasta **sunt oameni așezați , cu program, cu dorința să meargă**

înainte , fără cine știe ce lovituri [!!!] , **fără cine știe ce sărituri [!!!]** ,

care eu **nu le doresc și nu le-am dorit nicicînd."** [!!!] (**apaluze pe mai multe bănci**)

"**Noi suntem contra salturilor [!!!]** , și această notă o au acei **socialiști care cer reforme [!!!]** , **pentru a evita aceste salturi.[!!!]**

Din cauza aceasta noi **nu putem înțelege de ce suntem supuși la un tratament** , care este **absolut ilegal. "**

" **Contrazicerile** care s-au arătat aici de d.Trancu-lași ,

că între **cuvintele regelui și pornirile ciudate anti-constituționale**

și ilegale ale băncii ministeriale , sunt de neînțeles ."

(**apaluze pe multe bănci**)

"**Noi suntem sub stare de asediu**, pe noi **nu ne lasă să facem întruniri** nicicînd, **deși n-am cerut nimic revoluționar**, decât acel principiu , care este sancționat prin proiectul de lege pentru **asanarea datoriilor țărănești. "** (**aplauze la PSD**) (p. 142) [.....]

Ei bine, d-lor, **pentru aceasta să fim noi prigonii ?!** "

Și explicați-ne nouă , ce pricină este că **se interzice o întrunire în Capitala țării ?**

Suntem sub stare de asediu ? Atunci să se facă stare de asediu.

Dar felul acesta de a umbla cu noi, ca **orice prefect să-și facă de cap,**

orice prefect **să ne admită sau nu întrunirile,**

cînd **legea constituțională** spune că **întrunirile sunt libere** , chiar sub cerul liber, aceasta este prea mult."

- **V.Ispir** : "Sunt reminiscențe din vechiul regim. " (p. 143)

Grigorovici / nov.'31

▣ **Conversiune "țăărănească "**

[LD : **Atenție la accentul viclean pus pe instigarea de clasă, pe demagogia "țăărănistă "**]

"**Noi suntem sub stare de asediu**, pe noi **nu ne lasă să facem întruniri** nicicînd, **deși n-am cerut nimic revoluționar**, decît acel principiu , care este sancționat prin proiectul de lege pentru **asanarea datoriilor țărănești.** " (**aplauze la PSD**)

" **Am cerut pentru țărani** , nimic altceva decît **dreptul la concordat.**

Și din această cauză , pentru că am cerut dreptul la concordat ,

iar d.Argetoianu , în acel moment , era de altă părere , **era de partea bancară**, pentru că **noi am explicat țărănilor** : voi țărăni **nu renunțați la dreptul la concordat** , urgia administrativă s-a năpustit asupra voastră.

Dacă îl au **negustorii , industriașii și toți mișei și cheflii** , care au strivit averea strămoșilor, iar acum au dreptul să spună :
<nu mai putem plăti, vrem concordat ! >

,de ce țaranul, talpa țării , să n-aibă acest drept ? " (**aplauze pe multe bănci**)

"Aceasta am cerut-o noi, și alături de noi și alte grupări cari au înțeles că nu mai merge înainte , așa cum mergem noi, că trebuie să apărăm interesele țărănimii noastre , care este baza puterii noastre , de națiune și de stat." (**aplauze la PSD**)

Ei bine, d-lor, **pentru aceasta să fim noi prizoniți ?!** " (p. 143)

Grigorovici / nov.'31

▣ **Regimul ministrului Argetoianu**

"[...] **noi nu putem înțelege de ce suntem supuși la un tratament** , care este **absolut ilegal.** " " **Contrazicerile** care s-au arătat aici de d.Trancu-Iași , că între **cuvintele regelui și pornirile ciudate anti-constituționale și ilegale ale băncii ministeriale** , sunt de neînțeles ." (**apaluze pe multe bănci**)

"**Noi suntem sub stare de asediu**, pe noi **nu ne lasă să facem întruniri** nicicînd, **deși n-am cerut nimic revoluționar**, decît acel principiu , care este sancționat prin proiectul de lege pentru **asanarea datoriilor țărănești.** " (**aplauze la PSD**) (p. 142)

[.....] Ei bine, d-lor, **pentru aceasta să fim noi prizoniți ?!** " "

Și explicați-ne nouă , ce pricină este că **se interzice o întrunire în Capitala țării ? Suntem sub stare de asediu ?** Atunci să se facă stare de asediu.

Dar felul acesta de a umbla cu noi, ca **orice prefect să-și facă de cap**, orice prefect să **ne admită sau nu întrunirile**, cînd **legea constituțională** spune că **întrunirile sunt libere** , chiar sub cerul liber, aceasta este prea mult."

- **V.Ispir** : "Sunt reminiscențe din vechiul regim. "

- **Grigorovici** : " **Pentru ce d.Argetoianu crede că țărăni sunt cu toții de mentalitatea d-nealui**, și sunt în stare **să recurgă imediat la violență** , dacă nu li se dă dreptate , **pentru că așa ar face el ? Noi știm mentalitatea lui**, noi știm **nerăbdarea lui**, și orice **individ care înclină la dictatură și la teroare** , atunci cînd este multiplicat cu 15 milioane , **face revoluție.**[...] **De ce măsoară d.Argetoianu după însușirile sale ?** [...] **tratamentul la care suntem supuși din partea d-lui ministru de interne** , prin prefectii lui, prin **prefecții militari** , d.Vuia de la Câmpulung și d.Chirescu dela Storojineț, **oameni inconstienți** .[...] Sion , la Rădăuți.În fine , mai toți prefectii din Bucovina sunt militari .Ei bine, **ce idee aceasta de a pune prefecți militari ?** [...]

Acești oameni , **ajunși prefecți, ne desființează totul.Schimbă primarii și consiliile comunale; ei sunt atotstăpînitori în județe....**

- **general G.Cantacuzino-Grănicerul** : "Dle Grigorovici , **de ce ești așa de sever**

cu bieții ofițeri cari și-au făcut datoria și care poate și acum încearcă să și -o facă ?
- **Grigorovici** : Îl cunoaște pe general și știe dragostea lui pentru popor.
Dar ... **prefectul Vuia** de la Cîmpulung este **un fost jandarm** , pedepsit pentru fapte rele, trimis acolo ca un fel de **terorist și călău**, pentru că vechiul ocol al **Câmpulungului moldovenesc** * ar fi "revoluționar" . (p. 143)
[...] și **acești oameni să fie maltratați de un Vuia**, de un vînt venit cineștie de unde, de un **nevrednic** care nu merită să sărute mîna unui moșneag de acolo ?!
(**apaluze la PSD**) D-lor, **toate partidele politice din Bucovina** - chiar partidul liberal - **protestează în contra acestui om**, că mai este în Bucovina. **Guvernul se face surd, nu vrea să audă protestele noastre** .Disprețul acesta la adresa partidelor politice nu poate să rămînă fără răspuns . (p. 144)

*Notă .Câmpulung, Vama _____

"Este adevărat că **Câmpulungenii din vechiul ocol al Câmpulungului** sunt **o categorie de oameni** care nu pot fi asemănați , în **mentalitatea lor**, cu locuitorii oricărei alte părți din România veche sau nouă.
Ei sunt **asemănători Vrâncenilor și Câmpulungenilor celuilalt** și au un **trecut de plină libertate , ca elvețienii** .
Însuși principele **Dimitrie Cantemir** susține că acest Câmpulung moldovenesc **nu a fost nicicînd sub stăpînirea voevodului moldovenesc**; acest Câmpulung moldovenesc **a înțeles să se administreze singur**.
Înțelegeți cîtă **știință**, cîtă **virtute cetățenească** , s-a dezvoltat prin faptul acestei **educații proprii** ;
înțelegeți că acest om, **Câmpulungeanul , cînd te salută , îți zice <cale bună >** și nu îți zice <sărut mîna> , cu închinăciune.
Să fim mîndri că avem acești **Elvețieni Români** în sînul și în cuprinsul țării și să nu-i batjocorim [.....]
" **Câmpulungenii au intrat în jug și robie abia cînd a trecut Bucovina la Austria**.
Ei nici n-au trecut cu Bucovina, pentru că **ei nu făceau parte din Moldova** ; dar, **punînd mîna austriacii pe țărișoara aceea din nordul Bucovinei , au pus mîna și pe Câmpulung , care avea hotarele unde este satul Vama** , care se numește nu dintr-o întîmplare Vama. Acolo, în **încheietura de la Prisaca** , unde nici turcul cu tunurile nu putea trece, **acolo este un sat** care se cheamă **Vama**, ca dovadă că acolo a fost **vama voievodului**. Dincolo de Prisaca, voievodul nu avea dreptul să treacă.
Austria a luat și dincolo de Prisaca, tot acest teritoriu de oameni liberi ; și **a trebuit să le promită libertatea pe lung timp**, că nu vor fi luați la oaste și cîte altele. **Au încercat apoi să le ia pămînturile , pădurile și cîte altele**, dar ei nu s-au lăsat. **Au fost cei mai energici în luptele lor**.
Au ales țărani care i-au reprezentat , în anul 1848, într-un mod atît de vrednic, în parlamentul austriac, încît se minuna lumea de dînșii." (p. 144)

Grigorovici / nov.'31

▣ " Jandarmul " prefect

... și **acești oameni să fie maltratați de un Vuia**, de un vînt venit cineștie de unde, de un **nevrednic** care nu merită să sărute mîna unui moșneag de acolo ?!
(**apaluze la PSD**) D-lor, **toate partidele politice din Bucovina** - chiar partidul liberal - **protestează în contra acestui om**, că mai este în Bucovina. **Guvernul se face surd, nu vrea să audă protestele noastre** .Disprețul acesta la adresa partidelor politice nu poate să rămînă fără răspuns .
- **C .Ifrim** (raportor) : "**Acest Vuia** nu mai este militar. **A fost militar** ,a demisionat din armată. **A stat la Lăpușna**; a fost , mi se pare, **și deputat** în trecutul parlament.

- **Gral C.Ștefănescu-Amza** : De 6 ani a demisionat din armată ..
 - **Grigorovici** : "Faceți cu dînsul ce vreți , găsiți-i o ocupație potrivită pentru dînsul, dar **luați-l de acolo**.
Nu este la locul lui; ca și d. Chirescu , ginerele d-lui prim-ministru..
 - **N.Robu** : **Cel mai bun este d.Chirescu**. Dar d-voastră ați atins o chestiune , că țărani în Bucovina ar fi fost terorizați .**Eu vă afirm că țărani noștri din Bucovina trăesc în cele mai frumoase raporturi cu armata...**
 - **Grigorovici: Este adevărat .**
 - **Robu** : Dacă **s-a întîmplat un caz cu un sublocotenent** [...]acestea sunt cazuri pe care **nu le putem generaliza** .Ele se întîmplă chiar și pe Calea Victoriei.
În ceea ce privește **prefecții militari**, cari sunt în Bucovina, ei nu sunt răi, pentru că sunt militari; **ei sunt răi pentru că nici acolo unde erau ca militari nu erau buni**, și de aceea au ieșit din armată .Și au fost puși prefecți acum.[..]
 - **Grigorovici** : Noi știm că **acest domn Vuia are un cazier** și rugăm pe d.ministru de Interne , să frunzărească în acest cazier.
 - **DRIoanițescu (PNȚ)** : Grigorovici să-l roage pe **d.subsecretar Meteș să cerceteze cazierul acestui domn**.I s-a semnalat și lui , cînd ocupa locul d-lui Meteș, și **s-a îngrozit verificînd cazierul**.De aceea a plecat din jandarmerie.
"Și eu cred că **este nedemn** - să nu spun că este o rușine- **că încă rămîne prefect "**
(apaluze la PNȚ) (p. 144)
Grigorovici / nov.'31.
-

42.) **Teodor Roznovanu (PSD)* , la conversiune , 4 mart.'32**

(DAD,MO 55, 4 mart.'32)

[**LD: fișă ,nexeroxat.**]

Legea este făcută pentru **înșelarea țărănilor și asanarea băncilor și cămătarilor ;**
PSD este **contra asanării proprietății mari și mijlocii ;**
Proletariatul este singurul purtător al unei **politici revoluționar-agrare;**
Socialismul, cu economia sa dirijată va rezolva....
"**Steaua dvs** se scufundă în noapte, **steaua noastră** se ridică falnic spre cer " ...
Roznovanu / mart.'32

*Pe 23 mart.'32, **Al. Lucian** , în numele "**fracțiunii parlamentare**" din PSD [?!]
votază pentru Conversiune ... (fișier, MO 67, 23 mart.'32)

43.) **Confiscări de ziare în Basarabia, 10 mai'32**

("Dimineața",10 mai '32)

I.Mirescu (PSD, dir. ziarul "Lumea Nouă", deputat de Ismail) , scrisoare către ziar :
"Dle director,

Pentru a dovedi încă o dată opiniei publice a țării , **regimul sub care înțelege guvernul actual să țină presa**, îmi permit să vă anexez o **srisoare** adresată de un depozitar din Basarabia ziarului "**Lumea Nouă**" , ziar **social-democrat** ce apare **sub direcțiunea subsemnatului**.

Procedeul întrebuițat de jandarmi și de autoritățile polițienești , de a sili prin **amenințări și persecuții pe depozitarii de ziare** să refuze primirea gazetei, este un **sistem generalizat în toată Basarabia**.

Am semnalat cazul de cîteva ori atît d-lui **primministru cît și d-lui general Rășcanu** [ministru pentru Basarabia] ; am intervenit de asemenea de **la tribuna Camerei** pe lîngă guvern **să înceteze acest sistem scandalos de a împiedica libertatea scrisului** ,
însă din nenorocire , cu toate promisiunile, **sistemul continuă**.[..] "

H.Katz (depozitar din Securenii) , către redacția "Lumea Nouă , str.Izvor, 37

"Am onoarea de a vă arăta că **astăzi mi s-au confiscat**, de către un agent de Siguranță, ziarele dvs., **și am fost arestat** din cauză că le țin spre vînzare .

După multe insistențe, am fost eliberat și am fost **silit** decătore șeful Secției de jandarmi, **să dau odeclarație** că mă voi adresa dvs. ca **să nu-mi mai trimiteți ziarele**, întrucît **acest ziar este comunist**.[!!!]

Ziarele mi-au fost confiscate fără a mi se elibera vreo dovadă ... "

Comentariul ziarului : "Au apreciat **agentul de siguranță și domnul șef al secției de jandarmi că ziarul e comunist** .[!!!]

Habar n-aveam că aceste **modeste demnități rurale** sunt ocupate de intelectuali și doctrinari atît de distinși...

Confiscări de ziare / apr.'32

Căderea gov.lorga

Eșecul lui Titulescu

Guvernul "de alegeri" Vaida

44.) Partidul social -democrat și criza politică ", 5 iun.'32

("Dimineața" , 6 iun.'32)

[LD: atenție la accentele radicale, la generalizările ideologice, care situiază PSD aproape pe poziții de **extremă-stînga** . Exceptînd așa numita " chestiune națională" , **PSD nu pare a se deosebi prea tare de PCR** .

Asta nu înseamnă , deloc, că nu reprezenta **un partid de doctrină** , dimpotrivă.

Mă gîndesc dacă... socialiștii (de la noi și de aiurea) nu au crezut, sincer, în timpul crizei economice, că sfîrșitul caputalismului... este pe aproape.

Există la ei un soi de **nestăpînită satisfacție** pentru faptul că ,

unele "prevestiri" marxiste se confirmau ;

există un soi de **jubilare răutăcioasă de clasă**, pentru faptul că burghezia română

a adus țara pe marginea prăpastiei ;

dar, mai ales, **există o credință** (sinceră ? fanatică ? demagogică ? naivă ?)

privind inevitabilitatea căderii capitalismului, a victoriei proletriatului, a întronării socialismului, pri care urma fericirea omenirii.

În ce privește **mecanismele guvernării**, deseori enunțau judecăți pertinente , prin prisma doctrinei lor.]

Motiunea C.Ex.PSD

Comitetul Executiv al PSD s-a întrunit la Casa Poporului .

Au luat cuvîntul : **Lotar Rădăceanu, Ilie Moscovici, dr.Al.Lucian, I.Mirescu,**

I.Flueras, C.Titel-Petrescu ș.a.

Apoi s-a votat următoarea **Motiune** :

[**Regim dictatorial nedemocratic**]

" Comitetul Executiv al PSD constată că **prăbușirea guvernului lorga-Argetoianu**

nu însemnează o obișnuită criză de guvern, ci dovedește în mod clar

falimentul sistemului politic antidemocratic care s-a practicat în România

în toate vremurile [?!?] și care a culminat cu formula dictatorială

a ultimului **guvern personal**.

" **Toată situația economică dezastruoasă** în care se află de ani de zile țara noastră și care au adus-o **astăzi pe marginea prăpastiei** , se datorește , în cea mai mare parte, **mai mult chiar decît crizei mondiale a sistemului capitalist**,

regimurilor dictatoriale și personale care au guvernat țara cu nepricepere , cu necinste, cu o legiferare anarhică, prin căpătuiala partizanilor, prin exploatarea în interes personal a avuțiilor țării, prin fraude în avutul Statului , prin exploatarea fără limită a masselor muncitorești."

[**Guvern parlamentar democratic !**]

" Pentru a pune capăt sistemelor dictatoriale care au dus țara în situația groaznică și de mizerie de astăzi, **Partidul social-democrat cere să se înceteze** , odată pentru totdeauna, cu guvernele venite pe căi lăturalnice, de partid sau personale, la adăpostul unui **constituționalism formal**, ca aceste guverne să fie reprezentante ale **parlamentului liber ales**, pe baza principiilor democratice.

[**Guvern neutru de alegeri !**]

" Actuala criză de guvern nu poate și niu trebuie rezolvată politicește , decît prin **numirea unui guvern neutru de alegeri** , care să facă alegeri libere , iar **din acest parlament** care reprezintă voința nefașificată a alegătorilor, să se formeze **guvernul de mîine**.

Oricare alt guvern impus țării, fără consultarea prealabilă a alegătorilor, și **care face alegerile și își fabrică parlamentul** prin fraude și siluire , este un **guvern personal și de dictatură**."

[**Măsuri imediate**]

Guvernul provizoriu :

/Suprimarea cheltuielilor inutile ;

/ **Reducerea imediată a cheltuielilor militare ;[!!!]**

/ **Amînarea plății cuponului [!!!]** - prin tratative cu guvernele și bancherii străini - pentru a se putea plăti datoriile interne, pentru plata regulată a salariilor, ajutorarea șomerilor .

[**Măsuri organizatorice în partid**]

PSD :

/ pregătirea campaniei electorale;

/ **satisfacție pentru înscrierea în partid a învățătorilor și profesorilor și a altor intelectuali ***

Notă. * -----

Dr.Irimescu (ex- parlamentar, ex-ce partid ?) **s-a înscris** , în acele zile , în **PSD**.

El a transmis spre publicare **o scrisoare**, pentru a-și explica atitudinea :

" **Muncitorii cu mintea** trebuie să vină alături de cei cu brațele și, **dezvăluind contradicțiile organizărilor economice** , să contribuie **să le îndrepte** , pentru o mai liberă și completă dezvoltare a **facultăților ființei omenești**.

Raporturile falsificate în relațiile dintre oameni, e nevoie **să fie denunțate** ca un adevărat **atentat la liniștea și fericirea lor**.

Minciunii sociale lise va substitui , astfel, [...]

adevărul unor legături întemeiate pe **dreptate și bunătate**.

" **Programele vechilor partide, nu oferă** decît în mică măsură nevoile acestor împliniri. Pot să fie și în ele oameni cu sentimente înalte și cu gânduri curate.

Disciplina de partid le împiedică , însă, **avînturile și îi face să-și piardă personalitatea** , atît cît o au, **sub presiunea cluburilor** cari îi transformă

în **instrumente oarbe** ale celor ce știu să facă , **din politicianism** ,

o meserie fructuoasă pentru **satisfacerea nesățioaselor lor apetituri**. [...]

Dacă **cei răsvrățiți** prin in Justițiile pe care le văd în jurul lor ,

ajung [...] la **concluzia că societatea e bolnavă**, [...]

locul lor e în partidul social-democrat.

[...] A fost **visul tinereții mele**.[...] N-am abandonat-o de fapt niciodată .[...]

Taine spunea că **idealul unei vieți e de a îndeplini în vîrsta maturității** ,

ceea ce a fost un vis al tinereții.[...]

Viu să împlinesc în cadrele PSD, **un program de sănătate fizică și morală**

a populației, pentru care am militat o viață întregă." ("Dimineața", 8 iul.'32)

PSD / iun.'32

45.) **Tratatul Vaida- PSD , pentru intrarea în guvern "de alegeri" , 6 -9 iun.'32**

("Dimineața" , 7- 10 , iun.'32)

PSD se pronunțase la începutul crizei , **pentru un guvern neutru , de alegeri**, cu reprezentanți din toate partidele.

Vaida, însărcinat cu formarea guvernului, **a contat pe sprijinul PSD**.

A căutat să intre în legătură cu conducerea PSD.

A avut o **întrevedere cu C.Titel-Petrescu**, delegatul partidului, propunându-le colaborarea.

C.Titel-Petrescu a convocat Biroul partidului, și a înmînat **răspunsul** :

Față de refuzul partidelor de a intra în acest guvern, **PSD propune formarea unui guvern condus de d.Volanski**, prim-președintele Înaltei Curți de Casație.

... Noul guvern se pregătea pentru depunerea jurământului;

lista guvernului era incompletă... ;

/ Vaida a insistat ca PSD să intre în guvern și să facă cartel electoral cu PNT.

Față de ațta insistență, **Biroul executiv a convocat** telegrafic fruntașii din provincie : **George Grigorovici, Theodor Rozvan, Eft.Gherman, Romulus Dan, Ilie Horodniceanu** ș.a.

/Conducerea PSD a respins ambele propuneri .

Vor participa singuri în alegeri . *

/ După ședință, I.Fluerăș și Lotar Rădăceanu l-au vizitat pe Vaida ,

cerîndu-i **să convoace Parlamentul** (încă nedizolvat !) pentru a vota **Proiectul Mirto** , pentru democratizarea regimului electoral , așa cum ceruse și Iorga .

/Vaida a răspuns că scrisoarea lui Iorga este o "manevră" ,

că dacă ar fi dorit, putea s-o facă în vremea guvernării sale

Notă . * -----

Lista de la Ilfov, semnul triumfiului. (spre ex) : **Ilie Moscovici** (publicist),

C.Titel-Petrescu (avocat) , **I.Mirescu** (metalurgist) , Solomon Leventer (comerciant) ,

Corneliu Bragadireanu (contabil) , CHR.Stolojan (croitor) , Nicolae Marian (ospătar) ,

Gh.M.Petrescu Ghempet (ziarist) ,Marin Radian (tîmplar) , D.Lăzărescu (metalurgist) ,

D.Stănescu (tipograf) , I.Spîrlea (metalurgist) , Ilie Pălășoiu (mecanic) , Radu Șelariu (cismar) ,

Bela Ehrenfeld (tipograf) , Ilie Predaru (ospătar) , Gh.Țincă (metalurgist) , Vladimir Florea

(tinichigiu) , Dimitrescu (croitor) , Gh.Petcu (meseriaș)

PSD / iun.'32

46.) **Conferința P. Socialist Independent , // participare la alegeri // 20-28 iun.'32**

("Dimineața" , 21, 28 iun.'32)

[**LD: poate scrii ceva mai mult despre acest PCR"Independent" ...**]

Conferința generală a PSI (20 iun.)

Sediul pe str.Smîrdan, 30.Au participat **delegați din toate provinciile .**

Au vorbit : Dr.L.Ghelerter, Gh.Cristescu (ex-prim secretar PCR) , **Zaharia Tănase,**

av.N.Stroescu, d-I și dna Ursa, V.Anagnoste,MIMoscovici, C.Mănescu,

Al.Dunăreanu,H.Richard, Șt.Voitech (secretar general) , **ș.a. ș.a.**

Dr.Ghelerter a făcut o **expunere programatică.**

Scopul PSI: reorganizarea muncitorimii și realizarea unificării proletariană .

/S-a hotărît participarea la alegeri, cu candidaturi în toată țara.

Prima întrunire publică (27 iun)

/ Ghelerter, Gh.Cristescu, Zah.Tănase , V.Apostol, au prezentat programul electoral ;

/ S-a anunțat apariția ziarului "Proleatrul" ;

/S-a creat " Grupul pentru susținerea intereselor muncitorești" - Millo Wasserman,

A.Bercovici, Kramer, Neuman - pentru **sprijinirea candidaturii dr.Ghelerter** în masele muncitoare **evrești**, primul candidat de listă la București , Iași, Cernăuți, Timișoara

/ N.Gheorghiu , a adus adeziunea **șomerilor industriali ;**

Întruniri electorale (20 și ? iun)

/ Grădina cinema " Lira " , Calea Văcărești : L.Ghelerter, MișuBraun, D.Ivășcanu, R.Prager,

Ilie Dumitru, N.Gheorghiu .

/ **Grădina de vară "Alex.Marică"** , Calea Griviței : L:Ghelerter, Ștefan Voitech, C.Ionescu, I.Șomuz, Bonifaciu , ș.a.

/ La ambele întruniri **s-a protestat** împoriva **zădărnicii depunerii de candidaturi și arestarea candidaților și militanților PSI , în multe județe.**

PSI / iun.'32

47.) Manifestul partidului social-democrat (alegeri, 17 iul.'32) , iun.'32

("Dimineața" , 26 iun.'32)

"Către toată lumea muncitoare .

Criza economică, nemulțumirea generală, falimentul țării care nu-și mai poate plăti slujbașii, au alungat de la putere un **guvern de dictatură.**

Țara este astăzi chemată la **alegeri noi**, să-și croiască soarta în vremuri grele.

"Cetățeni,

Toată omenirea se sbuciumă astăzi în mizerie și suferință .**Capitalismul a adus lumea toată pe marginea prăpastiei.**30.000.000 de șomeri - peste 100.000.000 de oameni fără pîinea de toate zilele - fabrici și ateliere închise, mine părăsite, bănci prăbușite, state pe pragul falimentului -acesta este bilanțul anarhiei și nepriceperii capitaliste.

Capitalismul nostru, crescut sub protecția politicianilor și a tarifelor vamale, - după ce a exploatat fără limită imensele avuții naturale ale țării - mai trăește astăzi cu ajutoarele pe care le capătă de la stat , prin scăderea sălbatecă a salariilor și prin concedierea lucrătorilor și a funcționarilor.

"Muncitori,

În timp ce peste **200.000 de muncitori șomeri** nu capătă nici un fel de ajutor de la stat, și se zbat în cea mai neagră mizerie, **același stat sărac a dat miliarde băncilor capitaliste , marei industrii și acționarilor societăților petroliere.**

Toate partidele care au guvernat țara noastră, toate grupările care s-au rupt din aceste partide, au fost totdeauna în slujba capitalismului.

Nimeni n-a făcut nimic pentru ușurarea nevoilor noastre.

În suferințele pe care le îndură muncitorii din lumea întreagă, ei mai găsesc o ușurare în **ajutoarele legale de șomaj, în legile de protecție a muncii.**

Aceste ușurări ei le-au obținut prin forțele lor, în lupta în rândurile **sindicatelor, ale partidului social - democrat,** cu ajutorul **deputaților social-democrați.**

"Țărani,

Și pe voi capitalismul , adică bancherii, fabricanții, propretarii de mine, marii negustori, v-au adus la sapă de lemn. Toate partidele care au stăpînit țara noastră și toate lepădăturile lor, care vă cer astăzi voturile, au fost totdeauna în slujba acestor capitaliști , au fost și sunt dușmanii voștri.

V-au dat pământ în 1918, numai de frică , dar nu v-au dat unelte și credite eftine.

V-au dat acum conversiunea, tot de frică, și acum ar vrea s-o strice cu toții, în folosul bancherilor.

Voi sunteți tot așa de săraci ca și muncitorii și **trebuie să mergeți** cot la cot cu dînșii, **împotriva partidelor capitaliste.**

"Funcționari,

din întreprinderile particulare și de la stat , voi sunteț **sclavii în haine negre ai capitalismului.**Cînd capitalismului și statului le-a mers bine, v-au aruncat vouă vouă fărimiturile.Astăzi vă aruncă pe drumuri, muritori de foame, fără nici o protecție.

Cînd vă mai țin în lucru, vă dau salarii de foame -dacă vi le dau și pe acestea.

În toate țările din lume este criză, dar nicăeri funcționarii de stat nu rămîn neplătiți, iar cei fără de lucru, primesc ajutoare legale de șomaj, impuse de partidele social-democrate.Numai aceste partide apără interesele voastre declasă muncitoare.

"Intelectuali, meseriași, mici negustori,

Și pe voi v-a distrus astăzi capitalismul , care este dușmanul omenirii; și pe voi v-au ruinat partidele noastre burgheze , cari au jefuit această țară, , și au dus-o la prăpastie.Și voi sunteți astăzi tot așa de săraci ca și lucrătorii și funcționarii ; și voi vreți o lume nouă și o țară nouă.

Cetățeni,

O țară nouă, o lume nouă, nu se pot căpăta cu partidele vechi, cutoate grupările de aventură fascistă și bolșevică.**Dacă vreți :**

Controlul averilor și confiscarea averilor făcute în mod necinstit ;

Ajutoare legale de șomaj pentru muncitori și funcționari;

40 de ore de lucru pe săptămână;

Pace între popoare , prin desarmare ;

Economii adevărate în bugetul statului;

Mentținerea legii conversiunii datoriiilor agricole;

Conversiunea datoriilor micilor proprietari orașenești , a micilor meseriași și negustori ;

Credite ieftine pentru țărani ;

Veniturile mici , necesare existenței, **scutite de impozite;**

Impozite progresive și proporționale pe venit și avere ;

Naționalizarea minelor , a morilor mari , a fabricilor de zahăr ;

[LD: de ce astea ? de ce numai astea ?]

Controlul băncilor și al marilor întreprinderi ;

Drepturi culturale pentru minorități ;

Amnestie politică generală ;

Democrație adevărată , control cinstit în administrația țării ;

Votați cu partidul social-democrat care are semnul **triunghiul."**

Comitetul Executiv al PSD

48.) Întrunire electorală **PSD** , 11 iul.'32

("Dimineața " , 12 iul.'32, reportaj + foto Moscovici)

[LD: dacă vrei mai detaliat , vezi la plicuri, extrase din presă]

Grădina teatrului "Izbînda" din Calea Văcărești.

N.R : la terminarea întrunirii, la ieșirea publicului, s-au întâmplat câteva incidente între social-democrați și un grup de comuniști și socialiști independenți,

cari ținuseră o întrunire , în același timp, la o sală din apropiere.

Poliția a arestat cîțiva tineri , pe care , după o anchetă, l-a pus în libertate.

- **Solomon Leventer** : prezidează adunarea ;

PSD se deosebește de toate celelalte partide burgheze.

D.Lăzărescu (metalurgist) : ravagiile șomajului; PSD a depus un proiect de lege pentru ajutorul de șomaj, dar partidele burgheze l-au boicotat .

Ion Sparlea (ceferist) : cere PSD sprijin efectiv pentru intensificarea luptei ;

"Cerem eliberarea lui MGBujor (ovații) , care de 12 ani zace în celulele Doftanei , precum și a tuturor celorlalți deținuți pentru ideile lor politice ."

Eugenia Deleanu (în numele femilor socialiste) : partidele burgheze

se laudă cu trecutul"glorios" .Cetățenii să nu uite că acest trecut glorios înseamnă :

1907, măcelărirea muncitorilor la 13 dec.1918, la Lupeni, la Calea Griviței....

Ion Bazga (Uniunea tineretului socialist) : viața grea a muncitorilor din fabrici și ateliere.

Teffner (Partidul socialist evreesc "Poale Zion" , afiliat la Internaționala de la Zurich) : se

solidarizează cu PSD.Nici lupta contra antisemitismului nu se poate duce cu partidele

burgheze .Doar PSD.. "Noi, socialiștii evrei,care avem de rezolvat și probleme speciale structurii noastre economice anormale , știm să luptăm în rînd cu proletariatul internațional marile idealuri ale socialismului "

Dna Grigorovici : salutul proletariatului internațional din Bucovina.

Cere drepturi politice egale, pentru femei ;

Chr.Stolojan : PSD nu luptă numai pentru soluții de moment, ci luptă pentru

un mare ideal : **"El țintește înlăturarea complectă a actualei ordine,**

sau mai bine zis dezordine socială, și întronarea unui regim care, desființând jaful și exploatarea omului de către om, să aducă fericirea omenirii. Pentru aceasta, ne trebuie sprijinul proletariatului.

Muncitorii să înceteze a mai fi codițele partidelor burgheze, și să se transforme în agenți electorali. Rostul muncitorilor este în PSD. "

Ilie Moscovici : " După un an de guvernare a <specialiștilor > ,

a < tehnicienilor > de strînsură [!!!] după un an de leacuri vechi, țara trage să moară.

Capitalismul se poate întrema cu oxigen, dar **sentința de moarte îi este pronunțată** . Într-o astfel de epocă, **alegerile de la noi** , și mai cu seamă din occident,

sunt hotărîtoare - căci în această epocă **se decide soarta omenirii.[!?!]**

Aesta este sensul luptelor care se dau în toate țările. În această luptă,

noi, social-democrații, ne prezentăm învingători .[!?!] Da, învingători,

dacă **nu încă pe terenul luptelor sociale, dar pe terenul luptelor de idei.**

Da, noi de decenii **am prevăzut acest sfârșit al lumii capitaliste** , strînsă în cleștele unei **crize îngrozitoare**, criză născută din contrazicerile organizării acestei societăți.

Înainte vreme , **toți savanții burghezi își băteau joc de prevederile noastre** .

Azi sunt însă **nevoiți să recunoască că de partea noastră a fost dreptatea**.[.....]

Dacă suntem învingători pe terenul ideilor - **trebuie să vină și victoria faptelor.**

Va veni.Pretutindeni **social-democrația este în plină luptă**, și , deasupra tuturor spărturilor din mișcarea muncitorească, **proletariatul va învinge** , la noi în țară,

ca și în celelate țări.[.....]

Dar , **ca soluții de moment**, pentru ameliorarea situației de astăzi **noi pretendem să realizăm :**

[**enumeră angajamentele din manifest**]

PSD / 12 iul.'32

49.) **Șerban Voinea (PSD), "Social democrația și Parlamentul" , iun.'32**

(Rev."Parlamentul românesc" , an III, nr.21-22, iun.'32, p. 8-10)

▣ **Parlamentarismul**

Odată cu discutarea **crizei parlamentare**, se discută și despre **criza social-democrației** în Parlament.

În această **polemică**, prin intermediul revistei,

Șerban Voinea arăta că , ceea ce pare o **perimare a parlamentarismului** ,

nu este decît **un reflex al unor împrejurări extraparlamentare** ,

rezultat al unui **echilibru de forțe, din afara Adunărilor legislative.**

În ultimă instanță, **al echilibrului dintre diferitele clase sociale care**, prin anihilare,

paralizează acțiunea creatoare a corpurilor legiuitoare.

El nu împărtășea concepția doctrinarilor burghezi - de la extrema dreapta pînă la cea

de stînga - care explicau criza parlamentarismului ca rezultat al "mecanismului învechit"

al sistemului reprezentativ în vigoare.De aici,**neîncrederea lui față de"reformele"**

preconizate în epocă: corporatism, fascism, sovietism.

Pornind de la aprecierea că **vechile clase nu mai pot governa** ca în trecut ,

iar **cele noi** (muncitorimea și țărănimea) **nu sunt deajuns de puternice**

pentru a-și impune interesele și programele, el conchidea că , în mod obiectiv,

Parlamentul este " o oglindă în care se reflectează starea generală a societății" și

că , ceea ce pare o "neputință parlamentară" nu este decît **imaginea realității sociale:**

forțele sociale contrare , de o putere aproape egală, **se neutralizează între ele.**

Voinea /

▣ **PSD și Parlamentul**

/ Reprezentant al intereselor de clasă ale muncitorimii, **activitatea PSD în Parlament este o necesitate :**

lupta pentru a obține introducerea , la noi, "**a legislației din alte țări** "

Numeroase **straturi populare țărănești și mici burgheze** , au tendința de a cere realizarea unor măsuri care sunt în contradicție cu "legile economiei capitaliste " .

Fără a reprezenta un paradox, **social-democrația nu are nici un interes să le stăvilească** . **Dar**

....

Socialismul nu este anticapitalism decât dacă în locul capitalismului urmează să se ridice socialismul.

O înlăturare a capitalismului care ar arunca societatea înapoi , la stări precapitaliste,

nu poate fi idealul proletariatului modern. [Aluzie la **conservatorism, țărănism**]

/ **Respingerea prejudecății** că "**soarta lumii se plămădește în culoarele corpurilor legiuitoare** "**[!!!]**

și, decurgînd din această convingere, plasarea centrului de greutate al activității social-democrate în afara parlamentelor "

/ Folosirea prilejului (privilegiului !) de a **propaga doctrina sa, teoria sa** - privind necesitatea capitalismului modern - ,

teorie care lipsește majorității partidelor burgheze . [!!!]

Voinea / iun.'32

▣ **Marxismul.**

Socialdemocrația, mișcare esențialmente anti-capitalistă, **a studiat legile de dezvoltare ale capitalismului** .

Nu conservatorismul , ci doctrina socialistă și-a făcut un crez din "**Capitalul**" , pentru al cărui studiu

Marx și-a închinat întreaga viață.

Enumeră câteva din legile capitalismului:

/ existența **profitului** ;

/ larga dezvoltare a **creditului** ; de aceea social-democrații

nu sprijină formule de conversiune care desființează creditul, ruinează industria , distruge posibilitățile micii industrii țărănești)

/ Admiterea unei anumite repartiții între beneficiarii plus-valorii ;

/ așezarea impozitelor în funcție de interesele acumulării;

/ Împrumuturile bănești nu pentru nevoile consumației , ci pentru scopuri productive ;

De aceea, conchidea el, **social-democrația română** are un rol hotărîtor în viața politică a României

"aduce cu sine aportul, de o bogăție fără seamăn, al **Marxismului** ."

Șerban Voinea / iun.'32

49.) Rezultatele **alegerilor generale pe partide și județe** , Camera, 20 iul.'32

("Dimineața " 20 iul.'32)

[LD: încadrarea în tabloul general, vezi la fișier **Alegeri**]

Deputații validați : : **Eft.Gherman**(Caraș) , **Lot.Rădăcenu** (Cernăuți) , **I.Mirescu** (Ismail)

N.Moscăuțeanu (Basarabia) , **Teod.Roznovan** (Basarabia)

Arad	1.533	Alba	1.883	Argeș	-
Bacău	-	Baia	538-PSI	Bălți	978
Bihor	1.687/ 130 PSI	Botoș.	-	Brăila	354
Brașov	1.523/ 117 PSI	Buzău	-	Cahul	2.886
Caliacra	-	Caraș	6.054	C-LungM.	2.831/ 282 PSI
Cernăuți	7.014	Cet.Albă	2.472	Ciuc	-
Cluj	1.714	Constanța	413	Covurlui	1.112
Dâmbov.	1.330	Dolj	-	Dorohoi	-
Durostor	-	Făgăraș	496	Fălciu	-

Gorj - Hotin 2.205 **Huned. 4.379**
Ialomița - Iași 208 / **1218 PSI**

Ilfov. Bucur. 2.643/ 2,35%

PSI 1.303/ 1,16% Bloc Muncitoresc 2.967/ 2,64%

Ismail 10.576/1.303 PSI Lăpușna 335 Maram. 528
Mehed. - Muscel - Mureș -
Năsăud 692 Neamț 293/ **390 PSI**
Odorhei - Olt - Orhei -
Prahova 1.617/593 PSI Putna - Rădăuți 1.530
R.Sărat - Roman - Romanați -
Sălaj 6.931 SatMare 4.057 Severin 1.212
Sibiu 415 /**1094 PSI** Someș 2.130 Soroca -
Storjineț 3.699 Suceava 805 Târ.Mare 625
Târ.Mică 372 Tecuci - Teleorman -
Tighina 1.362 Tim.Toront. - Tr.Scaune 626/ **1.565. PSI**
Tulcea 1.760 Turda 325 Tutova -
Vaslui - Vâlcea - Vlașca - 523
Alegeri / 1932

50 .) Rezultatul alegerilor din aug.'32

Vezi la fișier **Alegeri și Sistem de partid**
La nevoie, selectează

51.) **Lotar Rădăceanu (PSD) , Declarație, 2 aug.'32**

(DAD, MO 3, șed din 2 aug.'32, p. 13 -14)

▣ **Legea electorală**

" Pentru partidele burgheze vorbele sunt una și faptele , alta .

Modificarea legii electorale și proiectul de lege respectiv a fost înmormântat în comisiile Camerei. Acest procedeu califică îndeajuns atitudinea partidelor burgheze , foarte **darnice în declarațiuni** dar extrem de **zgîrcite** atunci când este vorba **să le realizeze.**

"Nici **partidul Național-Țărănesc** , de la care a plecat în Camera trecută inițiativa de modificare ,

nu face excepție de la această regulă. Printr-o **atitudine plină de echivoc**, el **a contribuit la sabotarea acestei importante reforme** (**exclamări pe băncile PNȚ**) dovedind astfel, că **nu a urmărit altceva** în această chestiune decât **să arunce praf în ochii mulțimii "**

- **Pompiliu Ioanițescu** : A fost de bună credință .

- **Rădăceanu** : "Cînd guvernul de tristă amintire al "specialiștilor" a fost nevoit să-și dea demisiunea

și se punea chestiunea noului guvern **PSD a afirmat** de la început , că criza politică nu poate fi soluționată decât printr-un **guvern neutru** , care să facă **alegeri libere** pe baza unei **noi legi electorale**,

urmînd ca **guvernul definitiv** să se constituie **după indicațiile voinței liber și fidel exprimate** , a corpului electoral. **Majoritatea fostului Parlament s-a oferit să voteze reforma electorală** , dar **propunerea ei n-a fost primită."**

Aegerile au fost făcute de un guvern "de partid" , pe baza legii vechi.

Încă o dată **dorința de a normaliza viața politică** a fost ignorată

în mod **iresponsabil de PNȚ ."** (**protestări la PNȚ**)

"În aceste condiții, **PSD are datoria să conteste guvernului dreptul de a vorbi**

de alegeri libere. Nu ajunge ca , în linii generale, libertatea propagandei și a votului să fie asigurate. Nu pot fi alegeri libere acelea în care **o minoritate a alegătorilor poate furniza , prin beneficiul primei, o majoritate parlamentară covârșitoare ."**

Rădăceanu / 2 aug.'32

▣ Comuniștii

"Dar în afară de asta , alegerile din 17 iulie **au fost pătate și de împiedicarea brutală a candidaturilor comuniste**, care s-a făcut **în disprețul** celor mai elementare principii democratice și **a textelor constituționale precise.....**

- **Nichifor Robu (LANC) :** " D-voastre **ați primit voturile lor și ați fost în profit."**
- **Rădăceanu :**"Voturile lor au mers **mai degrabă la dvs"**
- **Nichif.Robu :** Dovadă a fost înfrățirea mea cu Pătrășcanu, anul trecut " (**ilaritate la LANC)**

- **Rădăceanu :** Aceasta în Cameră, dar în țară este cu totul altceva.

.... Va fi de acord orișicine că ar fi greu să vorbim de alegeri libere , când

o întregă grupare politică este împiedicată , printr-o cu totul **inutilă desfășurare de forțe, să-și depună candidaturile**, în conformitate cu prevederile legii .

- **Armand Călinescu** (subsecretar de stat la Interne) :

"Și sunteți cu toții de acord , în PSD, asupra acestei aprecieri ? " [!!!]

- **Rădăceanu [Nu răspunde la înrebare, se eschivează] :**

" Desigur ! Chiar dacă abstragem insinuările acestor considerațiuni,

care aruncă cea mai dubioasă lumină **asupra alegerilor**, suntem datori a arăta că **nici vechile practici ale teroarei electorale nu au dispărut cu desăvârșire."**

Rădăceanu /

▣ Abuzuri electorale

În jud.Covurlui, candidatul PSD a fost pînă la sînge ; în jud.Satu Mare candidații au fost arestați și duși din post în post ; manifestele le-au fost confiscate ; în jud. Alba, Iosif Jumanca a fost arestat ; în județul Maramureș au reapărut barierele celebre din 1926 ; în județul Romanați, afișul PSD a fost interzis ;

Rădăceanu /

▣ Rezoluția PSD

[**LD : Șah -mat la PNȚ !**]

PSD propune reîmpărțirea mandatelor, pe criteriul proporționalității exprimate prin vot : amânarea validărilor ; redistribuirea dosarelor electorale ;

/ Partidele burgheze se complac în folosirea "legii fasciste" electorale

/ PNȚ a avut o atitudine echivocă față de această lege : a criticat-o , dar

- a venit la putere, în 1928 , cu ea ;
- a guvernat 3 ani fără s-o modifice ;
- a cerut modificarea ei în Parlamentul Iorga ;
- acum s-a ales cu ea și prin ea.

/ PSD , de aceea, propunea o Rezoluție prin care Adunarea Deputaților să adopte ca

PNȚ să renunțe la mandatele date prin "primă" (192 mandate) ,

să consimtă la împărțirea lor pe partide , proporțional cu nr.mandatelor obținute .

Lot.Rădăceanu / 2 aug.'32

Guvern Al.Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug-'oct. 32

Vezi fișierul următor

